

RP 164/2018 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om civilpersonals deltagande i krishantering, lagen om Räddningsinstitutet samt lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om civilpersonals deltagande i krishantering, lagen om Räddningsinstitutet samt lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag ändras.

Lagen om civilpersonals deltagande i krishantering föreslås bli uppdaterad så att bestämmelserna tydligare beskriver civilkrishanteringens karaktär och differentieringen mellan internationell räddningsverksamhet och civil krishantering. Lagen om civilpersonals deltagande i krishantering och lagen om Räddningsinstitutet föreslås bli ändrade så att Krishanteringscentret, som för närvarande är en enhet inom Räddningsinstitutet, administrativt överförs till inrikesministeriet. Inrikesministeriet föreslås bli Krishanteringscentrets förvaltningsämbetsverk som ordnar centrets förvaltnings- och stödtjänster. I de två nämnda lagarna föreslås dessutom ändringar som beaktar den administrativa differentieringen mellan funktionerna i den civila krishantering och funktionerna i räddningsverksamheten. Lagen om civilpersonals deltagande i krishantering ska fortfarande tillämpas på anställningsförhållandet för personal som deltar i internationell räddningsverksamhet och på personalens ställning i biståndsverksamheten.

Det föreslås bestämmelserna om rättigheter och skyldigheter för personer i anställningsförhållande enligt lagen om civilpersonals deltagande i krishantering granskas. I lagen införs särskilda bestämmelser om rätten för en person som arbetar i sekretariatsuppgifter att få bostadsersättning, utbildningsersättning och dagvårdsersättning samt om flyttning av en person i anställningsförhållande från ett krishanteringsuppdrag i utlandet till uppgifter i hemlandet, om personen samtycker eller det finns vägande skäl till detta.

I bestämmelserna om expertregistret föreslås ändringar så att de motsvarar behoven för den nuvarande verksamheten samt bestämmelserna i EU:s allmänna dataskyddsförordning.

I propositionen utvidgas tillämpningsområdet för lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag så att den också gäller sådana övningar för internationell räddningsverksamhet som avses i lagen om civilpersonals deltagande i krishantering.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2019.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 INLEDNING	4
2 NULÄGE	4
2.1 Lagstiftning och praxis	4
2.1.1 Allmänt	4
2.1.2 Lagen om civil krishantering	4
Lagens syfte och tillämpningsområde	4
Nationell beredskap	5
Lämplighet för civila krishanteringsuppdrag	5
Anställningsförhållande	6
Allmänt om rättigheter och skyldigheter för personer i anställningsförhållande	6
Tjänstledighet och arbetsavtals- eller tjänsteförhållandets fortbestånd	6
Rätt till ersättning	7
Andra rättigheter och skyldigheter	7
Expertregistret	7
2.1.3 Lagen om Räddningsinstitutet	9
2.1.4 Lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag	9
2.1.5 Lagen om skadeersättningar vid statliga tjänsteresor	10
2.2 Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet	10
2.2.1 Allmänt	10
2.2.2 Principer för civil krishantering och nationell lagstiftning	10
2.2.3 Beslutsprocessen för dem som deltar i civil krishantering	10
2.2.4 Arbetsgivarorganisationer för personer som deltar i krishantering och organisationernas uppgifter	11
2.2.5 Villkor för deltagande i civil krishantering	12
2.2.6 Nationella reformbehov	13
2.2.7 Familjeersättningar	13
2.3 Bedömning av nuläget	13
2.3.1 Lagen om civil krishantering	13
Lagens syfte och tillämpningsområde	13
Tjänstledighet och arbetsavtals- eller tjänsteförhållandets fortbestånd	14
Ersättningar som betalas till personer i sekretariatsuppgifter i Europeiska unionen eller internationella organisationer	15
Ersättningar på grund av gällande förhållanden	15
Avslutande av anställningsförhållandet och flyttning av personen till uppgifter i Finland	15
Expertregistret	15
2.3.2 Lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag	16
2.3.3 Krishanteringscentret	16
Allmänt	16
Krishanteringscentret som en del av Räddningsinstitutet	16
Administrativa uppgifter och stöduppgifter	17
Ledningssystem och resultatstyrning	17
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	17
3.1 Målsättning	17
3.2 Genomförandealternativ för utvecklingen av Krishanteringscentrets administrativa ställning	17
3.3 De viktigaste förslagen	18
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	21
4.1 Ekonomiska konsekvenser	21
4.1.1 Allmänt	21
4.1.2 Överföringen av Krishanteringscentret till inrikesministeriet	21

RP 164/2018 rd

4.1.3 Bostadsersättning, utbildningsersättning och dagvårdsersättning.....	22
4.2 Personella konsekvenser	22
4.3 Konsekvenser för myndigheterna.....	23
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	24
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	24
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats	25
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	26
DETALJMOTIVERING.....	27
1 LAGFÖRSLAG	27
1.1 Lagen om civilpersoners deltagande i krishantering.....	27
1 kap. Allmänna bestämmelser.....	27
2 kap. Rättigheter och skyldigheter för den som står i anställningsförhållande	30
1.2 Lagen om Räddningsinstitutet.....	38
1.3 Lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringssuppdrag	38
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	38
3 IKRAFTTRÄDANDE	38
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	39
4.1 Förflyttande av en person till ett annat verksamhetsställe	39
4.2 Uppgifter som samlas in för expertregistret.....	40
4.3 Bostadsersättning, utbildningsersättning och dagvårdsersättning.....	41
LAGFÖRSLAG	44
1 Lag om ändring av lagen om civilpersonals deltagande i krishantering	44
2 Lag om ändring av lagen om Räddningsinstitutet.....	52
3 Lag om ändring av 1 § i lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringssuppdrag	53
BILAGA	54
PARALLELLTEXT	54
1 Lag om ändring av lagen om civilpersonals deltagande i krishantering	54
2 Lag om ändring av lagen om Räddningsinstitutet.....	66
3 Lag om ändring av 1 § i lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringssuppdrag	68
FÖRORDNINGSUTKAST	69
om ändring av inrikesministeriets förordning om anställningsvillkoren för civilpersonal som deltar i krishantering.....	69
om anställningsvillkoren för civilpersoner som deltar i krishantering	69
ÖVRIGA BILAGOR	72
BILAGA 1	72

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Syftet med Finlands civila krishantering är att stabilisera krisdrabbade länder samt förebygga att kriser uppstår och att deras inverkningsbredd utvidgas. Strävan är att i länder som återhämtar sig från kriser genom civil krishantering bygga upp ett fungerande polis- och rättssystem samt en förvaltning med respekt för mänskliga rättigheter och på detta sätt skapa förhållanden för en hållbar fred.

Målet för Finlands nationella strategi för civil krishantering (Statsrådets kanslis publikationsserie 8/2014) är att årligen skicka ca 150 experter till krishanteringssupplett. I praktiken har den budget som anvisats den civila krishanteringens gjort det möjligt att skicka ca 120 experter per år. Experterna arbetar bl.a. inom Europeiska unionen (EU), Förenta Nationerna (FN), Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), Nordatlantiska fördragsorganisationen (Nato) och Europarådet i operationer och vid sekretariat i olika uppgifter som gäller bl.a. rådgivning, utbildning och observation.

Förändringarna i den säkerhetspolitiska omgivningen under de senaste åren, bl.a. krisen i Ukraina, uppkomsten av ISIL och den okontrollerade flyttningsrörelsen, har inverkat också på prioriteringarna inom krishantering. Den geografiska tyngdpunkten för Finlands deltagande i civil krishantering 2018 är Ukraina, där Finland deltar aktivt i OSSE:s observationssoperationer samt i EU:s operationer. Finland deltar också aktivt i FN:s polisiära fredsbevarande verksamhet i Afrika samt i EU:s alla nio pågående civila krishanteringssoperationer. Inom EU:s civila krishantering är Finland ett av de länder som har högst deltagande i förhållande till befolkningens mängd.

De finländska experterna arbetar under problematiska och farliga förhållanden t.ex. i operationerna i Afrika och Ukraina. Finländare arbetar också i betydande omfattning vid EU:s och internationella organisationers högkvarter och sekretariat.

Lagen om civilpersonals deltagande i krishantering (1287/2004), nedan *lagen om civil krishantering*, trädde i kraft i januari 2005. Den med stöd av lagen utfärdade inrikesministeriets förordning om anställningsvillkoren för civilpersonal som deltar i krishantering, nedan *förordningen om civil krishantering*, trädde i kraft i februari 2005. I dessa två författningar och i annan lagstiftning i anknytning till civil krishantering är det ändamålsenligt att göra ändringar till stöd för Finlands beredskap och möjligheter att fullskaligt delta i den internationella civila krishanteringens och den internationella räddningsverksamheten.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

2.1.1 Allmänt

Enligt 1 § 3 mom. i grundlagen deltar Finland i internationellt samarbete i syfte att säkerställa fred och mänskliga rättigheter samt i syfte att utveckla samhället. Bestämmelsen är den centrala grunden för Finlands deltagande i civil krishantering som en del av utrikes- och säkerhetspolitiken och det internationella samarbetet. Genom uttrycken militär krishantering och civil krishantering förmedlas huruvida uppdraget genomförs genom att använda militär eller civil personal.

Eftersom den militära krishanteringens och den civila krishanteringens är av olika karaktär finns bestämmelserna om dem i olika lagar. Bestämmelser om Finlands deltagande i internationell militär krishantering, om sändande av militärpersoner på militära uppdrag i annan internationell krishantering, om utbildnings- och övningsverksamhet som hänför sig till krishanteringens samt om krishanteringspersonalens ställning finns i lagen om militär krishantering (211/2006). Med militär krishantering avses internationella krishanteringssupplett som genomförs med militära medel och i huvudsak genom en militär organisation.

2.1.2 Lagen om civil krishantering

Lagens syfte och tillämpningsområde

Syftet med lagen om civil krishantering är att stödja Finlands deltagande i internationell krishantering. I lagen finns bestämmelser om civilpersonals deltagande i krishantering utomlands, den nationella be-

RP 164/2018 rd

redskap som krävs för deltagande i krishantering och underhåll och utveckling av denna samt rättigheter och skyldigheter för den civilpersonal som deltar i krishantering utomlands.

I allmänhet uppfattas civil krishantering som en verksamhet med målet att återupprätta samhällets verksamhetsförutsättningar genom att sända utomstående icke-militär expert hjälp till krisområden. Genom civil krishantering stöds utvecklingen av staters viktiga samhällsfunktioner och stärks deras verksamhetsförutsättningar. Civil krishantering omfattar åtgärder som siktar på att förebygga konflikter och upprätthålla fred och stabilitet, men också långvarigare tidsbegränsade åtgärder i syfte att stärka den offentliga förvaltningen, rättsstatsprincipen, de mänskliga rättigheterna och demokratin. Civila krishanteringsuppgifter varierar och omfattar stödfunktioner, observation, rådgivning och utbildning samt uppgifter som ersätter olika myndighetsaktörers, såsom polisens eller rättsväsendets, verkställande dvs. exekutiva operationer.

Lagen om civil krishantering tillämpas också på sådan internationell räddningsverksamhet som avses i 38 § i räddningslagen (379/2011). Inrikesministeriet kan på begäran av EU, en annan stat eller en internationell organisation besluta att vid räddningsinsatser lämna bistånd till utlandet, om detta är motiverat för att skydda människor, miljön eller egendom. Inrikesministeriet kan också vid behov vid räddningsinsatser begära internationellt bistånd från EU, en annan stat eller en internationell organisation. I lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd (418/2017) föreskrivs särskilt om lämnande av internationellt bistånd till en annan stat, till EU eller till en internationell organisation och begäran om internationellt bistånd av dessa, i fråga om bistånd 1) som grundar sig på artikel 222 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, 2) som grundar sig på artikel 42.7 i fördraget om Europeiska unionen, 3) som inbegriper betydande militära resurser, 4) som kan inbegripa användning av militära maktmedel, 5) som är betydelsefullt i utrikes- och säkerhetspolitiskt hänseende, eller 6) som är vittsyftande och principiellt viktigt.

Utanför tillämpningsområdet för lagen om civil krishantering står bl.a. humanitärt bistånd, utvecklingssamarbete eller verksamhet som finansieras under anslagsmomentet för egentligt utvecklingssamarbete och militär krishantering.

Nationell beredskap

Enligt lagen om civil krishantering är det inrikesministeriets uppgift att behandla ärenden som gäller den nationella beredskapen och som krävs för civilpersonals deltagande i krishantering. I dessa ingår beredskap att rekrytera civilpersonal som kan skickas utomlands för krishantering, materiell och logistisk beredskap samt krishanteringsutbildning för civilpersonal. Med beredskap avses i detta sammanhang sådan funktionsförmåga med hjälp av vilken Finland kan delta i civil krishantering. Med beredskap för rekrytering avses att Finland har ett fungerande system genom vilket kunniga civilpersoner söks, utnämns till anställningsförhållanden och sänds till internationella krishanteringsuppdrag eller uppgifter inom internationell räddningsverksamhet. I beredskapen för rekrytering anses också ingå att Finland har ett tillräckligt stort antal utbildade experter som är lämpliga för och beredda att söka uppdrag inom civil krishantering.

I den nationella beredskapen ingår dessutom samordnande inom olika förvaltningsområden av förberedelserna och samarbete med fristående organisationer för upprätthållande och utvecklande i fråga om de nämnda ärendena. Inrikesministeriet har samordnat samarbetet mellan olika ministerier, ämbetsverken inom deras förvaltningsområden och andra aktörer inom den civila krishanteringen. Det kräver planering och samverkan för att kunna sända experter till uppdrag inom civil krishantering från deras grundläggande arbetsuppgifter i Finland så att tillräckliga resurser och tillräcklig verksamhetsförmåga säkerställs för myndighetsuppgifterna i Finland. Samordningen har gjorts t.ex. inom delegationen för civil krishantering med de nationella aktörer som deltar i civil krishantering. Inom delegationen för civil krishantering finns en sektion för frivilligorganisationer.

Lämplighet för civila krishanteringsuppdrag

I 6 § i statstjänstemannalagen (750/1994) hänvisas i fråga om de allmänna utnämningsgrunderna till grundlagen, enligt vilken de allmänna utnämningsgrunderna som nämns i 125 § 2 mom. gäller alla offentliga tjänster. De tillämpas därmed också när en person utnämns till ett sådant anställningsförhållande som avses i lagen om civil krishantering.

Enligt 125 § 2 mom. i grundlagen är de allmänna utnämningsgrunderna för offentliga tjänster skicklighet, förmåga och beprövad medborgerlig dygd. Enligt regeringens proposition om grundlagen avses med skicklighet genom utbildning eller arbetserfarenhet förvärvade kunskaper och färdigheter. Be-

RP 164/2018 rd

greppet förmåga avser personliga egenskaper t.ex. begåvning, initiativkraft och samarbetsförmåga. Med beprövad medborgerlig dygd avses i samband med allmänna medborgerliga aktiviteter förvärvade meriter som har relevans för skötseln av tjänsten samt ett gott uppförande (RP 1/1998 rd, s. 180).

I regel ställer Finland upp kandidater för lediga civila krishanteringsuppdrag, men det egentliga valet görs av EU, den internationella organisationen eller föranstaltaren av operationen. Dessa ställer upp särskilda minimikrav för sökandena. Internationella organisationer och EU kräver ofta att en nationell säkerhetsmyndighet ska utreda tillförlitligheten för de experter som ställs upp. Krishanteringscentret begär alltid en normal säkerhetsutredning i enlighet med säkerhetsutredningslagen (726/2014) i fråga om civila experter som ska sändas till krishanteringsuppdrag.

Nästan utan undantag är sådan fysisk och psykisk hälsa som uppgifterna kräver ett av kraven för utnämning till ett uppdrag i ett krisområde, och alla sökanden genomgår läkarundersökning. För att bli utnämnd krävs det att man genomgått både säkerhetsutredningen och läkarundersökningen med godkänt resultat.

Vid rekryteringen av personer till krishanteringsoperationer kräver Krishanteringscentret enligt sin praxis personlig lämplighet av dem som väljs till kandidater. I allmänhet krävs minst tre års arbetserfarenhet inom den egna branschen och utbildning inom civil krishantering eller specialkunskaper som uppkommit genom tidigare erfarenhet från operationer. Lämplig högskoleexamen är också ofta ett krav för att bli vald till uppdraget. Genomgången grundkurs inom civil krishantering betonas ofta vid valet av kandidater till civila krishanteringsuppdrag, men det är inte ett absolut krav om en person har annan motsvarande erfarenhet.

Anställningsförhållande

Enligt den ursprungliga lagen om civil krishantering, som trädde i kraft 2005, företrädde staten som arbetsgivare av inrikesministeriet och av utrikesministeriet om det var ändamålsenligt med tanke på utrikes- och säkerhetspolitiken. Enligt den ändring av lagen som gjordes 2008 (471/2008) företrädde den statliga arbetsgivaren av Räddningsinstitutet i stället för inrikesministeriet. Utrikesministeriet företräder fortfarande den statliga arbetsgivaren om det är ändamålsenligt med tanke på utrikes- och säkerhetspolitiken. Inrikesministeriet företräder den statliga arbetsgivaren när uppdraget är av betydelse för den nationella beredskapen. I praktiken har utrikesministeriet och inrikesministeriet mycket sällan varit arbetsgivare.

Civilpersoner som deltar i krishantering står i ett s.k. annat offentligrättsligt tjänstgöringsförhållande till staten. De anställs på grund av uppdragets karaktär endast för viss tid. Det kan inte avtalas om villkoren för anställningsförhållandet i tjänstekollektivavtalen, om inte något annat föreskrivs i lagen om civil krishantering. Personerna placeras i tjänst i EU, en internationell organisation eller hos den som föranstaltar krishanteringsoperationen, varmed den omedelbara styrningen för ordnandet av arbetsförhållandena på grund av verksamhetens karaktär ligger hos den som genomför verksamheten.

Allmänt om rättigheter och skyldigheter för personer i anställningsförhållande

Strävan har varit att formulera bestämmelserna om rättigheter och skyldigheter för en person i anställningsförhållande så att de är enhetliga med motsvarande bestämmelser för militär krishantering. Undantag har gjorts när det funnits anledning till detta på grund av den civila krishanteringens karaktär.

På rättigheterna och skyldigheterna för en person i anställningsförhållande tillämpas lagen om civil krishantering, i övrigt föreskrivs det om den juridiska ställningen för en person i anställningsförhållande i statstjänstemannalagen. I praktiken betyder detta att de allmänna rättigheterna och skyldigheterna för den statliga arbetsgivaren och personen i anställningsförhållande bestäms utifrån statstjänstemannalagen.

Tjänstledighet och arbetsavtals- eller tjänsteförhållandets fortbestånd

I lagen om civil krishantering föreskrivs det om tjänstledighet, befrielse från arbetet och arbetsavtals- eller tjänsteförhållandets fortbestånd. Enligt lagen ska en statsanställd beviljas oavlönad tjänstledighet eller befrielse från arbetet för den tid ett anställningsförhållande som avses i lagen varar. Ett arbets- eller tjänsteförhållande som den som utnämns till ett anställningsförhållande enligt lagen i fråga innehar vid utnämningstidpunkten får inte avslutas av arbetsgivaren på grund av anställningsförhållandet eller sägas upp av arbetsgivaren medan anställningsförhållandet varar. Enligt förarbetena till lagen ger den senare bestämmelsen motsvarande skydd i arbetsavtals- och tjänsteförhållandet för dem som är

RP 164/2018 rd

anställda inom den offentliga sektorn utanför staten och inom den privata sektorn som för dem som är anställda hos staten och kommunerna (RP 206/2004 rd s. 44). I rättspraxis har det konstaterats att språkdräkten i regleringen inte är helt entydig. Förbudet att avsluta eller säga upp ett arbetsavtalsförhållande har i rättspraxis ansetts gälla både statsanställda och privatanställda (Helsingfors tingsrätt 31.8.2012, nr. 12/44598 (L 11/33937), HHR 6.11.2013, nr. 2932 (S 12/2487) och HD 15.4.2014, nr. 816 (S 2014/36)).

Bestämmelsen i lagen om militär krishantering är liknande. Båda lagarna bereddes med tanke på personalens rättigheter och skyldigheter så att ordalydelsen i dem i mycket stor utsträckning motsvarar varandra. I en dom av tingsrätten har det ansetts att tillämpningen av lagen om militär krishantering på privata arbetsgivare ska tolkas på samma sätt som tillämpningsområdet för lagen om civil krishantering. Eftersom lagen om militär krishantering tillämpas också på privata arbetsgivare, gäller förbudet att säga upp eller avsluta ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande på grund av tjänstgöringen också privata arbetsgivare (Birkalands tingsrätt 22.1.2016, nr. 16/2313 (L 14/36015)). När en arbetstagare enligt lagen har rätt att få befrielse från arbetet för ett sådant krishanteringsuppdrag som avses i lagen om militär krishantering, behöver arbetstagaren inte nödvändigtvis den privata arbetsgivarens tillstånd för att delta i krishanteringsuppdraget. Trots att arbetstagaren kan anses ha skyldighet att anhålla om befrielse från arbetet för ett krishanteringsuppdrag, medför underlåtelse av skyldigheten ändå inte några sanktioner för arbetstagaren (Birkalands tingsrätt 22.1.2016, nr. 16/2313 (L 14/36015)).

Rätt till ersättning

Till en person i anställningsförhållande betalas ersättning på grund av gällande förhållanden och avsikten är att denna ska täcka alla ökade särskilda kostnader och levnadskostnader. Dessutom ersätts personerna för de extra kostnader som fullgörandet av uppgifterna medför. Sådana här kostnader är t.ex. boende utomlands, mat, lokala resor och kommunikation. För alla operations- och andra fältuppgifter har det bestämts en ersättning på grund av gällande förhållande som betalas antingen av föranstaltaren av operationen eller den organisation som tillhandahåller uppdraget eller av finska staten, bunden till placeringsortens kostnadsnivå och förhållanden. Med avvikelse från detta har emellertid ersättning på grund av gällande förhållanden i fråga om sekretariatsuppgifter inte bestämts enligt placeringsortens kostnadsnivå, varför den ersättning som beviljats i vissa fall inte har täckt alla extra kostnader som skötseln av uppgiften medfört. I lagen om civil krishantering finns inte några särskilda bestämmelser om ersättning av kostnaderna för t.ex. bostad, utbildning och dagvård.

Enligt 76 § 3 a-punkten i inkomstskattelagen (1535/1992) är skattepliktig inkomst inte ersättning som Europeiska unionen, en internationell organisation, finska staten eller den som föranstaltar en krishanteringsoperation betalar till en person som står i anställningsförhållande enligt lagen om civil krishantering för täckande av särskilda kostnader och ökade levnadskostnader. Ersättningar som betalas med stöd av lagen om civil krishantering är i enlighet med denna definition och vedertagen beskattningspraxis skattefria.

Andra rättigheter och skyldigheter

I lagen om civil krishantering föreskrivs om andra centrala rättigheter för civilpersoner som deltar i krishantering. I lagen ingår bestämmelser om en persons rätt till semesterersättning, sjukledighet och lön för sjukledigheten, frånvaro i samband med ett barns födelse och på grund av vård av barn samt pensionsrätt. Dessutom ingår i lagen bestämmelser om stöd som betalas från grupplivförsäkringen vid dödsfall, allmän avgångsålder, grundlön och avslutande av anställningsförhållande.

I lagen om civil krishantering infördes 2015 bestämmelser om befogenheter för den som står i anställningsförhållande, rätt att bära maktmedelsredskap, rätt att använda maktmedel, maktmedelsredskap och användning av maktmedel samt nödvärn (259/2015).

Expertregistret

I lagen om civil krishantering föreskrivs om det expertregister som upprättats för rekryteringsändamål. Räddningsinstitutet är registeransvarigt för registret. I den gällande lagen används begreppet registeransvarig som i och med denna ändring ändras till personuppgiftsansvarig i den svenska språkdräkten. Detta inverkar inte på den finska språkdräkten. De uppgifter som förts in i registret kan användas när personer rekryteras till krishantering enligt lagen om civil krishantering. Personer intresserade av civila krishanteringsuppdrag anmäler sig till registret som förs med hjälp av automatisk databehandling. Detta är dock inte enda sättet att göra ansökan. I dagsläget kan en person inte registrera

RP 164/2018 rd

sig och föra in sina uppgifter i datasystemet på det sätt som förutsätts i lagen om civil krishantering, utan Krishanteringscentret för in uppgifterna.

I lagen räknas separat upp de uppgifter som sökanden själv kan föra in i registret och separat de som den registeransvarige kan föra in. En person kan föra in sitt namn, födelsetid och kontaktuppgifter, uppgifter om sin utbildning, arbetserfarenhet samt uppgifter om vilka slags uppgifter han eller hon är intresserad av och sin egen bedömning av om hans eller hennes hälsotillstånd är tillräckligt bra för uppgifterna i fråga. Den registeransvarige kan föra in uppgifter om en persons deltagande i krishanteringsutbildning som Räddningsinstitutet ordnat, tidpunkten för inledande och upphörande av ett anställningsförhållande som avses i lagen i fråga samt om personens uppdrag och stationeringsort under anställningsförhållandet.

I praktiken antecknas i registret utöver kontaktuppgifter uppgifter om expertens utbildning, kursprestationer, arbetserfarenhet, språkkunskaper och eventuella andra anslutande färdigheter. I synnerhet för personalenhetens behov antecknas uppgifter om kandidaturer och anställningsförhållanden i anknytning till civila krishanteringsuppdrag. När det gäller experter på internationell räddningsverksamhet antecknas också sådana hälsouppgifter som kan inverka på rekryteringen till ett uppdrag eller om experten kan användas för snabba insatser (t.ex. uppgifter om vaccinering).

Nödvändiga uppgifter i expertregistret kan i enlighet med lagen lämnas ut för rekryteringsändamål till utrikesministeriet, EU, en internationell organisation eller den som föranstaltar en krishanteringsoperation. Enligt lagen har inrikesministeriet rätt att använda registret genom teknisk anslutning. Inrikesministeriet använder sig i dagsläget inte av denna rättighet.

Enligt lagen ansvarar den registeransvarige inte för de uppgifter som en person har fört in i registret. Uppgifterna kan med den registrerades samtycke kontrolleras med de informationskällor som den registrerade uppgivit.

Uppgifter som förts in i expertregistret utplånas två år efter registreringen, om inte den som har registrerat sig vill att uppgifterna om honom eller henne ska utplånas tidigare. Uppgifter om en person som står eller har stått i ett sådant anställningsförhållande som avses i lagen sparas dock i registret två år efter att det sista anställningsförhållandet upphörde. Syftet med systemet är att det ska vara till hjälp vid insamlingen och administrationen av statistik för hela Krishanteringscentrets historia. Uppgifterna som förts in behövs för begäran om uppgifter ställda till Krishanteringscentret och för rapporterings-skyldigheten. Uppgifterna om en enskild expert kan utplånas ur systemet på begäran av experten eller så kan de göras anonyma, så att de statistiska uppgifterna fortfarande kan utnyttjas. Den registeransvarige har rätt att utplåna uppgifter som förts in i registret, om kontaktuppgifterna för den som fört in uppgifterna inte framgår av dem eller om uppgifterna är uppenbart felaktiga.

Enligt lagen tillämpas till övriga delar på hemlighållande och utlämnande av uppgifter lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) samt på behandlingen av personuppgifter personuppgiftslagen (523/1999).

Europeiska unionens allmänna dataskyddsförordning ((EU) 2016/679), nedan *allmänna dataskyddsförordningen*, trädde i kraft den 24 maj 2016 och den började tillämpas den 25 maj 2018. Allmänna dataskyddsförordningen har antagits med stöd av artikel 16.1 om skydd för personuppgifter i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Allmänna dataskyddsförordningen ska tillämpas inom både den offentliga och den privata sektorn. Trots att EU:s allmänna dataskyddsförordning är direkt tillämplig lagstiftning, lämnar den medlemsstaterna nationellt handlingsutrymme. Detta handlingsutrymme finns i synnerhet inom den offentliga sektorn, men i någon mån även inom den privata sektorn. I enlighet med vad som föreskrivs i förordningen kan medlemsstaterna utfärda nationell lagstiftning som preciserar bestämmelserna i förordningen. Dessutom kan medlemsstaterna i vissa situationer avvika från förpliktelserna enligt förordningen.

Enligt artikel 2 i allmänna dataskyddsförordningen tillämpas förordningen inte på sådan behandling av personuppgifter som utförs i samband med verksamhet som inte omfattas av EU-lagstiftningen. Förordningen tillämpas inte heller på behandling av personuppgifter som medlemsstaterna utför när de genomför verksamhet som hör till tillämpningsområdet för avdelning V i kapitel 2 i fördraget om Europeiska unionen. Det kapitlet innehåller bestämmelser om unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Civil krishantering hör till området för EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik, som är en integrerad del av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Behandling av personuppgifter enligt lagen om civil krishantering hör sålunda inte till tillämpningsområdet för allmänna dataskyddsförordningen.

RP 164/2018 rd

Regeringen har till riksdagen lämnat en proposition med förslag till lagstiftning som kompletterar EU:s allmänna dataskyddsförordning (RP 9/2018 rd). Den föreslagna nya dataskyddslagen är en allmän lag. Genom lagen kompletteras allmänna dataskyddsförordningen och lagen ska tillämpas jämsides med allmänna dataskyddsförordningen. Det materiella innehållet i bestämmelserna om skydd för personuppgifter följer i stora drag direkt allmänna dataskyddsförordningen. Genom dataskyddslagen preciseras den rättsliga grunden för behandling av personuppgifter, utfärdas till allmänna dataskyddsförordningen kompletterande bestämmelser om tillsynsmyndigheten och föreskrivs om vissa särskilda situationer i anknytning till behandling av personuppgifter.

Allmänna dataskyddsförordningen blir i enlighet med den ovan nämnda propositionen med vissa begränsningar tillämplig också på sådan behandling av personuppgifter som inte omfattas av tillämpningsområdet för EU:s lagstiftning samt på behandling av personuppgifter som sker i anknytning till sådan gemensam utrikes- och säkerhetspolitik som avses i avdelning V i kapitel 2 i fördraget om Europeiska unionen. Dataskyddsförordningen tillämpas därmed också på behandling av personuppgifter som sker med stöd av lagen om civil krishantering.

2.1.3 Lagen om Räddningsinstitutet

Den operativa aktören för produktionen av den nationella beredskap som nämns i lagen om civil krishantering är Krishanteringscentret som inrättades vid Räddningsinstitutet 2007. Bestämmelser om Krishanteringscentrets ställning och uppgifter fogades till lagen om Räddningsinstitutet (607/2006) år 2008 (471/2008). I fråga om civilpersonal som kan sändas utomlands till krishanteringsuppdrag överfördes till Krishanteringscentret de uppgifter som gäller utbildning, rekrytering, utrustning och logistik samt forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten inom området. I enlighet med ändringen är Krishanteringscentret i regel statlig arbetsgivare för de experter som sänds till krishanteringsuppdrag.

Krishanteringscentret ansvarar också i fråga om den internationella räddningsverksamheten för rekryteringsberedskapen, materiell och logistisk beredskap samt ordnande av utbildning. Enligt nuvarande planer ska den internationella räddningsverksamheten flyttas vid ingången av 2019 från Krishanteringscentret till en annan enhet inom Räddningsinstitutet. Efter 2020 fattas beslut om ordnande av den operativa internationella räddningsverksamheten i samband med reformen av räddningsväsendet.

Enligt lagen om Räddningsinstitutet utnämns Krishanteringscentrets direktör av inrikesministeriet. I lagen finns också bestämmelser om uppgifterna för institutets rektor och Krishanteringscentrets direktör. Räddningsinstitutets rektor ska leda institutets verksamhet och se till att institutets uppgifter sköts effektivt. Räddningsinstitutets ärenden avgörs av rektorn, med undantag för de nämnda ärendena som hör till Krishanteringscentret och som centrets direktör avgör på det sätt som närmare föreskrivs om beslutanderätten i Räddningsinstitutets arbetsordning. Enligt arbetsordningen ansvarar krishanteringscentrets direktör, på samma sätt som de övriga direktörerna för ansvarsområdena inom Räddningsinstitutet, bl.a. för att de resultatmål som har uppställts för resultatområdet nås, användningen av anslagen och att fakturorna är korrekta. Direktören deltar i beredningen av institutets verksamhetsberättelse, resultatavtal och driftsekonomiplan.

2.1.4 Lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag

Lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag (1522/2016) trädde i kraft i januari 2017. Lagen tillämpas på tillämpas på personer som står i anställningsförhållande enligt lagen om militär krishantering eller lagen om civil krishantering, personer som deltar i utbildning och övningar enligt lagen om militär krishantering eller utbildning enligt lagen om civil i krishantering och innehavare av en militär tjänst inom gränsbevakningsväsendet som deltar i verksamhet som bedrivs av Europeiska byrån för förvaltningen av det operativa samarbetet vid Europeiska unionens medlemsstaters yttre gränser i egenskap av nationell expert, medlem i en europeisk gränskontrollenhet eller i övrigt som utsänd gränsbevakare hos den byrån.

Genom lagen förenhetligades skyddet vid arbetsolycksfall och yrkessjukdomar för samtliga som deltar i krishantering, eftersom tjänstgöringsförhållandena och de risker som de medför i stor utsträckning är likadana både vid civil och vid militär krishantering. Villkoren för ersättning följer samma principer som bestämmelserna om ersättning för olycksfall i militärtjänst och tjänstgöringsrelaterad sjukdom (1521/2016). Skyddet är därmed mer omfattande än det skydd för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar som gäller arbetstagare.

RP 164/2018 rd

I lagen beaktas de särskilda förhållandena i krishanteringsuppdrag som ska beaktas vid prövningen av ersättningen. Förhållandena i krishanteringsuppdrag avviker från de fredliga förhållandena i Finland och i dem ingår många faktorer som ökar risken för invalidisering och sjukdom.

I det skydd som gäller krishantering infördes ett särskilt ytterligare skydd vid dödsfall samt vid bestående invaliditet. De som återvänder från krishanteringsuppdrag fick också rätt till särskilt psykiskt stöd. Före lagens ikraftträdande ordnades motsvarande förmåner på avtalsbasis. I övrigt bestäms de förmåner som beviljas med stöd av lagen i huvudsak i enlighet med lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015). Vid verkställighet och ändringssökande iaktas i huvudsak bestämmelserna i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

2.1.5 Lagen om skadeersättningar vid statliga tjänsteresor

Lagen om skadeersättningar vid statliga tjänsteresor (530/2017) trädde i kraft den 1 januari 2018. Genom lagen ändrades praxis för reseförsäkring vid utrikes resor för statens tjänstemän och arbetstagare så att man frångick försäkringar i privata försäkringsbolag och skadeståndsansvaret fördes över på staten. Lagen tillämpas på personer i krishanteringsuppdrag och deras familjemedlemmar, med undantag av situationer när skadan omfattas av ersättning i enlighet med tillämpningsområdet för lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag. Tillämpningsområdet för lagen om skadeersättningar vid statliga tjänsteresor blir därmed i fråga om personskador och sjukdomar relativt litet och gäller i första hand familjemedlemmarna till dem som deltar i civil krishantering. Enligt lagen ersätts också skador på resgods samt en person- och sakskada som den som deltar i civil krishantering eller en medföljande familjemedlem som privatperson tillfogat någon annan liksom rättegångskostnader i enlighet med vad som närmare föreskrivs i lagen.

Enligt lagen om skadeersättningar vid statliga tjänsteresor ersätts även hälso- och sjukvård utomlands för den som gör en tjänstresa som varar mer än tre månader och för personens medföljande familjemedlemmar. Bestämmelsen gäller också dem som deltar i civil krishantering.

2.2 Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet

2.2.1 Allmänt

En jämförelse av lagstiftningen i utlandet gjordes i juni 2016 genom utrikesministeriets enkät till medlemmarna i EU:s kommitté för de civila aspekterna av krishantering, dvs. till EU:s 28 medlemsstater, samt till Canada, Norge och Schweiz. Enkäten besvarades av Estland, Danmark, Kroatien, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Schweiz, Sverige, Tjeckien och Tyskland.

2.2.2 Principer för civil krishantering och nationell lagstiftning

Samtliga stater som svarade på enkäten har någon form av strategi eller motsvarande handling för deltagandet i civil krishantering. Alla andra stater utom Danmark, Sverige och Tjeckien har också speciell lagstiftning för sändande av personer till civila krishanteringsoperationer. I Sverige bestäms ställningen för dem som sänds till en operation utifrån ett kontrakt som förhandlas fram mellan det ämbetsverk som företräder arbetsgivaren och den centralorganisation som företräder arbetstagarna. I Danmark ingås med experterna ett avtal för viss tid, som regleras av Danmarks tjänstemannalag. I Tjeckien bestäms personernas ställning utifrån den allmänna lagstiftningen om arbetsavtalsförhållanden.

2.2.3 Beslutsprocessen för dem som deltar i civil krishantering

De två vanligaste aktörerna när det gäller beslut om deltagande i civila krishanteringsoperationer är summerat enligt enkäten utrikesministeriet eller hela regeringen, men ofta deltar sektorsövergripande arbetsgrupper i beslutsprocessen eller så samordnas beslutsfattandet annars mellan olika ministerier.

I Estland ansvarar utrikesministeriet för beslutsfattandet i anknytning till civil krishantering. Sökandena kommer ofta från andra ministeriers förvaltningsområden och då väljer ministerierna i fråga internt och preliminärt sökandena innan ärendet förs över till utrikesministeriet för beslut. Samordning mellan de olika ministerierna är i huvudsak informell.

I Schweiz har regeringen till utrikesministeriet delegerat behörigheten att med andra stater och internationella organisationer ingå internationella överenskommelser om deltagande i fredsbyggande oper-

RP 164/2018 rd

ationer, sändande av experter och ekonomiskt deltagande. Innan utrikesministeriet fattar beslut om deltagande i en fredsbyggande operation ska det konsultera andra ministerier.

I Norge fattar utrikesministeriet i samverkan med justitieministeriet beslut om deltagande i civil krishantering. I några fall fattar regeringen beslutet. Som en del av utrikespolitiken ansvarar utrikesministeriet för krishantering, men tillsammans med justitieministeriet i de fall när poliser och andra säkerhetsmyndigheter behövs i en operation.

Också i Nederländerna fattar utrikesministeriet beslut om deltagande i civila krishanteringsoperationer. I Nederländerna har dock mellan ministerier inrättats en arbetsgrupp som behandlar civila operationer. I arbetsgruppen ingår företrädare för statsministerns kabinett, utrikesministeriet, försvarsministeriet och justitieministeriet samt ministeriernas förvaltningsområden. Arbetsgruppens uppgift är att ge regeringen råd om när det är önskvärt och när det lönar sig att sända ut civila experter. I vissa fall förs beslutsfattandet om sändande av experter ännu till en styrgrupp som behandlar operationen. I styrgruppen deltar ministeriet för allmänna ärenden, utrikesministeriet och försvarsministeriet. Både arbetsgruppen för civila operationer och styrgruppen ger sina rekommendationer till utrikesministern.

I Tyskland finns det flera olika organ och forum för samordning mellan ministerierna. Den högsta beslutsfattaren är regeringen. Den behöriga regionala direktören vid utrikesministeriet kan vid behov kalla samman en aktionsgrupp med fokus på ett visst område eller en viss konflikt i avsikt att bereda Tysklands deltagande i internationell krishantering. Den enhet vid utrikesministeriet som svarar för operationen fattar dock beslut huruvida en tysk sökande ska föreslås som nationell expert.

I Kroatien fattar regeringen beslut om sändande av personer till operationer utifrån det behöriga ministeriets eller ämbetsverkets förslag och med utrikesministerns samtycke. Med beslutet som grund fattar den behöriga ministern eller ämbetsverksdirektören beslutet att placera personer i operationen. Frågor i anslutning till civil krishantering samordnas av en kommitté för internationella civila och militära krishanteringsoperationer med företrädare för olika ministerier.

I Tjeckien fattar regeringen beslut om de anslag som behövs för deltagande i civila krishanteringsoperationer på rekommendation av det nationella säkerhetsrådet och dess underställda samordningskommitté för utrikes- och säkerhetspolitik. Samordningskommittén för utrikes- och säkerhetspolitik, där utrikesministern är ordförande och som sammanträder på biträdande ministernivå, är det huvudsakliga organet för samordning, planering och beslutsfattande i fråga om civil krishantering. Samordningskommittén för utrikes- och säkerhetspolitik utarbetar en plan för deltagandet och delar ut de budgeterade medlen till andra ministerier som ställer upp kandidater till operationerna. Utnämningarna grundar sig på utrikesministeriets rekommendationer, som reflekterar Tjeckiens utrikes- och säkerhetspolitiska prioriteringar.

I Sverige och Danmark avviker beslutsprocesserna från de vanligaste modellerna som beskrivits ovan.

I Sverige fattas beslut om prioriteringen inom civil krishantering och dess finansiering i ett regleringsbrev som regeringen och sex myndigheter som sänder experter gemensamt utformar. Samordningsmöten hålls regelbundet både på politisk och på expertnivå. Beslutsprocessen är beroende av vem som betalar för att experten sänds ut.

I Danmark har Freds- og Stabiliseringsfonden, FSF (Peace and Stabilisation Fund, PSF) en viktig roll i strategin för internationell krishantering. Fonden är ett gemensamt övergripande finansiellt instrument inom förvaltningen. Ministeriernas ledningsgrupp (IMSC) ser till att de åtgärder som gäller fonden vid statsministerns kansli, utrikesministeriet, försvarsministeriet och justitieministeriet samordnas. Trots att fonden fungerar enligt gemensamma verksamhetsprinciper mellan ministerierna, agerar varje ministerium också i enlighet med sina egna mål och bestämmelser och sin egen praxis. Utrikesministeriet och försvarsministeriet svarar för finansieringen och är de viktigaste aktörerna i ministeriernas ledningsgrupp. I Danmark finns också ett expertregister för befattningar inom området fred och stabilitet, Freds- og Stabiliseringsberedskabet, FSB (The Peace and Stabilisation Response, PSR) och i huvudsak sänder utrikesministeriet ut både experter till civila krishanteringsoperationer och valobservatörer via detta register.

2.2.4 Arbetsgivarorganisationer för personer som deltar i krishantering och organisationernas uppgifter

I Estland, Danmark, Luxemburg, Nederländerna, Tyskland och Schweiz är utrikesministeriet arbetsgivare för personer som sänds till civila krishanteringsoperationer. I Tyskland har lagstiftningen dock

RP 164/2018 rd

ändrats, så i fortsättningen ingår det statsägda bolaget utan vinstintresse The Center for International Peace Operations anställningsavtalet med den som ska sändas ut. Bolaget ansvarar i dagsläget för det expertregister som förs för rekryteringen. Tysklands utrikesministerium kommer dock att också efter reformen ansvara för den politiska prövningen av utsändningen av personer.

I Nederländerna ingår den som ska sändas ut ett anställningsavtal med utrikesministeriet. I anknytning till utrikesministeriet finns en serviceorganisation som också ansvarar för t.ex. rekrytering och andra praktiska frågor. Personalbyrån vid Danmarks utrikesministerium svarar för tvister i anknytning till arbetsavtalsförhållanden, men de dagliga frågorna sköts mellan experten och operationen. Frågor som gäller hälsa sköts av de försäkringsbolag som har engagerats för att biträda experterna i sjukdoms- och olycksfall.

I Kroatien och Tjeckien är det behöriga ministerium eller ämbetsverk som sänder personen arbetsgivare. I Sverige sänder sex olika myndigheter personer till civila krishanteringsoperationer och varje myndighet är arbetsgivare för den person myndigheten sänder och ansvarar för alla anknytande uppgifter, t.ex. rekrytering och utbildning. I Norge är polisstyrelsen arbetsgivare för de norska poliser som sänds till internationella operationer. Experter inom det rättsliga området rekryteras via Rule of Law-registret ("Crisis"). Registret är öppet för ansökningar en gång per år. Personer som vill ingå i registret skickar in sin ansökan, därefter intervjuas de och beslut fattas om de ska antecknas i registret.

2.2.5 Villkor för deltagande i civil krishantering

I Nederländerna ska alla experter i princip innan de åker till operationen delta i en förberedande utbildning och de som åker till länder med hög säkerhetsrisk ska i fortsättningen delta i en utbildning som behandlar farliga miljöer. Utrikesministeriet ingår ett privaträttsligt anställningsavtal med experten, i allmänhet för ett år. Avtalet kan förlängas upp till fem år. Nederländernas regering tecknar inte försäkringar för experterna, utan Nederländerna bär själv skadeståndsansvaret.

I Tjeckien bestämmer varje myndighet som sänder experter om experternas förhandsutbildning. I Tyskland förs expertregistret av The Center for International Peace Operations som svarar för villkoren i anknytning till inträdet till registret och för rekryteringsprocessen.

I Estland ska alla experter som valts till operationer delta i utbildningen. I Estland är utbildningsmöjligheterna begränsade och därför förlitar sig Estland på utländska utbildningar, t.ex. vid European Defence and Security College (ESDC), Krishanteringscentret och Folke Bernadotteakademin. Innan experterna åker till operationen görs ännu en säkerhetsutredning och läkarundersökning, inklusive ett möte med en psykolog. Ett politiskt informationstillfälle vid utrikesministeriet hålls för experterna, om det är möjligt. Ett anställningsavtal ingås med experten, han eller hon avlägger en försäkran och den utrustning som behövs skaffas.

I Sverige ska de experter som Folke Bernadotteakademin sänder genomgå en läkarundersökning och säkerhetsutredning. Dessutom kräver Folke Bernadotteakademin i fråga om flera operationer att personen har deltagit i förberedande utbildning för arbete i farliga miljöer. Alla ska delta i den utbildning som gäller operationens uppgifter och avtalsfrågor. Innan en expert deltar i en EU-operation försöker man sända experten också till ESDC:s utbildning i Bryssel.

I Schweiz deltar alla experter som ska sändas till en operation i informationstillfällen som ordnas av expertservicen för civil krishantering, som är underställd utrikesministeriet, och i internationellt rekommenderade obligatoriska utbildningar. Experterna kan dessutom vidareutveckla sin kompetens under operationen. Tillsammans med utomstående samarbetspartners tillhandahåller expertservicen för civil krishantering grundkurser samt mer krävande kurser, t.ex. kurser om ledande av operationer, effektiv rådgivning inom kontexten fredsbyggande, skydd av civila, mänskliga rättigheter och medling. Nya experter gör sig bekanta med fredsbyggande och mänskliga rättigheter under en två veckors grundkurs som utrikesministeriet ordnar i samverkan med vissa andra ministerier. Innan ett anställningsavtal ingås med en expert måste experten få ett intyg från hälsovården över att hans eller hennes hälsotillstånd är tillräckligt bra med tanke på operationen. I avtalet mellan utrikesministeriet och experten ingår den s.k. schweiziska arméns försäkran.

I Kroatien krävs av experter som ska åka till en operation att de deltar i utbildningar och träning som behövs för arbetet i operationen. Utbildningen ordnas både i Kroatien och utomlands. I fråga om poliser som ska delta i operationer utarbetas ett verksamhetsprogram av den enhet som ansvarar för fredsbevarande operationer och för de poliser som sänds till operationerna. I programmet nämns bl.a. skaffande av resedokument, skaffande av behövliga tekniska anordningar och annat materiel, uppgörande

RP 164/2018 rd

av anställningsavtal och försäkring. Med poliser som ska sändas till en operation ingår inrikesministeriet ett anställningsavtal där det bl.a. överenskoms om lön, bonus, ersättning för resekostnader och andra kostnader samt andra förmåner liksom om arbetstid och semester, disciplinärt ansvar och skadeståndsansvar. Avtalet ingås för viss tid, minst för 6 månader och högst för 12 månader, men det kan förlängas med högst 6 månader.

I Danmark ska de experter ur expertregistret för befattningar inom området för fred och stabilitet som ska sändas ut delta i utbildning som behandlar farliga miljöer. Experter som åker till synnerligen farliga områden går igenom en psykologisk utvärdering innan de åker och ett hemkomstsamtal när de återvänt från operationen. Experten ska också då genomgå en läkarundersökning och få ett läkarintyg över att hans eller hennes hälsotillstånd är tillräckligt bra för en operation förenad med hög risk. Utöver de försäkringar som operationen tecknar, tecknas det sjuk- och olycksfallsförsäkring samt livförsäkring för experterna.

I Norge ska de personer som valts in i registret Rule of Law delta i både i allmänna förberedande kurser för experter samt i särskilda kurser för deltagande i specifika operationer. Med experterna ingås anställningsavtal. Experterna är försäkrade på samma sätt som diplomater och andra personer i utlandskommenderingar via statens pensionskassa.

2.2.6 Nationella reformbehov

Vid tiden för enkäten pågick, eller skulle snart påbörjas, ändringar i fråga om lagstiftningen om civil krishantering i Kroatien, Luxemburg, Nederländerna, Tjeckien och Tyskland. Schweiz, Sverige och Tyskland planerade dessutom en reform eller utveckling av de principiella handlingarna eller andra icke juridiskt bindande handlingar som styr deltagandet i civil krishantering. Schweiz ville utreda i synnerhet den nationella arbetsgivarens omsorgsplikt i anknytning till verksamheten för dem som sänds till operationen i förhållande till förpliktelserna för den internationella organisation som tar emot personen och svarar för operationen. Schweiz utarbetar frivilliga anvisningar i frågan.

2.2.7 Familjeersättningar

Vid beredningen har det särskilt utretts i vilken omfattning andra stater betalar familjeersättningar till personer som deltar i civil krishantering.

Internationellt betalas familjeanknutna ersättningar för boende och utbildning åtminstone av Norge, Schweiz, Sverige och Tyskland som ersätter utgifterna endera till fullt belopp eller i stor utsträckning enligt samma principer som för landets diplomater.

I Sverige används t.ex. ett centralt ramavtal mellan staten och fackförbunden (s.k. URA-avtalet) och utifrån detta avtal betalas lika familjeersättningar för experter utsända från olika aktörer. Familjeersättningspraxisen gäller alla civila krishanteringsuppgifter, både på sekretariatsorter och i operationer. Familjeersättningarna täcker kostnaderna för boende och förskola eller skola, men inte skolskjutsar och skolbespisning. Experterna ingår själva hyresavtalen och de får ersättning för hyran i samband med lönen. De som ska sändas till civila krishanteringsuppdrag försäkras via den statliga URA-försäkringen och medföljande familjemedlemmar innefattas i samma avtal. Också t.ex. Norge betalar på samma sätt som Sverige täckande familjeersättningar (inkl. skolersättning, flyttersättning och bostadsersättning) för alla de experter inom civil krishantering som vill ta sin familj med sig till sekretariatsorter eller till sådana operationer, som det i enlighet med EU:s eller den internationella organisationens säkerhetsklassificering är möjligt att ta med familjen.

2.3 Bedömning av nuläget

2.3.1 Lagen om civil krishantering

Lagens syfte och tillämpningsområde

Syftet med lagen om civil krishantering är att stödja Finlands deltagande i internationell krishantering inom tre verksamhetshelheter. Dessa är 1) att förebygga och begränsa konflikter, avhjälpa de skador de åstadkommit och återställa ett fungerande samhälle, 2) att lindra skadeverkningarna av storolyckor och naturkatastrofer, och 3) att utveckla Europeiska unionens och internationella organisationers krishanteringsberedskap.

RP 164/2018 rd

Målen för den civila krishantering har beskrivits i publikationen Nationell strategi för civil krishantering som offentliggjordes 2014. Enligt strategin har civil krishantering som mål att återupprätta samhällets verksamhetsbetingelser genom att skicka utomstående icke-militär sakkunnighjälp till krisområden. Genom civil krishantering stöds utvecklingen av staters viktiga samhällsfunktioner och stärks deras verksamhetsförutsättningar. Civil krishantering omfattar åtgärder som siktar på att förebygga konflikter och upprätthålla fred och stabilitet, men också långvarigare tidsbegränsade åtgärder i syfte att stärka den offentliga förvaltningen, rättsstatsprincipen, de mänskliga rättigheterna och demokratin.

Civil krishantering har inte en enda internationellt och allmänt accepterad definition, men i praktiken är de internationella organisationernas civila krishantering till sin karaktär som den beskrivna. Inom EU användes om civil krishantering när den inleddes begreppet ”non-military crisis management”, eller åtgärderna begränsades närmast till sådana krishanteringsåtgärder som till sin karaktär inte är militära. Vid Europeiska rådets möte i Feira 2000 definierades den civila krishanteringens prioritetsområden som polisen, rättssäkerheten, den civila förvaltningen och räddningstjänsten. Dessa har preciserats i maj 2017 och då ströks räddningstjänsten från de prioriterade områdena. I praktiken har räddningstjänsten genomförts med andra medel än civil krishantering. FN och OSSE använder för sin del inte termen civil krishantering alls, men de agerar på ett sätt som till sitt innehåll i stor utsträckning motsvarar de beskrivna målen.

Internationell räddningsverksamhet och civila krishanteringsoperationer avviker betydligt från varandra till sin karaktär. Ett uppdrag inom internationell räddningsverksamhet inleds nästan omedelbart och pågår normalt från två veckor till några månader, då inledandet av en civil krishanteringsoperation i allmänhet tar flera månader efter att behovet har uppkommit och operationen pågår i allmänhet i flera år. Genom internationell räddningsverksamhet strävar man efter att trygga människoliv omedelbart efter en katastrof eller olycka. Med civil krishantering strävar man däremot efter att i länder som återhämtar sig från kriser bl.a. bygga upp ett fungerande polis- och rättssystem samt en förvaltning med respekt för mänskliga rättigheter.

Bestämmelserna i lagen om civil krishantering beskriver inte tillräckligt noggrant de mål som nämns i den nationella strategin för civil krishantering. De ändrade prioriteringarna beskriver differentieringen mellan civil krishantering och internationell räddningsverksamhet, vilket det finns skäl att beakta också i lagen om civil krishantering. Lagen bör därmed ändras till dessa delar.

Tjänstledighet och arbetsavtals- eller tjänsteförhållandets fortbestånd

Skyldigheten enligt lagen om civil krishantering att bevilja tjänstledighet eller befrielse från arbetet för den tid ett i lagen avsett anställningsförhållande varar gäller enligt formuleringen i lagen staten. Skyldigheten gäller därmed inte kommuner eller samkommuner som i synnerhet är arbetsgivare för personer som deltar i internationell räddningsverksamhet. Med avseende på Finlands internationella räddningsverksamhet är det viktigt att tillgången på personer för dessa uppgifter säkerställs. Av denna anledning bör bestämmelserna ses över.

I rättspraxis anses att språkdräkten i bestämmelserna om tjänstledighet och fortbestånd av arbetsavtals- eller tjänsteförhållandet inte är helt entydig. Enligt praxis gäller förbudet att avsluta eller säga upp ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande på grund av anställningsförhållandet både staten och privata arbetsgivare (Helsingfors tingsrätt 31.8.2012, nr. 12/44598 (L 11/33937), HHR 6.11.2013, nr. 2932 (S 12/2487) och HD 15.4.2014, nr. 816 (S 2014/36). Tolkningen av bestämmelserna har sålunda klargjorts i rättspraxis.

Arbetsgivarens skyldighet att bevilja tjänstledighet utan lön eller befrielse från arbetet, förbudet att avsluta ett arbetsavtalsförhållande på grund av anställningsförhållandet eller säga upp det under den tid som anställningsförhållandet varar samt personens rätt att återuppta arbetet när anställningsförhållande upphört eller avbrutits gäller anställningsförhållandet. Motsvarande bestämmelser i lagen om militär krishantering gäller utöver anställningsförhållandet också sådan utbildning och sådana övningar som avses i den lagen. Enligt motiveringen till lagen om civil krishantering ansågs att även om utbildning ger civilpersonalen goda förutsättningar att verka i krishanteringsuppgifter, är utbildningens betydelse inte lika väsentlig som vid fredsbevarande verksamhet (RP 206/2004 rd, s. 44). Av den orsaken togs det inte in bestämmelser om saken i lagen. Det bör dock påpekas att den som söker till en civil krishanteringsoperation eller internationell räddningsverksamhet och blir vald till uppdraget som utgångspunkt ska delta i grundutbildningen för civil krishantering, introduktionsutbildningen före anställningsförhållandet eller sådan utbildning eller sådana övningar som krävs för internationell räddningsverksamhet, om personen vill bli vald till uppdraget. Bestämmelserna bör därför preciseras.

RP 164/2018 rd

Ersättningar som betalas till personer i sekretariatsuppgifter i Europeiska unionen eller internationella organisationer

För närvarande arbetar 17 experter i sekretariatsuppgifter i Europeiska unionen eller internationella organisationer. Av dem saknar nästan alla familj, eller så har de inte tagit sin familj med till den stad där sekretariatet finns. Tidigare har personer med familj också sagt upp sig från sina uppdrag eller så har de inte kunnat ta emot ett erbjudet uppdrag på grund av höga boendekostnader eller utbildningskostnader. Det är betydligt dyrare att bo i många städer där sekretariaten finns än att bo i en fältoperation. Det har varit svårt (Genève) eller hade varit omöjligt (New York) att hitta lämpliga experter till vissa städer där sekretariaten finns, eftersom expertens inkomster nästan eller helt går åt till boendekostnader. Problemet förvärras ytterligare för personer med familj som behöver en större bostad. Terminsavgifterna vid de internationella skolorna är dessutom nästan alltid så höga att det inte är möjligt att betala dem med nuvarande ersättning på grund av gällande förhållanden och lön.

De ersättningar som betalas till personer i sekretariatsuppgifter bör därmed ses över.

Ersättningar på grund av gällande förhållanden

I lagen om civil krishantering föreskrivs det om den ersättning på grund av gällande förhållanden som betalas till en person i anställningsförhållande för att täcka särskilda kostnader och ökade levnads-kostnader. Ersättningen betalas om inte kostnaderna täcks av det dagtraktamente eller en annan ersättning som Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar krishanteringsoperationen betalar. Enligt lagen ska det föreskrivas i förordning om beloppet av ersättningen på grund av gällande förhållanden. I förordningen om civil krishantering föreskrivs det å ena sidan om den ersättning på grund av gällande förhållanden på 15 euro som betalas till personer som inte arbetar i sekretariatsuppgifter och som betalas oberoende av om personen är berättigad till ersättning från EU, en internationell organisation eller den som föranstaltar krishanteringsoperationen och oberoende av om ersättningarna täcker den nämnda ökningen av särskilda kostnader eller levnads-kostnader. Å andra sidan föreskrivs det i förordningen om den ersättning på grund av gällande förhållanden som betalas till sådana personer som inte alls får något dagtraktamente eller annan ersättning av EU, en internationell organisation eller föranstaltaren av krishanteringsoperationen. Den gällande lagstiftningen är alltså inte tydlig. Därför bör bestämmelserna om ersättning på grund av gällande förhållanden i lagen om civil krishantering ses över.

Avslutande av anställningsförhållandet och flyttning av personen till uppgifter i Finland

Enligt lagen om civil krishantering kan ett anställningsförhållande sägas upp, om den uppgift i vilken personen har placerats upphör. Uppgiften upphör t.ex. när operationen fattar beslut om att avsluta sin operation i en viss stat. I lagen om civil krishantering finns inga bestämmelser om arbetsgivarens rätt att säga upp en person i en situation då deltagandet i krishanteringen minskas eller deltagandet upphör på grund av Finlands nationella beslut. Det finns inte heller några bestämmelser om arbetsgivarens rätt att flytta en person från ett uppdrag i utlandet till Finland när personens förutsättningar att arbeta i uppdraget i utlandet avsevärt har försvagats, t.ex. på grund av att operationen har rekommenderat Finland att personen ska tas bort från operationen, men uppsägningsgrunderna inte uppfylls. Bestämmelserna bör därför ändras.

Expertregistret

Enligt lagen om civil krishantering kan en person registrera sig och själv föra in sina uppgifter i det expertregister som avses i lagen. Registret har inte fungerat på det beskrivna sättet, utan Krishanteringscentret har fört in alla uppgifter om personerna i registret. Bestämmelserna bör ändras så att de motsvarar den gällande praxisen.

De uppgifter som förts in i registret kan i enlighet med den gällande lagen användas när personer rekryteras till krishantering som avses i lagen om civil krishantering. Användningsändamålet för registret bör utvidgas så att det täcker arbetsgivarens personaladministration, utbildnings- och övningsverksamhet, underhåll av operationsinformation och lägesbilder samt utbildnings- och kompetensutveckling.

Förvaringstiden på två år för uppgifterna är för kort med tanke på de praktiska behoven. Exempelvis i lagen om militär krishantering är förvaringstiden tio år. Bestämmelserna bör ändras. Dessutom ska bestämmelserna om expertregistret harmoniseras med Europeiska unionens nya dataskyddsbestämmelser.

2.3.2 Lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag

Lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag tillämpas med stöd av lagen om civil krishantering på personer i anställningsförhållande eller som deltar i utbildning. Med avvikelse från lagen om militär krishantering tillämpas lagen inte på personer som deltar i övningar i enlighet med lagen om civil krishantering, trots att det till den internationella räddningsverksamheten anknyter övningar som är nödvändiga för att Finland ska kunna uppnå och upprätthålla den beredskap som Finlands internationella avtalsförpliktelser kräver. Lagens bestämmelser om tillämpningsområdet bör harmoniseras.

2.3.3 Krishanteringscentret

Allmänt

Krishanteringscentret inrättades i anslutning till Räddningsinstitutet, som lyder under inrikesministeriet, i Kuopio vid ingången av 2007. När centret inrättades i anslutning till Räddningsinstitutet var institutets nya och tillräckliga lokaler en central grund. Den verksamhetsmässiga kontakten mellan institutet och centret bedömdes inte i detta sammanhang.

Problemen i anslutning till Krishanteringscentrets administrativa ställning har setts över i flera utredningar efter det att centret inrättades. År 2010 utarbetades en slutrapport av den arbetsgrupp som utredde Krishanteringscentrets administrativa ställning, nedan *arbetsgruppen från 2010*. Inrikesministeriet tillsatte dessutom i början av 2017 en utredningsgrupp som behandlade Krishanteringscentrets ställning och uppgifter, nedan *utredningsgruppen från 2017*, och vars utredning lämnades den 31 maj 2017 till den arbetsgrupp som beredde denna proposition.

Krishanteringscentret som en del av Räddningsinstitutet

Uppgiften för arbetsgruppen från 2010 var att göra en övergripande utredning om Krishanteringscentrets ställning och utvecklingsalternativ, medräknat inrättande av en självständig myndighet, samt lägga fram ett förslag om Krishanteringscentrets administrativa ställning. Utgångspunkten var att verksamheten också i fortsättningen skulle ske i Kuopio. Arbetsgruppen föreslog i sin rapport (inrikesministeriets publikation 19/2010) att Krishanteringscentret fortsätter sin verksamhet enligt nuvarande modell som en del av Räddningsinstitutet.

Arbetsgruppen föreslog att möjligheterna att fungera som en egen myndighet ska utvärderas inom fem år.

Arbetsgruppen från 2010 såg en utmaning i att Krishanteringscentret finns i anslutning till Räddningsinstitutet, eftersom deras kärnuppgifter avsevärt skiljer sig från varandra. Räddningsinstitutet svarar som läroanstalt för yrkesutbildningen och beredskapsutbildningen för räddningsväsendet och Nödcentralsverket, som båda anknyter till den inre säkerheten. Krishanteringscentralens uppgifter anknyter för sin del till verksamhet som gör deltagande i internationell krishantering möjlig i enlighet med utrikes- och säkerhetspolitiken, dvs. till internationell operativ beredskap och att vara statlig arbetsgivare. Enlig slutrapporten är Krishanteringscentret på grund av sin karaktär starkt internationellt och en internationellt känd aktör. På grund av uppgifternas olika karaktär är det nödvändigtvis inte någon fördel för Räddningsinstitutet och Krishanteringscentret att den egna verksamhetsprofilen fördunklas. Den administrativ-juridiska kontakten till Räddningsinstitutet har enligt slutrapporten inte kunnat rekommenderas som modell för de medlemsstater i Europeiska unionen som utvecklar egen motsvarande beredskap.

Enligt utredningsgruppen från 2017 för inte kontakten till Räddningsinstitutet med sig några synergifördelar. En del av de gemensamma tjänster som presenterats som synergism är med tanke på behovet för den civila krishanteringens dyra och oändamålsenliga. Den nuvarande placeringen av centret försvårar dessutom samarbetet med ministerier och andra samarbetspartners. Placeringen minskar också deltagandet i det nationella och internationella samarbetet i branschen. Utredningsgruppen lade fram följande förslag:

1. Att man övergår till en verksamhetsmodell med övergripande krishantering och inrättar ett nytt tväradministrativt center för övergripande krishantering utifrån den beredning som görs under denna regeringsperiod.

RP 164/2018 rd

2. Att Krishanteringscentret lösgörs administrativt från Räddningsinstitutet och ansluts temporärt till inrikesministeriet. Samtidigt inleds beredningen av Krishanteringscentrets flytt till huvudstadsregionen och nya styr- och ledningssystem skapas.

3. Att Krishanteringscentrets ledning stärks så att reformen tryggas. Som centrets direktör utnämns en ny förändringsledare på viss tid och en ny biträdande direktör utnämns för centrets operativa ledning.

Administrativa uppgifter och stöduppgifter

Verksamhetsmiljön för Krishanteringscentrets centrala uppgifter avviker enligt slutrapporten av arbetsgruppen från 2010 från Räddningsinstitutets verksamhetsmiljö också när det gäller administrativa uppgifter och stöduppgifter. På grund av de funktionsmässiga skillnaderna har det visat sig vara komplicerat att ordna stödtjänsterna, åtminstone sett ur Räddningsinstitutets synvinkel. Exempelvis betjänar serviceavtalen som sådana inte Krishanteringscentrets behov tillräckligt bra. På grund av de avsevärda skillnaderna mellan Krishanteringscentrets och Räddningsinstitutets uppgifter har det varit svårt att placera centrets personal i institutets lönesystem.

Ledningssystem och resultatstyrning

Enligt arbetsgruppen från 2010 är Krishanteringscentrets resultatstyrningsprocess förenad med betydande utmaningar, eftersom flera aktörer och finansieringskällor ingår i processen. Enligt arbetsgruppen bör samordningen av resultatstyrningen utvecklas ytterligare. Också enligt utredningsgruppen från 2017 är resultatstyrningen oklar: resultatstyrningen och resultatavtalet ska stärkas som verktyg för den strategiska styrningen och resultatstyrningen och resultatstyrningssystemet ska stödja centrets direktör och ledningen av det.

Enligt arbetsgruppen från 2010 ligger det slutliga ansvaret i fråga om beslutanderätten hos Räddningsinstitutets rektor, som är chef för ämbetsverket, men det faktiska ansvaret mellan rektorn och centrets direktör är inte klar. Också enligt utredningsgruppen från 2017 finns det både brister och överlappningar i ledningen av centret och dess verksamhet och det har inte funnits någon tydlig strategisk ledning.

Dessa frågeställningar i anknytning till Krishanteringscentrets administrativa ställning har trots förslag från tidigare arbetsgrupper och utredningar samt genomförda åtgärder inte kunnat avgöras på ett för alla parter godtagbart sätt. Den administrativa ställningen för Krishanteringscentret ska därmed preciseras och behövliga ändringar göras i lagen om Räddningsinstitutet och lagen om civil krishantering.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Syftet med propositionen är att förbättra Finlands förutsättningar att delta i internationell civil krishantering. Syftet är också att i lagstiftningen göra ändringar i fråga om karaktären för civil krishantering och differentieringen mellan internationell räddningsverksamhet och civil krishantering samt skapa en mer självständig, tydlig och fungerande administrativ ställning för Krishanteringscentret. Dessutom är syftet att rättigheterna och skyldigheterna för personer som Finland sänder utomlands och deras arbetsgivare ska vara så tydliga som möjligt.

3.2 Genomförandalternativ för utvecklingen av Krishanteringscentrets administrativa ställning

Den viktigaste av propositionens syften anknyter till bedömningen av genomförandalternativ för utvecklandet av Krishanteringscentrets administrativa ställning. Bedömningen har gjorts av inrikesministeriet i samarbete med Krishanteringscentret och Räddningsinstitutet. I bedömningen har fyra alternativ utvärderats. Utgångspunkten vid bedömningen var att Krishanteringscentret kvarstår inom inrikesministeriets förvaltningsområde.

I det första alternativet utvärderades Krishanteringscentrets fortsatta verksamhet i sin nuvarande form som en del av Räddningsinstitutet. I tidigare rapporter och utredningar från arbetsgrupper har lyfts fram skillnaderna mellan Krishanteringscentrets och Räddningsinstitutets funktioner, centrets administrativa ställning samt frågor i anslutning till ansvarsfördelningen mellan centrets direktör och Räddningsinstitutets rektor. Dessa är fortfarande aktuella och är utifrån de utredningar som gjorts inte möjliga att lösa med tillämpning av den nuvarande administrativa modellen. I beredningen har det

RP 164/2018 rd

därför inte ansetts som ändamålsenligt att Krishanteringscentret fortsätter som en enhet vid Räddningsinstitutet.

I det andra alternativet granskades den s.k. ämbetsverksmodellen, där Krishanteringscentret ändras till ett ämbetsverk som fungerar som en egen bokföringsenhet. Ämbetsverksmodellen medför tydlighet och självständighet med tanke på Krishanteringscentrets administrativa ställning. Den betonar också centrets riksomfattande och inom statsförvaltningen endast till centret hörande internationella uppgift.

I regeringsprogrammet ställde man i fråga om reformen av centralförvaltningen (Finansministeriets publikationer 8/2014) som mål att reformen av ämbetsverksstrukturen ska fortsätta omedelbart med stöd av de utvecklingsprinciper som börjat tillämpas i projektet för att reformera centralförvaltningen (KEHU) och projektet för en utredning av ämbetsverken på central- och regional nivå (VIRSU) (Finansministeriets publikationer 5/2015). Principerna gäller en tydlig struktur och ledning, rikstäckande befogenheter, kundperspektiv, elektroniska tjänster, förmågan att klara av förändringar och riskhantering samt den offentliga förvaltningens samarbete inom kundservice.

Ämbetsverksutredningsprojektets förslag för förnyandet av statsförvaltningens ämbetsverksstruktur fördelar sig på tre huvudgrupper. Små ämbetsverk bör förenas till större enheter som är av samma typ i funktionellt hänseende för att bilda tillräckligt stora ämbetsverk. Andra resultatstyrda ämbetsverk bör bli bokföringsenheter. Små ämbetsverk som utför uppgifter som kräver särskilt stort oberoende bör bli fristående delar av ett moderämbetsverk inom förvaltningsområdet. Ändringsförslagen gällde främst undervisnings- och kulturministeriets och justitieministeriets förvaltningsområde, där det finns många ämbetsverk och en del av dem är av liten storlek.

Enligt dessa principer kan Krishanteringscentret med tanke på sin ringa storlek inte göras till ett fristående ämbetsverk med egen bokföringsenhet. När syftet är att stärka Krishanteringscentrets självständiga ställning, är det inte heller ändamålsenligt att förena det med större enheter med liknande funktion.

Det tredje och fjärde alternativet är att som en fristående del ansluta Krishanteringscentret till ett moderämbetsverk inom förvaltningsområdet. I denna s.k. modell med fristående enheter skulle Krishanteringscentret fungera endera i anslutning till Räddningsinstitutet och vara en del av institutets bokföringsenhet eller i anslutning till inrikesministeriet och vara en del av ministeriets bokföringsenhet. Enligt slutrapporten om ämbetsverksutredningsprojektet garanteras i denna modell förutsättningarna för en oberoende myndighetsverksamhet i första hand i substanslagstiftningen och det mottagande moderämbetsverkets förvaltningsförfattningar. Moderämbetsverket erbjuder det ämbetsverk som ansluts till det administrativ och annan service men beslutsfattande som gäller den egentliga substansen kvarstår inom den enhet som ansluts till moderämbetsverket.

Vid beredningen har inrikesministeriet ansett att det bästa alternativet är att tillämpa modellen med fristående enheter också när Krishanteringscentrets administrativa ställning ordnas. Det viktigaste är att bygga en funktionell helhet där de administrativa tjänsterna produceras av en större aktör och där strukturen och ledningen är organiserad på ett fungerande sätt. Modellen med fristående enheter stöder målet att stärka Krishanteringscentrets självständighet och beslutanderätt i centrets ärenden samt gör centrets ledningssystem tydligare. Modellen med fristående enheter stöder också en förvaltningsövergripande och nätverksbaserad samarbetsmodell för den civila krishantering. Krishanteringscentrets verksamhet är uttryckligen verkställande av riktlinjerna för utrikes- och säkerhetspolitiken. Enligt inrikesministeriets bedömning stöder kontakten till inrikesministeriet denna förvaltningsövergripande verksamhet bättre än kontakten till Räddningsinstitutet. Därför anser inrikesministeriet att det är ett mer ändamålsenligt alternativ att ansluta Krishanteringscentret till inrikesministeriet.

3.3 De viktigaste förslagen

Det föreslås att bestämmelserna om syftet med lagen om civil krishantering ändras så att de tydligare än för närvarande beskriver målen för Finlands civila krishantering i enlighet med den nationella strategin för civil krishantering. Syftet med lagen är fortfarande att stödja Finlands deltagande i internationell krishantering för att förebygga och begränsa konflikter. Enligt förslaget utökas bestämmelserna om syftet med att skapa och återställa rättsstaten och andra centrala samhällsfunktioner, upprätthålla fred och stabilitet samt stödja andra med dessa jämförbara åtgärder.

Det föreslås att lagen ändras så att bestämmelserna motsvarar utvecklingen av differentieringen mellan civil krishantering och internationell räddningsverksamhet. Syftet med lagen är att det i framtiden endast i undantagsfall och efter separat beslutsfattande är möjligt att stödja Finlands deltagande i in-

RP 164/2018 rd

ternationell krishantering i avsikt att lindra skador som orsakats av storolyckor eller naturkatastrofer, som i första hand är målet för internationell räddningsverksamhet. Som ett nytt syfte införs i lagen att lindra skadeverkningarna av andra omfattande störningar och katastrofer. Denna verksamhet är ett undantag med tanke på kärnuppgifterna i civil krishantering och syftet är att använda civila krishanteringsoperationer eller enskilda experter som en del av den internationella responsen på situationer med naturkatastrofer eller pandemier när dessa kan leda till omfattande instabilitet i ett samhälle.

Bestämmelserna om tillämpningsområdet för lagen om civil krishantering ändras så att de motsvarar ändringarna i bestämmelserna om lagens syfte. Lagen tillämpas inte längre som sådan på internationell räddningsverksamhet, utan de bestämmelser som ska tillämpas specificeras i lagens tillämpningsbestämmelser. Lagen om Räddningsinstitutet ändras till behövliga delar.

Det föreslås att Krishanteringscentrets självständiga ställning och verksamhetsförutsättningar stärks genom att centret förs över från Räddningsinstitutets bokföringsenhet till inrikesministeriets bokföringsenhet. Genom ändringarna i lagen om civil krishantering och lagen om Räddningsinstitutet svarar man mot de administrativa problem som lyfts fram i tidigare utredningar, närmast de som beror på skillnaderna i Krishanteringscentrets och Räddningsinstitutets kärnuppgifter.

Dessutom har inrikesministeriet beslutat att flytta Krishanteringscentret från Kuopio till Helsingfors.

Enligt nuvarande planer ska den internationella räddningsverksamheten flyttas från Krishanteringscentret till en annan enhet inom Räddningsinstitutet före ingången av 2019.

I lagen om civil krishantering föreslås bestämmelser om bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättningar för personer som arbetar i sekretariatsuppgifter i EU och internationella organisationer.

Det föreslås att ersättning ska betalas, eftersom sekretariatsuppgifterna finns i sådana städer, t.ex. New York, Wien, Bryssel och Genève, där kostnaderna för boende och skolgång i synnerhet för personer med familj kan anses vara orimligt stora i förhållande till det dagtraktamente som betalas i dag. De höga kostnaderna har medfört att i vissa fall har den som valts till uppdraget vägrat ta emot det eller åkt hem mitt under sitt uppdrag. Den nuvarande nivån på ersättningarna gör det heller inte möjligt att sända experter till New York.

Genom ändringen stöder man i synnerhet möjligheten för kvinnor som har familj att söka till dessa till sin verkningsfullhet viktiga tjänster inom civil krishantering. Detta behövs, eftersom kvinnor som har familj är klart underrepresenterade jämfört med både män med familj och ensamstående inom Finlands uppgifter inom civil krishantering. Syftet är att så kompetenta personer som möjligt ska kunna föreslås för uppdragen. Avsikten är att man genom ersättningarna ska utvidga den expertbas som står till förfogande genom att främja möjligheten för dem som har familj att söka sekretariatstjänster. Den ersättningsmodell som föreslås gäller i olika former också i andra länder som sänder ut civila krishanteringsexperter, t.ex. Sverige, Norge, Tyskland och Schweiz.

Med sekretariatsuppgifter avses ett uppdrag inom Europeiska unionen eller en internationell organisation som är placerat i en stat som hör till Europeiska unionen eller Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA) eller som är placerat vid högkvarteret för en internationell organisation som finns inom ett område som till sina säkerhetsförhållanden motsvarar dessa, vid en ständig representation som är placerad vid högkvarteret eller vid ett högkvartersliknande verksamhetsställe som utför en särskild självständig uppgift.

Ersättningar som gäller familjer betalas inte till dem som arbetar i fältuppgifter på grund av de ansvars- och säkerhetsaspekter som bör beaktas om familjer följer med till dessa uppgifter som varierar mycket till sina förhållanden. Ett grundläggande problem är att EU, som för Finlands del är den viktigaste aktören inom civil krishantering, har klassificerat alla sina operationer som s.k. *non family mission*. Inom denna klassificering finns en variation enligt en noggrannare säkerhetsbedömning av området: till vissa stationeringsorter har familjen fritt tillträde, medan familjemedlemmar inte ens får komma på besök när det gäller högriskoperationer. EU tar emellertid inte i fråga om någon operation ansvar för säkerheten och evakueringsarrangemangen för familjerna. Av denna orsak är det inte ändamålsenligt att Finland stöder och därigenom uppmuntrar experterna att ta med familjen till sådana här verksamhetsområden. Dessutom kan ett verksamhetsområde ha en EU-operation som inte tar ansvar för experternas familjers säkerhet samt en EU-delegation som ger de egna arbetstagarna möjlighet att ta med sig sin familj. FN:s och OSSE:s motsvarande praxis i fråga om familjer varierar, och t.ex. OSSE har operationer som förbinder sig att ordna familjernas säkerhet. Det skulle emellertid vara problematiskt att bevilja förmåner för dessa enskilda uppgifter som inte gäller andra fältuppgifter, ef-

RP 164/2018 rd

tersom detta sannolikt skulle leda till en situation där det inom samma verksamhetsområde skulle kunna finnas experter som får olika slags förmåner och ersättningar. Därför ska praxis i fråga om familjeersättningar i fältuppgifter granskas som en helhet och i första hand i överensstämmelse med EU-operationernas praxis.

Enligt förordningen om civil krishantering betalas samma ersättning på grund av gällande förhållanden på 120 euro till alla som arbetar i sekretariatsuppgifter oberoende av kostnadsnivån i den stad där sekretariatet är placerat. Avsikten är att i framtiden fastställa den ersättning som en person får så att den bättre motsvarar de verkliga levnads- och bostadskostnaderna i den stad där sekretariatet är placerat. Av denna orsak är avsikten enligt förordningen att beräkna ersättningen på grund av gällande förhållanden för varje placeringsort genom att utnyttja de dyrortskoefficienter som definierats i utrikesministeriets utrikesersättningssystem. Dessutom föreslås det att lagen om civil krishantering ändras så att till personer i sekretariatsuppgifter betalas efter den självrisk som fastställs i förordningen kompletterande bostadsersättning i enlighet med hyrestaken i utrikesministeriets utrikesersättningssystem och med beaktande av familjens storlek. Bestämmelserna om de föreslagna ersättningarna har med vissa undantag formulerats så att de motsvarar bestämmelserna i lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen (596/2006). Syftet är att föreslå endast nödvändiga ersättningar för att nå målsättningarna samt att hålla arbetsgivarens administrativa börda så lätt som möjligt.

I propositionen föreslås det att bestämmelserna om ersättning på grund av gällande förhållanden ska förtydligas också till andra delar. Ersättning på grund av gällande förhållanden kan också betalas till en person i anställningsförhållande med stöd av uppdragets verksamhetsområde för ogynnsamma förhållanden som inverkar på hälsan, säkerheten och trivselen. Avsikten är att ändra förordningen om civil krishantering så att den föreslagna nationella ersättningen på grund av gällande förhållanden i regel bestäms i enlighet med gällande ersättningar för EU:s GSFP-operationer. I EU:s ersättningar på grund av gällande förhållanden beaktas omständigheter som motsvarar de föreslagna.

Ersättning på grund av gällande förhållanden betalas om inte Europeiska unionen, en internationell organisation eller föranstaltaren av operationen betalar dagtraktamente eller någon annan ersättning eller om inte det dagtraktamente eller den ersättning som betalas är tillräcklig. En kompletterade nationell ersättning på grund av gällande förhållanden behövs för sådana situationer där en person inte alls får någon ersättning på grund av gällande förhållanden, den ersättning som betalas inte omfattar alla de beviljningsgrunder som nämns i paragrafförslaget eller den ersättning som betalas är otillräcklig.

Det föreslås att bestämmelserna om rättigheter och skyldigheter för en person i anställningsförhållande ses över också till andra delar. Rätten för en person i statens tjänst att få tjänstledighet eller befrielse från arbetet gäller utöver ett anställningsförhållande också den grundutbildning och introduktionsutbildning före anställningsförhållandet som Krishanteringscentret för civil krishantering och Räddningsinstitutet för internationell räddningsverksamhet ordnar samt sådan utbildning och sådana övningar i anknytning till internationell räddningsverksamhet som genom inrikesministeriets beslut betraktats som nödvändiga för att Finland ska kunna uppnå och upprätthålla den beredskap som Finlands internationella avtalsförpliktelser kräver. Dessa utbildningar och övningar är sådana som en person normalt ska delta i för att han eller hon ska kunna sändas utomlands till ett uppdrag inom civil krishantering eller internationell räddningsverksamhet. Med tanke på Finlands civila krishantering och internationella räddningsverksamhet är det viktigt att förbättra förutsättningarna för personer att delta i de utbildningar och övningar som nämns i lagen. Skyldigheten att bevilja tjänstledighet eller befrielse från arbetet utvidgas till att gälla kommuner och samkommuner. Utvidgningen behövs i synnerhet för att säkerställa verksamhetsförutsättningarna för den internationella räddningsverksamheten.

I bestämmelserna om avslutande av ett anställningsförhållande införs bestämmelser om arbetsgivarens rätt att säga upp anställningsförhållandet när Finland beslutar att minska eller helt upphöra med sitt deltagande i en viss operation. Arbetsgivaren ska också i vissa extrema situationer kunna flytta en person från krishanteringsuppgifter i utlandet till uppgifter i Finland, om personen samtycker eller det finns vägande skäl till detta. Bestämmelsen blir tillämplig t.ex. i en situation när en persons förutsättningar för att arbeta i internationella uppgifter på ett avgörande sätt har försvagats, men tröskeln för uppsägning inte överskridits. En persons verksamhetsförutsättningar har försvagats på ett avgörande sätt t.ex. när operationen rekommenderar den utsändande staten att flytta bort personen från operationen.

I bestämmelserna om expertregistret föreslås ändringar så att de motsvarar de nuvarande behoven för verksamheten samt bestämmelserna i EU:s allmänna dataskyddsförordning.

RP 164/2018 rd

Tillämpningsområdet för lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag föreslås bli utvidgad så att den på samma sätt som vid militär krishantering också gäller personer som deltar i övningar i enlighet med lagen om civil krishantering. De övningar som avses i lagen är övningar i anknytning till internationell räddningsverksamhet som är nödvändiga för att Finland ska kunna uppnå och upprätthålla den beredskap som Finlands internationella avtalsförpliktelser kräver.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

4.1.1 Allmänt

Propositionen har ekonomiska konsekvenser, men den ökar i sig inte behovet av ytterligare anslag i statsbudgeten. I propositionen föreslås att Krishanteringscentret ansluts administrativt till inrikesministeriet den 1 januari 2019. I lagen om civil krishantering föreslås dessutom ändringar i enlighet med vilka personer som arbetar i sekretariatsuppgifter i Europeiska unionen och internationella organisationer med stöd av lagen om civil krishantering har rätt till bostadsersättning samt till utbildningsersättning och dagvårdsersättning för sina barn. Beslut om eventuell tilläggsfinansiering av förslaget fattas separat i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna och statens budget.

I anknytning till propositionen är avsikten att göra ändringar i ersättningarna på grund av gällande förhållanden i bilagan till förordningen om civil krishantering på så sätt att ersättningarna i sekretariatsuppgifter ska vara bättre anpassade till kostnaderna på placeringsorten för sekretariatet och ersättningarna i operationer ska följa den nivå som gäller ersättningar som betalas till personer i EU:s egna operationer. När det gäller ändringen av ersättningarna på grund av gällande förhållanden är kostnadsverkningarna på årsnivå ca 95 500 euro och under en övergångsperiod på ca två år högst ca 107 500 i året. Övergångsperioden är nödvändig med tanke på rättigheterna för de fåtal personer vars ersättning på grund av gällande förhållanden sjunker. Kostnaden motsvarar ungefär de genomsnittliga årliga kostnaderna för en expert (120 000 euro).

Dessutom beslutade inrikesministeriet den 5 juli 2018 att flytta Krishanteringscentret från Kuopio till Helsingfors. Beslutet träder i kraft samtidigt med ikraftträdandet av denna lag och därefter följer en övergångsperiod på två år. Flytten kommer att medföra överlappande kostnader i synnerhet för åren 2019–2020, som kan skötas inom ramarna för 2019 års budget och ramar för statsfinanserna.

Krishanteringscentrets utgifter har betalats av anslagen under moment 26.01.04 Beredskapen i Finland för civil krishantering. Utgifter föranledda av den administrativa överföringen från Räddningsinstitutet till inrikesministeriet betalas av anslaget under omkostnadsmoment 26.01.04. Utgifter föranledda av finländare som deltar i krishantering utomlands betalas av anslaget under utrikesministeriets moment 24.10.21. Utgifterna för personer som deltar i internationell räddningsverksamhet betalas av anslaget under räddningsväsendets moment Särskilda utgifter 26.30.20

4.1.2 Överföringen av Krishanteringscentret till inrikesministeriet

De föreslagna ändringarna har kostnadsverkningar inom inrikesministeriets förvaltningsområde för inrikesministeriet och Räddningsinstitutet. En del av de kostnadsverkningar som anknyter till den administrativa överföringen av Krishanteringscentret är av engångsnatur (systemöverföringar) och en del är bestående (personalkostnader, eventuella serviceavgifter och utgifter för systemunderhåll).

Inrikesministeriet orsakar kostnader för överföringen av Krishanteringscentrets personal till ministeriets lönesystem och till personaladministrationens system. Dessutom kan kostnader uppkomma på grund av förflyttningar i anknytning till systemen för ekonomiförvaltningen och ärendehantering. Kostnader kan också uppkomma på grund av överföringar av avtal som gäller datasystem och andra anskaffningar samt av programlicenser.

Ärenden som gäller i 2 § 2 mom. i lagen om Räddningsinstitutet avsedda krishanteringsuppdrag och som är anhängiga vid Räddningsinstitutet, ingångna avtal och förbindelser samt även de rättigheter och skyldigheter som följer av dem liksom tillgångar, skulder och ägandet av fast och lös egendom övergår till Krishanteringscentret vid ikraftträdandet av denna lag.

RP 164/2018 rd

Krishanteringscentrets gällande avtal och förbindelser i anslutning till uppgifter inom civil krishantering som ingåtts vid Räddningsinstitutet före denna lags ikraftträdande samt rättigheter och skyldigheter enligt dem övergår vid denna lags ikraftträdande till Krishanteringscentret i anslutning till inrikesministeriet.

Överföringen av Krishanteringscentret i anslutning till inrikesministeriet innebär en överföring av 18–20 personer från Räddningsinstitutets bokföringsenhet till inrikesministeriets bokföringsenhet. Dessutom flyttas lönebetalningen för dem som deltar i civil krishantering utomlands (årligen 100–120 personer) till inrikesministeriets bokföringsenhet. Överföringen inverkar på serviceavgifterna till Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning när Krishanteringscentrets personal, de ekonomiska och administrativa uppgifterna samt lönebetalningen för dem som arbetar i uppgifter inom civil krishantering utomlands flyttas från Räddningsinstitutets bokföringsenhet till inrikesministeriets bokföringsenhet.

Tyngdpunkten för kostnadsverkningarna föranledda av överföringen av personalen till ministeriets lönesystem ligger på 2019, men ändringen av lönesystemet kan också medföra bestående kostnadsverkningar. Kostnaderna för lönesystemet hänförs till moment 26.01.04 Beredskapen i Finland för civil krishantering. Kostnaderna kan skötas inom ramarna för det anslag som reserverats under moment 26.01.04.

Enligt preliminära beräkningar kräver överföringen att 1–2 årsverken riktas till ministeriets administrativa styrnings- och stöduppgifter. När beredningen fortskrider utreds noggrannare inverkningarna av överföringen på de stöduppgifter som blir kvar vid Räddningsinstitutet.

Räddningsinstitutet (moment 26.30.01) orsakas kostnader på grund av överföringen av uppgifterna inom den internationella räddningsverksamheten från Krishanteringscentret till en annan enhet vid Räddningsinstitutet. Kostnader orsakas av t.ex. jourarrangemang och överföring av personalen samt eventuella köp av tjänster av Krishanteringscentret i anknytning till rekryteringen av experter. Kostnaderna kan skötas inom ramarna för det anslag som reserverats under moment 26.30.01.

De ekonomiska verkningarna av överföringen preciseras när beredningen av överföringen fortskrider.

4.1.3 Bostadsersättning, utbildningsersättning och dagvårdsersättning

Det föreslås att bostadsersättning, utbildningsersättning och dagvårdsersättning ska betalas till experter inom civil krishantering utsända i sekretariatsuppgifter i EU och internationella organisationer.

Tilläggskostnaderna för de föreslagna bostadsersättningarna, utbildningsersättningarna och dagvårdsersättningarna kan beräknas utifrån tre möjliga situationer. För det första kan beräkningen göras utifrån det att alla som den 21 augusti 2018 har sekretariatsuppgifter (17) har med sig maken och två barn i gymnasieåldern på stationeringsorten. Enligt beräkningen bor dessutom en expert med familj i New York, där Finland för tillfället inte har någon expert. Vid beräkningen har som experternas självrisk använts det belopp (1 450 euro) som motsvarar hyrestaket i utrikesministeriets system för 1–2 personers hushåll i Bryssel som inte har skyldighet till representation i hemmet. Hyrestaken för experter har beräknats med iakttagande av utrikesministeriets ersättningssystem. I detta fall skulle tilläggs-kostnaderna vara 723 200 euro per år.

För det andra kan kostnaderna beräknas på så sätt att de nämnda personerna har med sig maken och ett barn i gymnasieåldern. Då skulle förslaget kostnadseffekt vara ca 419 700 euro per år. Det tredje beräkningssättet är att beräkna kostnaderna enligt det andra alternativet, men så att det i enlighet med den nuvarande situationen inte finns någon expert i New York. Då skulle kostnaderna vara ca 328 000 euro per år. Resultatet av det första beräkningssättet motsvarar de genomsnittliga årliga kostnaderna för ca 6 experter inom civil krishantering, det andra motsvarar kostnaderna för 3,5 experter och det tredje kostnaderna för 2,7 experter.

4.2 Personella konsekvenser

Propositionens konsekvenser för personalen gäller den personal vid Räddningsinstitutet som sköter Krishanteringscentrets uppgifter. Överföringen av Krishanteringscentret från Räddningsinstitutet till inrikesministeriets bokföringsenhet gäller 18–20 personer. Krishanteringscentrets uppgifter inom civil krishantering och den personal som sköter dem övergår till inrikesministeriet den 1 januari 2019. Krishanteringscentrets personal är då i tjänsteförhållande vid inrikesministeriet. Tjänsterna är gemensamma för ministeriet.

RP 164/2018 rd

Ändringen av Krishanteringscentrets placeringsort från Kuopio till Helsingfors har konsekvenser för personalen. I fråga om personalen kommer man att tillämpa en övergångsperiod på två år från denna lags ikraftträdande.

Vid förändringar inom statsförvaltningens organisation ordnas personalens ställning i enlighet med gällande lagstiftning, tjänstekollektivavtal och statsrådets principbeslut.

Enligt 5 a § i statstjänstemannalagen (1548/2011) överförs tjänsterna i samband med omstrukturering av funktioner inom statsförvaltningen och förflyttas de tjänstemän som utnämnts till tjänsterna till samma ämbetsverk som uppgifterna överförs till. Tjänstemän som utnämnts till ett tjänsteförhållande för viss tid övergår till anställning vid ämbetsverket för den tid tjänsteförhållandet varar. Om tjänsten överförs inom eller till tjänstemannens pendlingsregion, får tjänsten överföras utan samtycke från tjänstemannen. Med pendlingsregion avses ett område enligt 1 kap. 9 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) som sträcker sig 80 kilometer från personens faktiska bostad. Enligt motiveringen till paragrafen ska i fall när de uppgifter som hör till en tjänst överförs till en annan pendlingsregion i samband med en organisationsförändring och tjänstemannen vägrar flytta till ett ämbetsverk utanför sin egen pendlingsregion 27 § i statstjänstemannalagen och eventuella andra bestämmelser som gäller denna fråga följas (RP 95/2011 rd, s. 9). Vidare enligt paragrafen tillämpas på tjänstemännens anställningsvillkor vad som bestäms om villkoren i tjänstekollektivavtalen eller i lag.

Utgångspunkten vid uppgiftsarrangemang är att trygga personalens ställning med beaktande av de principer som fastställts i statsrådets principbeslut om ordnande av statsanställdas ställning vid organisationsförändringar (VM/201/00.00.02.2012) och dess tillämpningsanvisningar. Enligt anvisningen är strävan att en person som berörs av en omställning omplaceras till sådana nya uppgifter som i fråga om svårighetsgrad, arbetets natur och avlöning så bra som möjligt motsvarar personens uppgifter före omställningen.

Dessutom iakttas finansministeriets beslut om ledning av omställningar samt omställningsskydd inom statsförvaltningen (FM/305/00.00.00/2012).

4.3 Konsekvenser för myndigheterna

Överföringen av Krishanteringscentret i anslutning till inrikesministeriet ökar ministeriets administrativa uppgifter och andra stöduppgifter. Motsvarande uppgifter försvinner från Räddningsinstitutet. Inrikesministeriet är i fortsättningen det ämbetsverk som sköter Krishanteringscentrets förvaltnings-tjänster och centrets bokföringsenhet. Det egentliga beslutsfattandet i substansfrågor sker fortfarande vid Krishanteringscentret. Krishanteringscentret sköter inte ministeriets uppgifter.

Bestämmelser om Krishanteringscentrets ställning i anslutning till inrikesministeriet finns i statsrådets förordning om inrikesministeriet (1056/2013). Krishanteringscentret ska vara ett 'center i anslutning till inrikesministeriet'. Centret genomför sin uppgift självständigt. Krishanteringscentret ska vara ett resultatstyrt ämbetsverk och en arbetsgivarmyndighet inom inrikesministeriets bokföringsenhet.

Överföringen inverkar på uppgifterna för chefen för inrikesministeriets bokföringsenhet. Ministeriets kanslichef har som chef för bokföringsenheten det övergripande ansvaret för att Krishanteringscentret sköter sina uppgifter i enlighet med lagstiftningen och inom ramen för anslagen i statsbudgeten. Motsvarande ansvar slopas för rektorn för Räddningsinstitutet.

I inrikesministeriets arbetsordning (1078/2013) ska det föreskrivas om skötseln av uppgifter som gäller Krishanteringscentret och om de ansvariga vid ministeriet som hänför sig till dem. I arbetsordningen tas det in bestämmelser om olika avdelningars, särskilda enheters och ledningens tjänstemäns uppgifter gällande Krishanteringscentret, om begränsande av ministeriets behörighet och om ministeriets lednings behörighet och tillsynsansvar i förhållande till Krishanteringscentrets ledning.

Inrikesministeriet ska vara en förhandlingsmyndighet i fråga om Krishanteringscentrets personal. Inrikesministeriet fattar beslut om inrättande och indragning av tjänster vid Krishanteringscentret samt om ändring och överföring av tjänster. Bestämmelser om ministeriets befogenhet finns i tjänstemannaförordningen (971/1994).

De som deltar i civil krishantering utomlands (årligen 100–120 personer) står i ett offentligrättsligt anställningsförhållande för viss tid till staten. Krishanteringscentret är deras arbetsgivare.

RP 164/2018 rd

Det föreslås att befogenheterna för Krishanteringscentrets direktör stärks när det gäller uppgiften som arbetsgivare. Direktören utnämner Krishanteringscentrets tjänstemän och anställer centrets övriga personal samt beviljar personalens tjänstledigheter. Direktören fastställer också centrets arbetsordning efter att ha hört inrikesministeriet. Krishanteringscentrets direktör utnämns av statsrådet.

I Krishanteringscentrets arbetsordning ska det föreskrivas om Krishanteringscentrets befogenheter för behandling och avgörande av ärenden.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Inrikesministeriet tillsatte i januari 2016 ett projekt med syfte att kartlägga ändringsbehoven i fråga om lagstiftningen om civilpersonals deltagande i krishantering och den anknyttande lagstiftningen och att bereda ett eventuellt lagändringsförslag till riksdagen (SM015:00/2015). Projektets mandattid var 1.2.2016—31.12.2017. Mandattiden förlängdes till den 31 december 2018.

Inrikesministeriet tillsatte en arbetsgrupp för projektet. I arbetsgruppen ingick företrädare för inrikesministeriets enhet för internationella frågor, räddningsavdelningen, polisavdelningen och gränsbevakningsavdelningen samt utrikesministeriet och försvarsministeriet. Social- och hälsovårdsministeriet deltog i arbetsgruppens arbete från maj 2016 till augusti 2017. Arbetsgruppens uppgift var i enlighet med uppdraget att heltäckande kartlägga ändringsbehoven i lagen om civil krishantering och anknyttande lagstiftning och behandla eventuella alternativ för en ändring av lagstiftningen. Arbetsgruppen skulle, med beaktande av den internationella verksamhetsmiljön och beslutsförfarandena, bedöma bl.a. begreppen i lagstiftningen om civil krishantering samt bestämmelserna om sändande av experter, anställningsvillkor och nationell beredskap. Med tidsenliga bestämmelser ska man kunna förutse förändringar i och framtiden för den internationella och nationella säkerheten.

I sitt arbete skulle arbetsgruppen beakta betänkandet av den av utrikesministeriet tillsatta arbetsgruppen för att utvärdera behoven av ändringar i lagstiftningen om krishantering och annat internationellt samarbete som offentliggjordes den 4 november 2014 samt det förslag till lag om ändring av lagen om militär krishantering och lagen om försvarsmakten (576/2015 och 577/2015, RP 297/2014 rd) som lämnades utifrån betänkandet. Arbetsgruppen skulle dessutom beakta rapporten från den 30 juni 2011 från den arbetsgrupp som klarlade den rättsliga ställningen för experter inom civil krishantering (inrikesministeriets publikationer 26/2011). Arbetsgruppen utarbetade sitt betänkande i form av en regeeringsproposition.

Arbetsgruppens mandattid var i enlighet med beslutet om tillsättande 1.2.2016—31.12.2016. Inrikesministeriet förlängde arbetsgruppens mandattid till den 31 december 2017.

I arbetsgruppen ingick under mandattiden följande aktörer: Pekka Syrjänen, chef för juridiska ärenden, och Tuomo Yliluoma, expert, Statskontoret; Jarmo Huotari, konsultativ tjänsteman, och Joanna Autiovuori, konsultativ tjänsteman, finansministeriet; Jari-Pekka Paajala, tf. direktör, Krishanteringscentret; Satu Seppänen, domare, Helsingfors tingsrätt; Hannu Taimisto, vicehäradshövding; Anne Palm, verksamhetsledare, nätverket för övergripande säkerhet WISE; Päivi Nikander, diplomingenjör, magister i offentlig förvaltning; Pekka Lassila, huvudförtroendeman (IM), Finlands Polisorganisationers Förbund rf; Jukka-Pekka Schroderus, direktör, Försvarsmaktens internationella centrum; Mervi Parviainen, rektor, Räddningsinstitutet och Kimmo Himberg, rektor, Polisyrkeshögskolan.

Inrikesministeriet tillsatte den 14 februari 2017 en utredningsgrupp för att bedöma ställningen och uppgifterna för Krishanteringscentret i Finlands civila krishantering samt granska de anknyttande lagstiftningsmässiga frågorna som behandlades i samband med lagprojektet. Utredningsgruppen skulle lägga fram utredningen för arbetsgruppen. Mandattiden för utredningen var 15.2.2017—31.5.2017. Ordförande för utredningsgruppen var Hannu Taimisto, vicehäradshövding, och medlemmar i utredningsgruppen var Päivi Nikander, diplomingenjör, magister i offentlig förvaltning, Pia Stjernvall, ambassadråd, utrikesministeriet och Antti Häikiö, konsultativ tjänsteman, inrikesministeriet.

Utredningsgruppens utredning blev klar den 31 maj 2017. Arbetsgruppen beaktade utredningsgruppens synpunkter vid beredningen av sitt betänkande.

Inrikesministeriet tillsatte den 28 februari 2018 en arbetsgrupp för att bereda den administrativa överföringen av Krishanteringscentret till inrikesministeriet. Arbetsgruppens mandattid är 1.3.2018—31.3.2019. I arbetsgruppen ingår medlemmar från inrikesministeriet, Räddningsinstitutet och Krishan-

RP 164/2018 rd

teringscentret samt företrädare för personalen vid Räddningsinstitutet och företrädare för den personal som övergår från Krishanteringscentret.

Dessutom beslutade inrikesministeriet den 5 juli 2018 att Krishanteringscentret, som finns i Kuopio, ska flyttas till Helsingfors. Beslutet träder i kraft samtidigt med de lagändringar som nu föreslås och därefter följer en övergångsperiod på två år.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Inrikesministeriet begärde yttranden om betänkandet om ändringsbehoven i fråga om lagstiftningen om civilpersoners deltagande i krishantering och den övriga anknytande lagstiftningen av 38 aktörer.

Yttrande lämnades av justitiekanslersämbetet, finansministeriet, justitieministeriet, utrikesministeriet, försvarsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, inrikesministeriets förvaltnings- och utvecklingsavdelning, inrikesministeriets räddningsavdelning, dataombudsmannens byrå, Polisstyrelsen, Räddningsinstitutet, Brottpåföljdsmyndigheten, Finlands Fredsbevararförbund rf, Suomen Rauhanliitto - Finlands Fredsförbund ry, Finlands Röda Kors, Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland ry, Suomen Palopäälystöliitto - Finlands Brandbefälsförbund r.y., Finska Polisens Internationala Förening för Krishantering rf, Finlands näringsliv rf och nätverket för övergripande säkerhet WISE ry. Befälsförbundet rf, Finlands Polisorganisationers Förbund rf och Kommunförbundet meddelade att de inte yttrar sig i saken.

De av arbetsgruppen föreslagna ändringarna ansågs allmänt taget vara motiverade och värda att understöda. Nedan granskas tyngdpunkterna i remissinstansernas yttranden och på vilket sätt de har beaktats vid den fortsatta beredningen av propositionen.

Största delen av remissinstanserna understödde förslaget om att skyldigheten att bevilja tjänstledighet eller befrielse från arbetet ska gälla alla arbetsgivare. Enligt Finlands Röda Kors kan dess ställning vid undantagsförhållanden försvagas på grund av den föreslagna ändringen om inte Finlands Röda Kors själv kan bestämma vilka personer som i enlighet med Röda Korsets Genèvekonventioner ska reserveras för att garantera en fortgående humanitär verksamhet. Finlands näringsliv anser primärt att arbetstagaren ska begära befrielse från arbetet av arbetsgivaren för att delta i ett krishanteringssupplett. I det fallet att skyldigheten att bevilja ledigt, i motsats till Finlands näringslivs åsikt, utvidgas till att omfatta privata arbetsgivare bör det i lagen föreskrivas om en tillräckligt lång anmälningsstid (t.ex. två månader) före en person ska träda i tjänst. Arbetsgivaren ska också ha rätt att vägra bevilja befrielse från arbetet om detta krävs på grund av orsaker i anknytning till arbetsgivarens verksamhet. Försvarsministeriet ansåg att det inte finns tillräcklig rättspraxis i saken. Det bör påpekas, att motsvarande 25 § i lagen om militär krishantering i hög grad i försvarsmaktens verksamhet har tolkats så att en person som arbetar inom den privata sektorn inte har anställts i ett anställningsförhållande inom krishantering om inte personen av sin arbetsgivare har beviljats befrielse från arbetet för den tid anställningsförhållandet inom krishantering varar. Enligt 12 b § i anknytning till att lämna och ta emot internationellt bistånd i lagen om försvarsmakten (551/2007) fattas dessutom beslut om att bevilja en reservist tjänstledighet eller befrielse från arbete för uppdrag som avses i 12 § av arbetsgivaren enligt egen prövning. Av denna orsak ansåg försvarsministeriet att förslaget inte är motiverat. Förslaget ändrades vid den fortsatta beredningen av propositionen så att skyldigheten gäller endast staten, kommuner och samkommuner. Skyldigheten gäller därmed inte t.ex. Finlands Röda Kors. En i 5 § i lagen om civil krishantering avsedd arbetsgivare ska i sitt beslutsfattande beakta en i Finland pågående storolycka, omfattande störningssituation och ett undantagstillstånd.

Enligt finansministeriet är det inte motiverat att en person i anställningsförhållande som överförs till en uppgift i Finland fortsätter sin anställning i ett anställningsförhållande enligt lagen om civil krishantering, utan när personen arbetar i Finland ska anställningsförhållandet vara ett tjänsteförhållande i enlighet med statstjänstemannalagen. Ett anställningsförhållande i enlighet med lagen om civil krishantering är avsett för civila krishanteringssuppgifter under särskilda förhållanden i mållandet i enlighet med operationen, där det är motiverat att använda en i jämförelse med förhållandena i Finland mycket exceptionell form av anställningsförhållande. Vidare ska personen inte få samma lön i Finland som i krishanteringssupplet utomlands, om han eller hon arbetar i uppgifter som är likadana som eller kan jämföras med liknande uppgifter i en i lag nämnd arbetsgivarorganisation. Propositionen har ändrats i enlighet med finansministeriets synpunkter.

De föreslagna bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättningarna ansågs allmänt taget vara behövliga. Utrikesministeriet ansåg i sitt yttrande att ersättningarna främjar möjligheten att hitta kompetenta sökanden till ur Finlands synpunkt sett viktiga sekretariatstjänster. Justitieministeriet konstaterades att i

RP 164/2018 rd

synnerhet stödet för kvinnors deltagande bör understödjas. Polisstyrelsen fäste med tanke på konkurrensen om arbetskraft uppmärksamhet vid att liknande ersättningsslag ingår i de personalbestämmelser som internationella organisationer och Europeiska unionen tillämpar på sina arbetstagare i samma städer.

Enligt finansministeriet motiveras det inte särskilt omfattande i betänkandet varför de föreslagna ersättningarna ska tas i användning i uppgifter inom civil krishantering. Ersättningarna kan enligt finansministeriet inte anses vara motiverade med tanke på de avsevärda merkostnader som de orsakar staten. Propositionens motivering har kompletterats till denna del.

Räddningsinstitutet föreslog att förslaget om ersättningar stryks i propositionen. I andra hand, om ersättningarna inte slopas, bör de begränsas i enlighet med kraven i 6 § i grundlagen. Räddningsinstitutet hittar inte heller något direkt statistiskt stöd för det som grund för ersättningarna framförda rekryteringsproblemet i fråga om sekretariatstjänster.

Vid beredningen av propositionen ansågs det att genom att stödja möjligheten för experter med familjer att söka sekretariatstjänster kan nivån på ansökningarna höjas och i synnerhet kan möjligheterna för kvinnliga experter med familj att delta i civil krishantering förbättras. Trots att det numera kan komma många ansökningar till sekretariatstjänsterna finns det ändå inte alltid kompetenta sökande. Det finns fall där en mycket kompetent person som varit intresserad av en sekretariatstjänst har avstått från att söka den, eftersom kostnaderna för en person med familj hade varit för stora eller en person i anställningsförhållande har varit tvungen att säga upp sig från tjänsten på grund av höga utbildningskostnader. Det bör påpekas att till New York har det aldrig varit möjligt att sända någon expert inom civil krishantering.

Anmärkningen i fråga om likabehandling behandlas i avsnittet om propositionens förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning.

I fråga om de ändringsförslag som gäller expertregistret påpekade justitiekanslern i statsrådet, dataombudsmannens byrå och justitieministeriet att rättsgrunden för behandlingen av personuppgifter bör definieras i propositionen. Dessutom finns det skäl att i motiveringen till lagstiftningsordningen behandla bestämmelsen om skyddet för personlig integritet enligt 10 § 1 mom. i grundlagen i förhållande till de uppgifter som registreras i expertregistret samt förlängningen av förvaringstiden för dem. Förslagen till bestämmelser och motiveringen till dem har till dessa delar preciserats i propositionen.

6 Samband med andra propositioner

Propositionen anknyter till den regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som kompletterar EU:s allmänna dataskyddsförordning (RP 9/2018 rd). Med den nämnda propositionen föreslås att tillämpningsområdet för allmänna dataskyddsförordningen utvidgas i tillämpliga delar till sådan behandling av personuppgifter som inte omfattas av tillämpningsområdet för EU:s lagstiftning samt till behandling av personuppgifter som sker i anknytning till sådan gemensam utrikes- och säkerhetspolitik som avses i avdelning V i kapitel 2 i fördraget om Europeiska unionen, om inte något annat föreskrivs. Genom utvidgningen av tillämpningsområdet kan man på det sätt som förutsätts i grundlagen säkerställa att det i fråga om behandlingen av personuppgifter inte blir kvar några oreglerade skuggområden.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om civilpersoners deltagande i krishantering

Lagens rubrik

I den gällande lagens rubrik används uttrycket ”civilpersonal”. ”Personal” är ett kollektivt begrepp med vilket avses personalen i en viss organisation. Finland har sändt enskilda personer till olika civila krishanteringssupdrag, och tillsammans bildar de då i allmänhet inte ett tydligt, separat kollektiv. Det föreslås därmed att lagens rubrik ändras så att där används begreppet ”civilpersoner” i stället för ”civilpersonal”.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens syfte. Enligt den gällande paragrafen är syftet med den gällande lagen knutet till målet med Finlands deltagande i internationell krishantering. Det föreslås att de mål som nämns i paragrafen ändras så att de tydligare än för närvarande beskriver målen med Finlands civila krishantering på det sätt som de beskrivs i den nationella strategin för civil krishantering från 2014.

Enligt den gällande 1 punkten i paragrafen är målen att förebygga och begränsa konflikter, avhjälpa de skador de åstadkommit och återställa ett fungerande samhälle. Det föreslås att punkten ändras så att den tydligare beskriver kärnuppgifterna i den civila krishanteringen. De är, utöver att förebygga och begränsa konflikter, att skapa och återställa rättsstaten och andra centrala samhällsfunktioner, upprätthålla fred och stabilitet samt genomföra andra med dessa jämförbara åtgärder.

I den gällande 2 punkten avses med lindrande av skadeverkningarna av storolyckor och naturkatastrofer i synnerhet internationell räddningsverksamhet. I målen för den civila krishanteringen på nationell nivå och EU-nivå ingår inte lindrande av skadeverkningarna av storolyckor och naturkatastrofer. Därför föreslås det att den verksamhet som nämns i 2 punkten stryks i lagen. Detta innebär dock inte att stödet för centrala samhällsfunktioner i det mottagande landet inte kan innefatta t.ex. utvecklande av systemet för landets räddningsverksamhet som en del av den civila krishanteringen.

Enligt den gällande 3 punkten är syftet med lagen att stödja Finlands deltagande i internationell krishantering för att utveckla Europeiska unionens och internationella organisationers krishanteringsberedskap. Syftet med lagen ska också vara att utveckla Finlands nationella krishanteringsberedskap. Därför föreslås ett tillägg om detta i punkten och innehållet i den föreslås bli flyttat till 2 punkten.

I 3 punkten föreslås bestämmelser enligt vilka lagens syfte ska vara att stödja Finlands deltagande i internationell krishantering i undantagsfall för att lindra skadeverkningarna av andra omfattande störningar och katastrofer. Genom detta tillägg vill man förbereda sig på att det i framtiden är möjligt att i undantagsfall använda sig av civila krishanteringsinsatser också i de nämnda åtgärderna. Exempelvis i EU:s globala strategi från 2016 ingår riktlinjer enligt vilka civila krishanteringsinsatser kan användas som en del av den internationella responsen vid naturkatastrofer och pandemisituationer, när dessa situationer kan leda till omfattande instabilitet i samhället. Medel för civil krishantering kan användas för en uppgift som formellt är t.ex. räddningstjänst, men som samtidigt kan klassificeras som civil krishantering.

2 §. Lagens tillämpningsområde. I 2 § 1 mom. 1 och 3 punkten görs de ändringar som ändringen av lagens rubrik medför.

I 1 mom. 2 punkten avses med nationell beredskap beredskapen för civil krishantering i Finland. Bestämmelser om beredskapen för internationell räddningsverksamhet i Finland föreslås i lagen om Räddningsinstitutet, och de ändringar som behövs ingår i lagförslag 2 i propositionen.

I 1 mom. föreslås en ny 4 punkt, enligt vilken det i lagen föreskrivs om Krishanteringscentret. För närvarande finns bestämmelserna om Krishanteringscentret i lagen om Räddningsinstitutet. Eftersom det föreslås att Krishanteringscentret avskiljs från Räddningsinstitutet, är den allmänna författningen om civilpersoners deltagande i krishantering den mest naturliga platsen för bestämmelserna om Krishanteringscentret. Genom lagförslag 2 i propositionen görs de behövliga ändringarna i lagen om Räddningsinstitutet.

RP 164/2018 rd

Enligt den första meningen i det gällande 2 mom. i paragrafen gäller lagen humanitärt bistånd enligt 49 § i den redan nu upphävda räddningslagen (468/2003), dvs. sådant internationellt bistånd vid räddningsinsatser som avses i 38 § i den gällande räddningslagen. Enligt de föreslagna ändringarna i 1 § ska lagen inte tillämpas i sin helhet på sådant bistånd.

Enligt det nya 4 mom. som 2017 infördes i 38 § i räddningslagen finns bestämmelser om anställningsförhållandet och ställningen i biståndsverksamheten för den finländska personal som deltar i lämnande av bistånd vid räddningsinsatser i lagen om civil krishantering. Det föreslås att 2 § 2 mom. i lagen om civil krishantering ändras på motsvarande sätt så att lagen om civil krishantering, med undantag av vad som föreskrivs i 6 a—6 d §, tillämpas med stöd av 38 § i räddningslagen på anställningsförhållandet och ställningen i biståndsverksamheten för den finländska personal som deltar i lämnande av bistånd vid räddningsinsatser. Tillämpliga blir därmed lagens 2 kap., med undantag av 6 a—6 d §, och 3 kap. (expertregistret). I momentet ingår också en informativ hänvisning om att bestämmelser om nationell beredskap för lämnande av bistånd enligt 38 § i räddningslagen finns i lagen om Räddningsinstitutet.

Finländska räddningsformationer är underställda det mottagande landets räddningsledare i räddningsverksamhet i enlighet med räddningslagen och de har inte någon självständig behörighet när de lämnar bistånd vid insatser. Vid bistånd vid räddningsinsatser används inte maktmedel eller maktmedelsredskap. Bestämmelserna om befogenheter, rätt att bära maktmedelsredskap och rätt att använda maktmedel samt maktmedelsredskap och användning av maktmedel och nödvärn i 6 a—6 d § i lagen om civil krishantering tillämpas därmed inte på personer som deltar i internationell räddningsverksamhet.

I paragrafen föreslås ett nytt 3 mom., i vilket införs tillämpningsbestämmelserna i andra meningen i 2 mom. i den gällande lagen.

2 a §. Definitioner. I paragrafen föreskrivs om de definitioner av make, barn, familjemedlem och medföljande familjemedlem som behövs för bestämmelserna om bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättning (14 a—c §). Definitionerna är till innehållet likadana som i 2 § i lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen och definitionerna i 3 § i lagen om skadeersättningar vid statliga tjänsteresor.

I paragrafen ingår också definitionen av sekretariatsuppgifter. Med sekretariatsuppgifter avses ett uppdrag inom Europeiska unionen eller en internationell organisation som är placerat i en stat som hör till Europeiska unionen eller Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA) eller som är placerat vid högkvarteret för en internationell organisation som finns inom ett område som till sina säkerhetsförhållanden motsvarar dessa, vid en ständig representation som är placerad vid högkvarteret eller vid ett högkvartersliknande verksamhetsställe som utför en särskild självständig uppgift. Sekretariatsuppgifter finns inom de nämnda områdena vid EU:s och internationella organisationers högkvarter samt verksamhetsställena som t.ex. kontoret för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (ODIHR) i Polen eller Natos center för strategisk kommunikation i Lettland. Sekretariatsuppgifterna är i regel lednings-, sakkunnig- eller stöduppgifter som har inverkan på hela organisationens verksamhet eller i större utsträckning än inom ett fältverksamhetsområde eller där man arbetar med uppgifter som förmedlar kontakt mellan organisationens ledning och organisationens fältverksamhet. För Finlands del är de viktigaste sekretariatsuppgifterna krävande uppgifter på strategisk nivå.

Uppgifter som inte är sekretariatsuppgifter kallas i denna proposition för fältuppgifter. Med fältuppgifter avses operations- eller delegationsuppgifter inom EU eller en internationell organisation, såsom uppgifter vid EU-representationen och vid EU:s särskilda representanters kontor. Delegationsuppgifter vid EU-representationen och EU:s särskilda representanters kontor inom EU eller EFTA:s område eller vid huvudkvarteren för internationella organisationer inom områden som till sina säkerhetsförhållanden motsvarar dessa anses emellertid vara sekretariatsuppgifter. Fältuppgifterna är i regel lednings-, sakkunnig- eller stöduppgifter inom EU:s eller en internationell organisations operativa civila krishanteringsverksamhet inom ett krisområde eller dess närområde.

Uttrycket ”internationell organisation” i paragrafen ska inte tolkas snävt i detta sammanhang att omfatta enbart de traditionella mellanstatliga organisationerna. Uttrycket kan i detta sammanhang anses betyda också t.ex. organisationer som stater inrättat tillsammans med medborgarorganisationer eller andra icke-statliga organisationer som lyder under lagstiftningen i en viss stat.

3 §. Ansvarsområden. I 3 § 1 mom. görs den ändring som ändringen av lagens rubrik medför.

RP 164/2018 rd

Enligt lagen om ändring av 1 § i lagen om statsrådet (767/2013) ändrades *sisäasiainministeriö* till *sisäministeriö* i lagens finska språkdräkt. På samma sätt ändrades i lagen om ändring av 1 och 13 § i lagen om statsrådet (837/2017) *ulkoasiainministeriö* till *ulkoministeriö*. Det förslås att den finska språkdräkten ändras på motsvarande sätt i 1 och 2 mom. Detta medför inga ändringar i den svenska språkdräkten.

Enligt 2 mom. behandlar inrikesministeriet ärenden som gäller bistånd genom räddningsväsendet med stöd av den nuvarande 38 § i räddningslagen. Det förslås att bestämmelsen upphävs, eftersom syftet är att lagen om civil krishantering inte som helhet ska gälla lämnande av sådant bistånd, utan endast delvis ska tillämpas på den internationella räddningsverksamheten.

4 §. Nationell beredskap. I 4 § 1 och 3 punkten görs den ändring som ändringen av lagens rubrik medför. I paragrafens 1, 4 och 5 punkt görs språkliga ändringar.

För tydlighetens skull föreslås det att 2 punkten blir 3 punkt och 3 punkten 2 punkt. Bestämmelsen om Räddningsinstitutets uppgift att svara för forsknings- och utvecklingsverksamheten inom den nationella beredskapen i 2 § 2 mom. i lagen om Räddningsinstitutet föreslås bli flyttad till en ny 4 punkt. Enligt den nationella strategin för civil krishantering ska forsknings- och utvecklingsverksamheten (1) stöda utbildningen i civil krishantering och en planmässig utveckling av Finlands beredskap ur ett helhetsperspektiv och (2) nationellt förverkliga en nätverksbaserad och högklassig forskning som (3) i sin problematik förenar forsknings- och utvecklingsverksamheten och på så sätt ökar möjligheterna att utveckla nya verksamhetsformer och innovationer. Enligt strategin ska forskningsverksamheten svara för en bedömning av effektfullheten och kvaliteten i fråga om Finlands beredskap, i synnerhet när det gäller utbildningen och rekryteringen.

Enligt förslaget till ny 5 punkt ska det i den nationella beredskapen ingå samordnande inom olika förvaltningsområden av de frågor som avses i 1—4 punkten i stället för samordnade av förberedelserna av dem. Inrikesministeriet har inte samordnat förberedelserna av ärendena, utan själva ärendena.

4 a §. Krishanteringscentret. I paragrafen föreskrivs om Krishanteringscentrets administrativa ställning och uppgifter. Krishanteringscentret överförs administrativt från Räddningsinstitutet till inrikesministeriets räkenskapsverk. Krishanteringscentret ska inte vara en avdelning eller enhet vid inrikesministeriet, utan ett center som verkar i anslutning till ministeriet. Som modell för de föreslagna bestämmelserna har närmast använts bestämmelserna om Olycksutredningscentralen i lagen om säkerhetsutredning av olyckor och vissa andra händelser (525/2011).

I statstjänstemannalagen föreskrivs om tjänstemäns ställning vid omorganisering av statsförvaltningen. I lagen infördes övergångsbestämmelser om ställningen för tjänstemän, så att motsvarande bestämmelser inte behöver införas separat i varje lag om omorganisering. Enhetliga bestämmelser för alla slag av organisationsförändringar antas förenhetliga praxis när det gäller personalens ställning (RP 95/2011 rd, s. 4).

Enligt 5 a § i statstjänstemannalagen överförs tjänsterna i samband med en omstrukturering av funktioner inom statsförvaltningen och förflyttas de tjänstemän som utnämnts till tjänsterna till samma ämbetsverk som uppgifterna överförs till. Tjänstemän som utnämnts till ett tjänsteförhållande för viss tid övergår till anställning vid ämbetsverket för den tid tjänsteförhållandet varar. I de situationer som avses får tjänsten enligt paragrafen i fråga överföras utan samtycke från tjänstemannen, om tjänsten överförs inom eller till tjänstemannens pendlingsregion. Med pendlingsregion avses ett område enligt 1 kap. 9 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Även om tjänstemannen eventuellt motsätter sig överföringen inverkar det inte på att uppgifterna överförs till den nya placeringsorten.

Tjänsterna vid Räddningsinstitutets Krishanteringscenter och personerna i tjänsteavtalsförhållande som sköter tjänsterna överförs därmed med stöd av den föreslagna 4 a § och 5 a § i statstjänstemannalagen till inrikesministeriet.

Det förslås att de uppgifter som föreskrivs i 2 § 2 mom. i lagen om Räddningsinstitutet, som Krishanteringscentret sköter i enlighet med 3 a § i den lagen, införs i paragrafen. I 2 § 2 mom. hänvisas till de uppgifter som nämns i 4 § 1—3 punkten i lagen om civil krishantering och till uppgiften enligt 5 § i lagen om civil krishantering att vara statlig arbetsgivare. Dessutom föreskrivs det separat om Räddningsinstitutets uppgift att svara för forsknings- och utvecklingsverksamhet inom den nationella beredskapen.

RP 164/2018 rd

4 b §. Krishanteringscentrets organisation. I 1 mom. finns bestämmelser om Krishanteringscentrets personal. Enligt 2 mom. har direktören till uppgift att leda, övervaka och utveckla Krishanteringscentrets verksamhet samt svara för verksamhetens kvalitet och resultat. Direktören har rätt att utnämna Krishanteringscentrets tjänstemän och anställa den övriga personalen. Bestämmelsen behövs för att stärka centrets självständiga ställning i anknytning till inrikesministeriet. I 2 mom. föreslås en bestämmelse om att Krishanteringscentrets direktör utnämns av statsrådet.

4 c §. Arbetsordning. Enligt paragrafen har Krishanteringscentret en arbetsordning som centrets direktör fastställer efter att ha hört inrikesministeriet. Bestämmelser om frågor i anknytning till ordnandet av Krishanteringscentrets uppgifter finns för närvarande i Räddningsinstitutets arbetsordning. Dessa bestämmelser behövs också för att stärka Krishanteringscentrets självständiga ställning. I arbetsordningen fastställs i enlighet med vedertagen praxis centrets organisation, personalens uppgifter, behandlingen och avgörandet av ärenden samt övrig allmän organisering av centralens verksamhet.

2 kap. Rättigheter och skyldigheter för den som står i anställningsförhållande

5 §. Offentligrättsligt anställningsförhållande. Enligt 1 mom. i den gällande lagen och 2 § 1 mom. i lagen om Räddningsinstitutet företräds den statliga arbetsgivaren av Räddningsinstitutet när det gäller personer som deltar i krishantering utomlands. Enligt 3 a § i lagen om Räddningsinstitutet finns Krishanteringscentret vid Räddningsinstitutet för de uppgifter som nämns i 2 § 2 mom. i den lagen. Bestämmelsen i 5 § 1 mom. i lagen om civil krishantering föreslås bli preciserad så att Krishanteringscentret är personens arbetsgivare. I fråga om sådan internationell räddningsverksamhet som avses i 38 § i räddningslagen är Räddningsinstitutet arbetsgivare.

I 1 mom. beaktas i den finska språkdräkten ändringen till *ulkoministeriö* och *sisäministeriö*. Detta inverkar inte på lagens svenska språkdräkt.

6 §. Förhållande till Europeiska unionen, internationella organisationer och föranstaltare av operationer. Enligt den gällande paragrafens rubrik innehåller paragrafen bestämmelser om ställningen för en person i anställningsförhållande. Enligt texten i paragrafen föreskrivs där snävare än i rubriken att den som anställs i anställningsförhållande i operativt hänseende är underställd Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar krishanteringsoperationen. Bestämmelser om ställningen för anställda finns också på andra ställen än i 6 §. I 5 § föreskrivs om deras rättsliga ställning. Det föreslås därför att paragrafens rubrik ändras så att den bättre motsvarar innehållet i paragrafen. Dessutom ändras paragrafen så att den som anställts i anställningsförhållande medan anställningsförhållandet varar i operativt hänseende är underställd den som föranstaltar operationen i stället för krishanteringsoperationen. Det kortare uttryckningssättet omfattar också sådana operationer inom internationell räddningsverksamhet, där en främmande stat eller internationell organisation kan vara föranstaltare av operationen. I motiveringen till 2 a § 5 punkten har det redogjorts för tolkningen av uttrycket "internationell organisation".

6 a §. Befogenheter för den som står i anställningsförhållande. I 3 mom. föreslås det att författningsnumret för tullagen (1466/1994) ersätts med författningsnumret för den nya tullagen från 2016 (304/2016).

6 b §. Rätt att bära maktmedelsredskap och rätt att använda maktmedel. I 2 mom. görs en ändring i den finska språkdräkten som inte påverkar den svenska. Dessutom föreslås en ändring av ordalydelsen i 2 mom. så att där på motsvarande sätt som i 5 § används uttrycket "arbetsgivare".

7 §. Tjänstledighet, befrielse från arbetet och fortbestånd av arbetsavtals- eller tjänsteförhållandet. Paragrafens 1 mom. ändras så att arbetsgivarens skyldighet att bevilja befrielse från arbetet eller obetald tjänstledighet utöver staten även gäller kommuner och samkommuner. Tillägget behövs för att omfatta i synnerhet arbetsgivarna för personer som deltar i internationell räddningsverksamhet.

Vidare föreslås det att bestämmelserna om statens, kommunens eller samkommunens skyldighet att bevilja befrielse från arbetet eller tjänstledighet utvidgas till att utöver anställningsförhållandet också gälla av Krishanteringscentret ordnad grundutbildning inom civil krishantering eller av Räddningsinstitutet ordnad grundutbildning inom internationell räddningsverksamhet, introduktionsutbildning som föregår anställningsförhållandet samt sådan utbildning eller sådana övningar i anknytning till internationell räddningsverksamhet som genom inrikesministeriets beslut betraktas som nödvändiga för att Finland ska kunna uppnå och upprätthålla den beredskap som Finlands internationella åtaganden kräver. I den utbildning och de övningar som avses i momentet kan ingå utbildning eller övningar som genomförs av en samarbetspartner anvisad av Krishanteringscentret eller Räddningsinstitutet.

RP 164/2018 rd

Momentet ska tolkas så att arbetsgivaren kan möjliggöra en persons deltagande i utbildning eller övningar med personens samtycke också genom andra åtgärder än beviljande av befrielse från arbetet eller tjänstledighet. Övningar och utbildning är i allmänhet kortvariga. Arbetsgivaren kan på motsvarande sätt som i dagsläget tillåta en person att delta i dem t.ex. på arbetstid.

Paragrafens 2 och 3 mom. ändras så att en persons anställningsskydd och rätt att återgå till arbetet utöver anställningsförhållandet också gäller de nämnda utbildningarna och övningarna.

8 §. Semesterersättning. Författningsnumret för semesterlagen (272/1973) i den gällande paragrafen ersätts med författningsnumret för semesterlagen från 2005 (162/2005). På grund av ändringen i 7 § 1 mom. är det inte längre möjligt att hänvisa till personer som avses i momentet i fråga, utan den personkrets som avses måste skrivas ut.

Vid utformningen av hänvisningen i lagen ska gällande anvisningar för sättet att skriva lag beaktas. Det föreslås tydligare bestämmelser om att andra än statsanställda, som har beviljats tjänstledighet utan lön eller befrielse från arbetet för den tid ett i denna lag avsett anställningsförhållande varar, har rätt att få semesterersättning i enlighet med semesterlagen. Paragrafen innehåller också bestämmelser om betalning av semesterersättningen. Semesterersättningen ska betalas när anställningsförhållandet i enlighet med utnämningsbrevet har avslutats, om inte något annat har avtalats.

9 §. Familjeledigheter och sjukledighet. I den gällande paragrafen finns bestämmelser om rätten till sjukledighet och lön för sjukledigheten för en person i anställningsförhållande. I paragrafen finns också bestämmelser om rätten till frånvaro i samband med ett barns födelse och vård av barn, men inte om betalning av lön. I 23 § i statens allmänna tjänste- och arbetskollektivavtal finns bestämmelser om lön för moderskapsledighet, faderskapsledighet och föräldraledighet för adoptivföräldrar. Det föreslås att paragrafen ändras så att rätten till frånvaro och lön i samband med ett barns födelse och vård av barn för en person i anställningsförhållande bestäms i enlighet med statens allmänna tjänste- och arbetskollektivavtal.

10 §. Grupplivförsäkring. I 6 § föreslås en ändring så att det i stället för den som föranstaltar en krishanteringsoperation står den som föranstaltar en operation. Det kortare begreppet innefattar också insatser inom internationell räddningsverksamhet. I 10 § 2 mom. föreslås motsvarande ändring.

11 §. Pensionsrätt. I den gällande paragrafen nämnda lagen om statens pensioner (280/1966) och lagen om statens familjepensioner (774/1968) har upphävts genom lagen om införande av lagen om statens pensioner (1296/2006). Lagen om statens pensioner (1295/2006) har upphävts genom lagen om införande av pensionslagen för den offentliga sektorn (82/2016), som trädde i kraft den 1 januari 2017. Det föreslås att 1 mom. ändras så att där hänvisas till den gällande pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016).

Paragrafhänvisningarna i 2 mom. ändras också. I 101 § 1 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn avses med militär sådana tjänstemän som tjänstgör i tjänster eller uppdrag som kräver militärutbildning eller tjänstemän som tjänstgör i särskilt föreskrivna militära tjänster. I 103 § i den lagen föreskrivs om den pensionsgrundande lönen och slutlönen för militärer och i 104 § föreskrivs om pensionstillväxt för militärer.

I den upphävda lagen om statens pensioner används uttrycket ”förmånstagare”. I bestämmelserna om militärpensioner i den gällande pensionslagen för den offentliga sektorn används inte längre detta uttryck. I övriga bestämmelser i lagen om civil krishantering används ”person”. Det föreslås därför att ”person” används i momentet.

Vidare enligt 2 mom. kan sådan tjänstgöring som avses i lagen beaktas när förmånstagarens pension bestäms i enlighet med 10 § 3 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn. I 103 § i pensionslagen för den offentliga sektorn finns bestämmelser om vilka arbetsinkomster som beaktas när en militärpersons pension bestäms. Också enligt 104 § växer militärpersoners pension i enlighet med arbetsinkomsterna. Därför måste man tala om arbetsinkomst i stället för tjänstgöring i momentet. Det föreslås att momentets ordalydelse ändras på motsvarande sätt.

13 §. Grundlön. I 2 mom. beaktas i den finska språkdräkten ändringen till *sisäministeriö*. Detta inverkar inte på den svenska språkdräkten. I 2 mom. preciseras dessutom bemyndigandet att utfärda förordning så att det bättre beskriver området för den lagstiftning som närmare regleras genom förordning.

RP 164/2018 rd

14 §. Ersättning på grund av gällande förhållanden. Enligt det gällande 14 § 1 mom. betalas till en person i anställningsförhållande en ersättning på grund av gällande förhållanden för täckande av särskilda kostnader och ökade levnadskostnader, om inte kostnaderna täcks av det dagtraktamente eller en annan ersättning som Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar krishanteringsoperationen betalar. Enligt motiveringen till lagen sägs det i samordningsbestämmelsen att om det dagtraktamente eller en annan ersättning som EU, en internationell organisation eller den som föranstaltar krishanteringsoperationen betalar är lika stor eller större än ersättningen på grund av gällande förhållanden, betalas ingen ersättning på grund av gällande förhållande (RP 206/2004 rd, s. 46). Enligt 2 mom. utfärdas bestämmelser om beloppet av ersättningen genom förordning av inrikesministeriet.

I 4 § i förordningen om civil krishantering föreskrivs om två ersättningar på grund av gällande förhållanden. I 1 mom. föreskrivs om den ersättning på grund av gällande förhållanden på 15 euro som betalas till en person i anställningsförhållande, med undantag för personer i sekretariatsuppgifter. I 2 mom. föreskrivs om betalning av ersättning på grund av gällande förhållanden när en person i anställningsförhållande inte har rätt att alls få dagtraktamente eller någon annan ersättning av EU, en internationell organisation eller föranstaltaren av operationen. I sådana fall betalas utöver den ersättning på grund av gällande förhållanden som avses i 1 mom. också dagtraktamente i enlighet med bilagan till förordningen.

Det föreslås att 14 § i lagen om civil krishantering ändras så att grundläggande bestämmelser om ersättning på grund av gällande förhållanden ingår i paragrafen. Bestämmelser om ersättningens belopp och förfarandet för betalningen av ersättningen föreslås ingå i förordningen om civil krishantering.

I 1 mom. görs de gällande bestämmelserna tydligare. Med ersättning på grund av gällande förhållanden avses i momentet både ersättning på grund av gällande förhållanden i enlighet med 4 § 2 mom. i förordningen om civil krishantering, vars belopp föreskrivs i bilagan till förordningen, samt ersättning på 15 euro på grund av gällande förhållanden i enlighet med 4 § 1 mom. i förordningen. I det föreslagna momentet ingår liksom för närvarande bestämmelser om betalning av ersättning på grund av gällande förhållanden för täckande av särskilda kostnader och ökade levnadskostnader. Ersättning på grund av gällande förhållanden kan också betalas med stöd av uppdragets verksamhetsområde för sådana ogynnsamma förhållanden som inverkar på hälsan, säkerheten och trivseln. Sådana ogynnsamma förhållanden förekommer allmänt i fältuppgifterna inom civil krishantering och t.ex. uppgifter som stöder EU:s särskilda representanter och EU-delegationsuppgifter. Ogynnsamma förhållanden kan t.ex. vara begränsad möjlighet att röra sig och säkerhetsrisker. I 12 § i lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen föreskrivs på motsvarande sätt att en tjänsteman har rätt att få ersättning för ogynnsamma förhållanden som beror på avståndet till stationeringsorten och påverkar hälsan, säkerheten och trivseln (ersättning på grund av ogynnsamma förhållanden). Också t.ex. EU beaktar motsvarande omständigheter när det gäller ersättning på grund av gällande förhållanden.

Ersättning på grund av gällande förhållanden betalas när EU, en internationell organisation eller föranstaltaren av operationen inte betalar dagtraktamente eller någon annan ersättning eller då ersättningen är otillräcklig för att täcka de särskilda kostnader och ökade levnadskostnader som personen försakas eller den skada som uppkommer på grund av ogynnsamma förhållanden i uppdragets verksamhetsområde som inverkar på hälsan, säkerheten eller trivseln. Den föreslagna regleringen täcker regleringen i 14 § 1 mom. i den gällande lagen och 4 § 2 mom. i den gällande förordningen.

I 2 mom. beaktas i den finska språkdräkten ändringen till *sisäministeriö*. Detta inverkar inte på den svenska språkdräkten. Bemyndigandet att utfärda förordning preciseras så att det bättre beskriver området för den lagstiftning som närmare regleras genom förordningen.

14 a §. Bostadersättning. I 1 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i 8 § i lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen om rätten för en person i anställningsförhållande som arbetar i uppgifter vid ett sekretariat i EU eller en internationell organisation att få ersättning för sådana skäliga kostnader som boendet på sekretariatets placeringsort medför. Vid bedömningen av boendekostnadernas skälighet beaktas förhållandena på sekretariatets placeringsort och tjänstemannens familjeförhållanden.

I 2 mom. ingår ett bemyndigande att genom inrikesministeriets förordning utfärda bestämmelser om de godtagbara kostnader som bostadersättningen baseras på och om ersättningens belopp. Närmare bestämmelser om bostadersättningen och förfarandet vid ansökan om samt beviljande och betalning av ersättningen får också utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

RP 164/2018 rd

14 b §. Utbildningsersättning. De föreslagna bestämmelserna om utbildningsersättning är med vissa undantag formulerade så att de motsvarar 9 § 1 och 2 mom. i lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen.

I 1 mom. föreskrivs om rätten för en person som arbetar i sekretariatsuppgifter inom EU eller en internationell organisation att få ersättning för skäligena kostnader för inskrivnings- och terminsavgifter för förskoleundervisning, grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och yrkesinriktad grundexamensutbildning för medföljande barn, samt för skäligena kostnader för skolbespisning. Ersättningen betalas om personens anställningsförhållande pågår minst ett år. Rätten till utbildningsersättning börjar vid ingången av läsåret det kalenderår då barnet fyller 5 år och upphör vid utgången av den termin då barnet fyller 20 år.

I 2 mom. föreskrivs i linje med 9 § 2 mom. i lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen att det vid bedömningen av kostnadernas skälighet beaktas särförhållandena på placeringsorten för EU-sekretariatet eller sekretariatet för den internationella organisationen, undervisningens nivå och innehåll samt undervisningsspråkets och skolsystemets lämplighet med hänsyn till barnets tidigare skolgång och möjligheter till fortsatt utbildning. Enligt utrikesministeriets praxis innebär rätten till utbildningsersättning inte att personen har en exklusiv rätt som utesluter andra alternativa skolor att placera sitt barn i en avgiftsbelagd, privat skola.

I 3 mom. finns ett bemyndigande för inrikesministeriet att utfärda förordning med närmare bestämmelser om utbildningsersättningen och dess belopp samt om förfarandet vid ansökan om och beviljande och betalning av ersättningen.

14 c §. Dagvårdsersättning. Paragrafen motsvarar bestämmelserna i 9 a § i lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen.

Enligt det föreslagna 1 mom. har en person som arbetar i sekretariatsuppgifter inom EU eller en internationell organisation rätt att få ersättning för skäligena kostnader för medföljande barns dagvård. En förutsättning för att få ersättning är att vården ordnas på en av arbetsgivaren godkänd dagvårdsplats.

Enligt 2 mom. börjar rätten till dagvårdsersättning vid ingången av den kalendermånad som följer på barnets treårsdag och upphör när rätten till utbildningsersättning börjar. Bestämmelser om tidigareläggning av rätten till ersättning kan utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

I 3 mom. finns ett bemyndigande för inrikesministeriet att utfärda förordning med bestämmelser om dagvårdsersättningens belopp. Dessutom får det utfärdas närmare bestämmelser om dagvårdsersättningen och förfarandet vid ansökan om samt beviljande och betalning av ersättningen genom förordning av inrikesministeriet.

15 §. Ersättande av vissa kostnader. I uttrycket ”den som föranstaltar krishanteringsoperationen” i 1 mom. görs samma ändring som i 6 § och 10 § 2 mom. I 2 mom. beaktas i den finska språkdräkten ändringen till *sisäministeriö*. Detta inverkar inte på den svenska språkdräkten. I 2 mom. preciseras dessutom bemyndigandet att utfärda förordning så att det bättre beskriver området för den lagstiftning som närmare regleras genom förordning.

15 a §. Subsidiaritet för bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättning. I paragrafen föreskrivs det att en person i anställningsförhållande har rätt till i denna lag föreskrivna bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättningar endast till den del som maken inte har rätt att få motsvarande förmåner av en annan arbetsgivare. Om både personen i anställningsförhållande och dennes make står i ett sådant anställningsförhållande som avses i denna lag och de har kommenderats till samma placeringsort, betalas bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättningar så att vardera maken får hälften. Om maken till en person i anställningsförhållande har förordnats till samma placeringsort som sekretariatets placeringsort som en sådan tjänsteman inom utrikesförvaltningen som avses i lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen (596/2006), betalas bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättning enligt den av makarna vars ersättning är större.

15 b §. Ersättningar under familjeledigheter och sjukledighet. I paragrafen föreskrivs om rätten för en person i anställningsförhållande att under i 9 § i lagen om civil krishantering avsedd familjeledighet och sjukledighet få ersättning på grund av gällande förhållanden i enlighet med 14 § på motsvarande grunder och i motsvarande omfattning som det i statens tjänstekollektivavtal har avtalats om betalning av lön till tjänstemän vid sådan frånvaro. En person som arbetar i sekretariatsuppgifter har rätt att få bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättning till fullt belopp under sjukledighet. Dessutom har den

RP 164/2018 rd

som arbetar i sekretariatsuppgifter rätt att få bostads- och utbildningsersättning till fullt belopp under sådan moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningsperiod samt adoptivförälders föräldrapenningsperiod som avses i sjukförsäkringslagen (1224/2004).

Enligt 2 mom. är ett villkor för utbetalning av ersättning att personen under tjänstledigheten bor på det verksamhetsområde som EU, den internationella organisationen eller föranstaltaren av operationen har bestämt. I 17 § i lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen ingår motsvarande bestämmelser i fråga om betalning av ersättningar under tjänstledighet. Bestämmelsen motiverades med att ersättningssystemet handlar om att tjänstemän som förordnats till utrikesrepresentationen får ersättning för särskilda utgifter på grund av utomlands utfört arbete och lokala förhållanden (RP 16/2010 rd, s. 5).

15 c §. Ersättningar i samband med dödsfall. Enligt 1 mom. kvarstår, om en person i anställningsförhållande avlider under tjänstgöringsperioden, rätten att få ersättning på grund av gällande förhållanden, bostadsersättning, utbildningsersättning och dagvårdsersättning till utgången av den kalendermånad då personen avled. Arbetsgivaren kan av särskilda skäl besluta att rätten till bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättning kvarstår även längre.

Enligt 2 mom. har en person i anställningsförhållande rätt att få ersättningar som betalas för en medföljande familjemedlem till utgången av den kalendermånad då familjemedlemmen avled.

Den föreslagna paragrafen harmoniserar i huvudsak med 20 § 1 och 2 mom. i lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen. Bestämmelser om ersättningar vid dödsfall finns dessutom i 10 § i lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag samt i 10 och 11 § i lagen om skadeersättningar vid statliga tjänsteresor.

15 d §. Ansökan om ersättningar. I paragrafen föreskrivs om ansökan om ersättningar på motsvarande sätt som i 24 § i lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen. Enligt den föreslagna paragrafen betalas bostadsersättning, utbildningsersättning och dagvårdsersättning efter ansökan. En person i anställningsförhållande ska utan dröjsmål informera arbetsgivaren om sådana ändringar i förhållandena som påverkar grunderna för betalning av en ersättning. Ansökan om ersättning ska göras inom sex månader från den dag då rätten till ersättning uppkom. Beslut om ersättning ska fattas inom två månader från det att ansökan mottagits.

15 e §. Återkrav. I paragrafen föreskrivs om återkrav av ersättningar i huvudsak på motsvarande sätt som i 27 § i lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen. Betalade ersättningar kan återkrävas, om förutsättningen för ersättningen inte uppfylls. En ersättning återkrävs emellertid inte, om en förutsättning som hänför sig till anställningsperioden eller till boendet inte uppfyllts på grund av den anställdas eller en familjemedlems sjukdom, sådant avslutande av anställningsförhållandet eller sådan flyttning till uppgifter i Finland som är oberoende av den anställda eller av något annat motsvarande av arbetsgivaren godkänt skäl. På återkrav av andra ersättningar som avses i denna lag tillämpas bestämmelserna i 60 och 61 § i statstjänstemannalagen.

I 2 mom. ingår ett bemyndigande att utfärda förordning, enligt vilket närmare bestämmelser om förfarandet vid återkrav får utfärdas genom förordning inrikesministeriet.

16 §. Avslutande av anställningsförhållandet samt förflyttning till uppgifter i Finland. I 16 § i den gällande lagen finns bestämmelser om avslutande av anställningsförhållande. Enligt paragrafen kan, utöver vad som bestäms i statstjänstemannalagen om avslutande av tjänsteförhållande, ett i lagen om civil krishantering avsett anställningsförhållande sägas upp, om den uppgift i vilken personen har placerats upphör. I motiveringen till paragrafen motiveras behovet av bestämmelsen med att i synnerhet civilpersonal som arbetar i krisområden kan t.ex. på grund av att säkerhetssituationen förändras bli tvungen att lämna verksamhetsområdet, och i extrema fall kan en viss krishanteringsoperation avbrytas tills vidare. Enligt motiveringen har arbetsgivaren inte någon möjlighet att påverka de avgöranden som träffas av den som föranstaltar krishanteringsoperationen (RP 206/2004 rd, s. 46).

Det framgår inte av paragrafen eller motiveringarna till den huruvida arbetsgivaren har rätt att säga upp en person i en situation när Finlands deltagande i en operation eller annan krishantering upphör eller inskränks på grund av Finlands nationella beslut. I ett sådant fall upphör inte uppdraget utan operationen söker eventuellt efter en ny person för uppdraget. Behovet av uppsägning kan bli aktuellt t.ex. om anslagen för civil krishantering minskas. Det föreslås därför att denna bestämmelse införs i den gällande paragrafen. Den ändrade paragrafen blir då 1 mom.

RP 164/2018 rd

Enligt paragrafens nya 2 mom. får en person i anställningsförhållande flyttas från ett krishanteringsuppdrag i utlandet till ett tjänsteförhållande på viss tid i enlighet med statstjänstemannalagen till sin arbetsgivares huvudsakliga verksamhetsställe till dess att anställningsförhållandet enligt lagen om civil krishantering upphör, om personen samtycker eller det finns vägande skäl till detta.

Den föreslagna flyttningsskyldigheten gäller mycket exceptionella situationer där en persons faktiska förutsättningar att arbeta i krishanteringsuppdraget i utlandet har försvagats på ett avgörande sätt. Ett sådant vägande skäl som avses i förslaget kan bli aktuellt t.ex. i en situation när operationens utredning har avslutats och operationen har rekommenderat att personen ska flyttas över från operationen till Finland. Arbetsgivaren måste kunna flytta en person till Finland, t.ex. vid sjukdomsfall där tröskeln för uppsägning inte överskrids men förutsättningarna för att utföra uppdraget har försvagats på ett avgörande sätt.

I 18 § i lagen om utrikesförvaltningen (204/2000) finns bestämmelser om förflyttning av specialtjänstemän till ett annat tjänsteställe. Bestämmelserna tillämpas t.ex. på tjänstemän med expertis inom olika förvaltningsområden som på viss tid arbetar i tjänsteförhållande som specialsakkunniga vid utrikesförvaltningen. Enligt paragrafen kan en specialtjänsteman för viss tid förflyttas från en beskickning till utrikesministeriet om tjänstemannen samtycker till det eller om det finns vägande skäl till det. Vidare är en specialtjänsteman som flyttar från en beskickning till utrikesministeriet på förordnande skyldig att övergå till ett uppdrag som motsvarar tjänsten. Enligt motiveringen till paragrafen kan sådana vägande skäl som avses i bestämmelsen t.ex. vara att den mottagande staten meddelar att en specialtjänsteman som hör till beskickningens diplomatiska personal är en icke önskvärd person (*persona non grata*), men flyttningen kan också grunda sig på andra orsaker till följd av vilka förutsättningarna att tjänstgöra vid beskickningen har försämrats på ett avgörande sätt. Dessa orsaker kan enligt motiveringen bero antingen på tjänstemannen själv eller på yttre faktorer. Vidare enligt motiveringen förutsätter dock en tjänstemans rättsskydd att bestämmelsen får en snäv tolkning och att flyttningarna i allmänhet ska basera sig på tjänstemannens samtycke. Å andra sidan behöver en flyttning inte grunda sig på lika vägande skäl som uppsägning av en tjänsteman med stöd av 25 § statstjänstemannalagen (RP 139/1999 rd).

Personen övergår till ett tjänsteförhållande på viss tid i enlighet med statstjänstemannalagen till dess att anställningsförhållandet enligt lagen om civil krishantering upphör och är berättigad till att få en lön som arbetsgivaren betalar för en uppgift på motsvarande nivå i Finland. Ett anställningsförhållande i enlighet med lagen om civil krishantering är uttryckligen avsett för krishanteringsuppgifter i utlandet och det finns inga lagliga grunder för att ett anställningsförhållande enligt den lagen fortgår också i uppgifter i Finland.

Vidare enligt 2 mom. ska arbetsgivaren sträva efter att placera personen i en uppgift i Finland som är av motsvarande svårighetsgrad som uppgiften i utlandet. Det är här fråga om ett mål som arbetsgivaren ska sträva efter, eftersom personen endast i undantagsfall kan anvisas en uppgift i Finland som motsvarar titeln eller innehållet för uppgiften i utlandet. Det kan också vara svårt för arbetsgivaren att anvisa personen en arbetsuppgift med en kravnivå som fullständigt motsvarar uppgiften i utlandet. Vid sitt beslutsfattande ska arbetsgivaren förfara i enlighet med de allmänna förvaltningsrättsliga principerna för myndighetens prövningsrätt i 6 § i förvaltningslagen (434/2003).

I momentet föreskrivs också att den som flyttats till ett tjänsteförhållande för viss tid fortfarande är berättigad till anställningsskydd i enlighet med 7 § i lagen om civil krishantering. I dessa exceptionella situationer med flyttning av en person till Finland behöver säkerhetsklausulerna enligt 7 § kvarstå också för den återstående tiden av det ursprungliga anställningsförhållandet, trots att personen flyttar till ett tjänsteförhållande för viss tid.

17 §. Ändamålet med registret och personuppgiftsansvarig. Det föreslås att 1 och 2 mom. fogas samman till ett gemensamt 1 mom. Definitionen i den gällande lagen att registret är ett personregister som förs med hjälp av automatisk databehandling stryks som obehövlig. I 1 mom. föreskrivs om expertregistret och ändamålet med det. I momentet utvidgas ändamålet med registret så att det motsvarar kraven på underhållet av den nationella beredskapen. Uppgifterna kan på samma sätt som enligt den gällande lagen användas för rekrytering av personer, men i momentet nämns särskilt uppgifter inom krishantering och uppgifter i enlighet med 38 § i räddningslagen. Nya ändamål som nämns i lagen är arbetsgivarens personaladministration, utbildnings- och övningsverksamhet, underhåll av operationsinformation och lägesbilder samt utbildnings- och kompetensutveckling.

Enligt 2 mom. är Krishanteringscentret, i stället för Räddningsinstitutet, personuppgiftsansvarig. Krishanteringscentret är i dagsläget en enhet vid Räddningsinstitutet och sköter uppgiften som per-

RP 164/2018 rd

sonuppgiftsansvarig. I fråga om internationell räddningsverksamhet är Räddningsinstitutet personuppgiftsansvarig. Den gällande bestämmelsen i 3 mom. om inrikesministeriets rätt att använda registret genom teknisk anslutning slopas. I dagsläget har inte inrikesministeriet någon sådan anslutning och en sådan anslutning behövs inte heller.

18 §. Informationskällor och datainnehåll. Den gällande paragrafens konstruktion ändras så att där inte separat föreskrivs om personers och den personuppgiftsansvariges (tidigare användes uttrycket registeransvarig) möjlighet att föra in uppgifter i expertregistret. Enligt förslaget kan endast den personuppgiftsansvarige föra in uppgifter i registret. I dagsläget kan inte personer som söker till expertuppgifter föra in sina uppgifter i registret på det sätt som avses i lagen.

I fråga om den som föreslagits för eller utnämnts till ett anställningsförhållande eller deltar i utbildning eller övningar för en uppgift inom krishantering i enlighet med lagen om civil krishantering eller inom i 38 § i räddningslagen avsedd internationell räddningsverksamhet får de behövliga uppgifter som räknas upp i 1 mom. enligt förslaget föras in i expertregistret. De är personens namn, personbeteckning eller födelsetid, medborgarskap och kontaktuppgifter. I registret får också antecknas personens familjemedlemmars namn, personbeteckning och födelsetid. Uppgifterna behövs för betalningen av ersättningar i enlighet med denna lag och t.ex. med tanke på eventuella nödsituationer. I registret kan dessutom uppgifter sparas om personens utbildning, arbetserfarenhet och uppgifter med anknytning till ett sådant anställningsförhållande, en sådan utbildning eller sådana övningar som avses i lagen om civil krishantering.

Som personuppgiftsansvariga får Krishanteringscentret och Räddningsinstitutet uppgifter både från personen själv och genom sin verksamhet som arbetsgivare eller anordnare av utbildning eller övningar.

Enligt den allmänna dataskyddsförordningen får nationell lagstiftning utfärdas endast till de delar det uttryckligen tillåts i förordningen och de planerade bestämmelserna är nödvändiga för att komplettera bestämmelserna i förordningen. Det nationella handlingsutrymmet grundar sig bl.a. på artikel 6.1 c och 6.1 e samt i fråga om känsliga uppgifter på underpunkterna i artikel 9.2 i förordningen.

Behandlingen av uppgifter enligt lagförslaget baserar sig på artikel 6.1 c enligt vilken behandlingen av personuppgifter är laglig om behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige. Verksamhet och skyldigheter enligt lagen om civil krishantering samt registeransvaret och användning och utlämnande av personuppgifter i fråga om expertregistret kan inte genomföras på ett ändamålsenligt sätt utan en reglering inom ramen för det nationella handlingsutrymmet som preciserar dataskyddsförordningen på det sätt som avses i artiklarna 6.2 och 6.3 i förordningen.

Enligt det gällande 2 mom. ansvarar den registeransvarige inte för riktigheten av de uppgifter som är införda i registret. Bestämmelsen står i strid med EU:s allmänna dataskyddsförordning. Enligt artikel 5 i förordningen ansvarar den personuppgiftsansvarige för att personuppgifterna är korrekta och om nödvändigt uppdaterade. Alla rimliga åtgärder måste vidtas för att säkerställa att personuppgifter som är felaktiga i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas raderas eller rättas utan dröjsmål. Det föreslås därför att bestämmelsen slopas i lagen.

Bestämmelsen i det gällande 2 mom. om att de uppgifter som meddelats till registret med den registrerades samtycke kan kontrolleras med de informationskällor som den registrerade uppgivit flyttas till ett nytt 3 mom.

Enligt det nya 2 mom. kan det i expertregistret dessutom införas nödvändiga uppgifter om allergier, blodgrupp eller vaccinationer för den som utnämnts till ett uppdrag inom internationell räddningsverksamhet eller som deltar i utbildning eller övningar. Behandling av uppgifter som gäller en persons hälsa är enligt artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen förbjuden förutom bl.a. då behandlingen är nödvändig för att den personuppgiftsansvarige eller den registrerade ska kunna fullgöra sina skyldigheter och utöva sina särskilda rättigheter inom arbetsrätten och på områdena social trygghet och socialt skydd, i den omfattning detta är tillåtet enligt unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt eller ett kollektivavtal som antagits med stöd av medlemsstaternas nationella rätt, där lämpliga skyddsåtgärder som säkerställer den registrerades grundläggande rättigheter och intressen fastställs (artikel 9.2 b).

I momentet avsedda uppgifter om en persons hälsotillstånd som hör till vissa personuppgiftsgrupper får registreras i enlighet med den ovan nämnda underpunkten endast då det är nödvändigt för att

RP 164/2018 rd

trygga personens eget arbetarskydd. Eftersom det ska finnas omedelbar beredskap för uppgifter inom internationell räddningsverksamhet (0-12 timmar från ett larm), måste uppgifterna i praktiken finnas färdigt tillgängliga. Blodgruppsuppgiften är nödvändig för att den livräddande första hjälpen ska kunna ges i katastrofområden och allergiuppgifter är nödvändiga för att experten ska kunna ges lämpliga och säkra matpaket. Nödvändiga vaccinationsuppgifter påskyndar avgångsprocessen och man behöver inte ge personen eventuella onödiga vacciner.

Det förslås att bestämmelserna i det gällande 3 mom. flyttas till det ändrade 1 mom.

19 §. Utlämnande av uppgifter. I den gällande paragrafen stryks omnämmandet av teknisk anslutning som obehövligt. Eftersom bestämmelsen i 17 § 3 mom. om inrikesministeriets rätt att använda registret genom teknisk anslutning föreslås bli slopad, införs inrikesministeriet i den förteckning över aktörer i 19 § till vilka den personuppgiftsansvarige får lämna ut uppgifter i registret. Enligt förslaget får registerutgifter förutom i rekryteringssyfte också lämnas ut i utbildnings- och forskningssyfte. Innan uppgifterna lämnas ska den som begär uppgifter lägga fram utredning om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.

Enligt 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet får personuppgifter ur en myndighets personregister, om inte något annat särskilt bestäms i lag, lämnas ut i form av en kopia eller en utskrift eller i elektronisk form om mottagaren enligt bestämmelserna om skydd för personuppgifter har rätt att registrera och använda sådana personuppgifter. EU, en internationell organisation eller den som föranstaltar en operation har ingen sådan på finsk lagstiftning grundad rätt. I 19 § i lagen om civil krishantering föreslås av denna orsak en bestämmelse om att personuppgifter trots sekretessbestämmelserna och 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet får lämnas ut till de aktörer som nämns i paragrafen.

Enligt det nya 2 mom. som föreslås i 18 § får uppgifter om allergier, blodgrupp och vaccinationer föras in i registret. I synnerhet är uppgifter om allergier i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet känsliga uppgifter som ska hemlighållas. Det ska föreskrivas särskilt om utlämnande av sådana uppgifter. Därför föreslås det att det till 19 § i lagen fogas ett nytt 2 mom., enligt vilket sådana uppgifter om en persons hälsa får utlämnas endast om det är nödvändigt för att den som tar emot uppgifterna ska kunna sköta sina uppgifter. I momentet har det ställts ett förhöjt villkor för utlämnande av uppgifter. På samma sätt som i fråga om registreringen av sådana här uppgifter strävar man också i fråga om utlämnandet av dem att garantera personens egen arbetssäkerhet.

Bestämmelser om behandlingen av personbeteckningar finns i 13 § i personuppgiftslagen och i 29 § i den föreslagna dataskyddslagen, där man strävar efter att behålla nuläget. Momentet innehåller en informativ bestämmelse om saken.

20 §. Förvaringstiden för uppgifter. Enligt de gällande 1 och 2 mom. är förvaringstiden för uppgifter knuten dels till tidpunkten för registreringen och dels till tidpunkten då det sista anställningsförhållandet upphörde. Det föreslås att bestämmelserna görs smidigare så att förvaringstiden än knuten endast till den tidpunkt då det senaste anställningsförhållandet, den senaste utbildningen eller den senaste övningen upphörde. Förvaringstiden på två år är mycket kort med beaktande av att experter inom civil krishantering under sin karriär ofta deltar i fler än ett krishanteringsuppdrag och det kan gå mer än två år mellan två uppdrag. Därför föreslås det att förvaringstiden för uppgifterna förlängs till tio år i enlighet med 33 § i lagen om militär krishantering.

Enligt det gällande 3 mom. har den registeransvarige rätt att utplåna uppgifter som förts in i registret, om kontaktuppgifterna för den som fört in uppgifterna inte framgår av dem eller om uppgifterna är uppenbart felaktiga. Det föreslås att momentet stryks, eftersom bestämmelser om den personuppgiftsansvariges ansvar att utan dröjsmål radera eller rätta felaktiga uppgifter finns i artikel 5 i allmänna dataskyddsförordningen.

21 §. Annan behandling av uppgifter. Grundlagsutskottet har i sin praxis ansett att det är onödigt att hänvisa till allmänna förvaltningslagar (se t.ex. GrUU 13/2010 rd). De allmänna förvaltningslagarna tillämpas i enlighet med bestämmelserna om tillämpningsområde i dem, trots att det inte hänvisas till lagarna. Därför föreslås det att den gällande paragrafen med hänvisning till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och personuppgiftslagen upphävs.

22 §. Tillämpning av andra bestämmelser. I den gällande paragrafen ingår en hänvisningsbestämmelse till lagen om olycksfallsersättning för statstjänstemän (449/1990) och yrkessjukdomslagen (1343/1988). Dessa lagar har upphävts genom lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar

RP 164/2018 rd

som trädde i kraft den 1 januari 2016. Det skydd som föreskrivs i lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag omfattar verksamheten för en person som deltar i civil krishantering under hela anställningsförhållandet, också på fritiden. Bestämmelserna i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar är därmed inte lämpliga med tanke på den här formen av verksamhet. Det föreslås att paragrafen därför upphävs.

1.2 Lagen om Räddningsinstitutet

Bestämmelserna om Krishanteringscentret i lagen om Räddningsinstitutet föreslås bli upphävda. Dessa är 3 a § med bestämmelser om att Krishanteringscentret finns vid Räddningsinstitutet och att Krishanteringscentrets direktör utnämns av inrikesministeriet, samt 4 § 2 mom. med bestämmelser om beslutanderätten för Krishanteringscentrets direktör.

2 §. Räddningsinstitutets uppgift. Det föreslås att 2 § 2 mom. ändras så att Räddningsinstitutets uppgift inte längre är att sköta uppgifter i enlighet med lagen om civil krishantering och inte heller forsknings- och utvecklingsverksamhet inom den nationella beredskapen. Till paragrafen fogas bestämmelser om nationell beredskap för lämnande av bistånd vid sådan internationell räddningsverksamhet som avses i 38 § i räddningslagen. Räddningsinstitutet ska under inrikesministeriets styrning sköta rekrytering, materiell och logistisk beredskap i anknytning till lämnande av bistånd vid sådan internationell räddningsverksamhet som avses i 38 § i räddningslagen samt ordna den riksomfattande utbildningen och övningar i anknytning till internationell räddningsverksamhet. Räddningsinstitutet sköter i enlighet med vad inrikesministeriet bestämmer de praktiska arrangemangen i anknytning till lämnande av bistånd vid internationell räddningsverksamhet och är arbetsgivare för personer som på det sätt som avses i 5 § i lagen om civil krishantering deltar i internationell räddningsverksamhet. I rekryteringen ingår att vara personuppgiftsansvarig för det expertregister som avses i 17 § i lagen om civil krishantering när det gäller internationell räddningsverksamhet.

1.3 Lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag

1 §. Personkrets. I 1 § 1 mom. 1 punkten beaktas ändringen av rubriken för lagen om civil krishantering i lagförslag 1.

I 1 § 1 mom. 2 punkten utvidgas lagens tillämpningsområde så att det omfattar dem som deltar i övningar i enlighet med lagen om civil krishantering. I 7 § i lagförslag 1 finns bestämmelser om personers deltagande i sådan utbildning eller sådana övningar i anknytning till internationell räddningsverksamhet som genom inrikesministeriets beslut betraktas som nödvändiga för att Finland ska kunna uppnå och upprätthålla den beredskap som Finlands internationella avtalsförpliktelser kräver.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

I lagförslag 1 ingår bemyndiganden för inrikesministeriet att utfärda förordning.

I den föreslagna lagen föreslås ändringar i de gällande bemyndigandena i 13 § 2 mom., 14 § 2 mom. och 15 § 2 mom.

Det föreslagna 14 a § 2 mom. innehåller ett bemyndigande för inrikesministeriet att genom förordning utfärda bestämmelser om de godtagbara kostnader som bostadsersättningen baseras på och om ersättningens belopp samt att utfärda närmare bestämmelser om bostadsersättningen och förfarandet vid ansökan om samt beviljande och betalning av ersättningen. Det föreslagna 14 b § 3 mom. innehåller ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser om utbildningsersättningen och dess belopp samt om förfarandet vid ansökan om och beviljande och betalning av ersättningen. Det föreslagna 14 c § 2 och 3 mom. innehåller ett bemyndigande att föreskriva om tidigareläggning av rätten till dagvårdsersättning och ersättningens belopp samt att utfärda närmare bestämmelser om dagvårdsersättningen och förfarandet vid ansökan om samt beviljande och betalning av ersättningen. Det föreslagna 15 e § 2 mom. innehåller ett bemyndigande att utfärda bestämmelser om förfarandet vid återkrav av ersättningar.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

RP 164/2018 rd

Enligt övergångsbestämmelsen i lagförslag 1 ska bestämmelsen om skyldigheten till förflyttning i 16 § 2 mom. i lagen om civil krishantering tillämpas endast på personer vars anställning börjar efter ikraftträdandet av denna lag. Med tanke på rättssäkerheten för den som utnämns till ett anställningsförhållande är det viktigt att flyttningsskyldigheten hör till det offentligrättsliga anställningsförhållandet redan när personen i enlighet med sitt samtycke utnämns. I lagförslag 1 föreslås dessutom en övergångsbestämmelse enligt vilken ärenden som gäller i 2 § 2 mom. i lagen om Räddningsinstitutet avsedda krishanteringssuppgifter och som är anhängiga vid Räddningsinstitutet, ingångna avtal och förbindelser liksom även de rättigheter och skyldigheter som följer av dem övergår till Krishanteringscentret vid ikraftträdandet av lagen. Övergångsbestämmelsen gäller inte uppgifter inom internationell räddningsverksamhet, som också i framtiden sköts av Räddningsinstitutet.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

4.1 Förflyttande av en person till ett annat verksamhetsställe

I 16 § i lagförslag 1 föreslås bestämmelser om arbetsgivarens rätt att flytta en person i anställningsförhållande från ett krishanteringssuppgift i utlandet till ett tjänsteförhållande på viss tid i enlighet med statstjänstemannalagen till sin arbetsgivares huvudsakliga verksamhetsställe till dess att anställningsförhållandet enligt lagen om civil krishantering upphör, om personen samtycker eller det finns vägande skäl till detta. Arbetsgivaren ska sträva efter att placera personen i en uppgift som är av motsvarande svårighetsgrad som uppgiften i utlandet.

Bestämmelsen är av betydelse med tanke på 9 § 1 mom. i grundlagen. I det momentet föreskrivs om den grundläggande fri- och rättigheten för var och en att fritt välja bostadsort. I den föreslagna flyttningsskyldigheten ingår ingen juridisk skyldighet att bo på en viss ort. Bestämmelsen är ändå av betydelse med tanke på grundlagen, eftersom den indirekt inverkar på individens faktiska möjlighet att välja sin bostadsort.

I grundlagens bestämmelse om frihet att välja bostadsort finns ingen särskild begränsningsklausul. På begränsning av denna grundläggande fri- och rättigheten tillämpas därmed de allmänna förutsättningar för begränsning av grundläggande fri- och rättigheter. I fråga om komplexet av grundläggande fri- och rättigheter och rättigheternas karaktär av grundlagsfästa rättigheter har grundlagsutskottet härlett några allmänna krav på inskränkning av dem (GrUB 25/1994 rd). Enligt grundlagsutskottet ska inskränkningar i grundläggande fri- och rättigheter bygga på lagar som stiftats av riksdagen, de ska vara noga avgränsade och tillräckligt exakt definierade, de ska vara acceptabla och förenliga med kravet på proportionalitet och de får inte utsträckas till kärnan i en grundläggande fri- och rättighet eller stå i strid med Finlands internationella förpliktelser. Dessutom kräver inskränkningar i grundläggande fri- och rättigheter ett adekvat rättsskydd (GrUB 25/1994 rd).

I grundlagsutskottets förteckning över förutsättningar nämns kravet på att begränsningen ska föreskrivas genom lag och att bestämmelserna ska vara noga avgränsade och exakt definierade. Det föreslås att flyttningsskyldigheten föreskrivs på lagnivå och att befogenheten att begränsa den grundläggande fri- och rättigheten inte delegeras till en lägre författningsnivå i bestämmelsen. Dessutom föreskrivs det med hänsyn till grundlagen tillräckligt noggrant vem skyldigheten gäller och förutsättningarna för och innehållet i skyldigheten.

Med tanke på acceptanskraven för begränsningen har det betydelse att personen arbetar i ett internationellt uppdrag och i operativt hänseende är underställd Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar operationen. Flyttningsskyldigheten gäller mycket exceptionella situationer där en persons faktiska förutsättningar att arbeta i sådana uppgifter har försvagats på ett avgörande sätt. Orsakerna kan bero både på tjänstemannen och på yttre faktorer. I sådana situationer är det både med tanke på Finlands yttre förbindelser och på Europeiska unionen, den internationella organisationen eller föranstaltaren av operationen och också med tanke på personen själv inte meningsfullt att personen fortsätter i sitt uppdrag.

Enligt proportionalitetskravet ska begränsningen vara nödvändig för att uppnå ett acceptabelt syfte och tillåten bara om målet inte kan nås genom mindre ingrepp i de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUB 25/1994 rd). I allmänhet flyttar en person till uppgifter i hemlandet genom sitt samtycke. Arbetsgivaren ska använda sin flyttningsbefogenhet endast i exceptionella fall och som sista utväg när det finns vägande skäl för flyttningen. I sådana fall står inte några andra metoder som i mindre utsträckning ingriper i den grundläggande fri- och rättigheten till buds.

RP 164/2018 rd

I den föreslagna flyttningsskyldigheten ingår inte någon juridisk skyldighet att bo på en viss ort och begränsningen inverkar endast indirekt på personens faktiska möjligheter att välja bostadsort. Den föreslagna begränsningen i valfriheten i fråga om bostadsort utsträcker sig därmed inte till kärnan i den grundläggande fri- eller rättigheten i fråga och den ingriper inte i den grundläggande fri- och rättigheten på så sätt att det gör kärnan i den grundläggande fri- och rättigheten ogiltig.

När en grundläggande fri- och rättighet begränsas ska rättsskyddsarrangemangen vara tillräckliga. Flyttningsskyldigheten gäller endast anställningsförhållanden som inletts efter lagens ikraftträdande. Med de föreslagna bestämmelserna ingriper man därmed inte i gällande anställningsförhållanden. Man kan alltså anta att den som vill bli anställd har kännedom om flyttningsskyldigheten i anknytning till anställningen. Med tanke på personens rättssäkerhet är det också viktigt att det i den föreslagna bestämmelsen inte föreslås begränsningar i personens rätt att söka ändring i ett flyttningsbeslut.

Begränsningarna får inte stå i strid med Finlands internationella förpliktelser i fråga om de mänskliga rättigheterna. I artikel 2.1 i det fjärde tilläggsprotokollet till Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter (FödrS 19/2009) föreskrivs att var och en som lagligen befinner sig inom en stats territorium har rätt att fritt röra sig där och att fritt välja sin bosättningsort. Enligt artikel 2.3 får inte utövandet av dessa rättigheter underkastas andra inskränkningar än sådana som är angivna i lag och som i ett demokratiskt samhälle är nödvändiga av hänsyn till statens säkerhet eller den allmänna säkerheten, för att upprätthålla den allmänna ordningen, för att förhindra brott, för att skydda hälsa eller moral eller för att skydda annans fri- och rättigheter. Den föreslagna begränsningen av friheten att välja bostadsort finns inte i begränsningsgrunderna i artikel 2.3. Den föreslagna ändringen i 16 § ska dock förstås så, att där inte direkt begränsas en persons rätt att välja sin bostadsort.

Bestämmelserna i 16 § i lagförslag 1 i propositionen har i hög grad utformats utifrån motsvarande bestämmelser i lagen om utrikesförvaltningen. I 18 § i lagen om utrikesförvaltningen föreskrivs om förordnande av specialtjänstemän till ett uppdrag och förflyttning till ett annat tjänsteställe. Enligt motiveringen till den lagen utgörs en grupp av specialtjänstemän av tjänstemän som representerar sakkunskapen inom olika förvaltningsområden och som tjänstgör en viss tid vid utrikesrepresentationerna i tjänsteförhållande som specialsakkunnig inom utrikesförvaltningen (RP 139/1999 rd).

Enligt 18 § 2 mom. i lagen om utrikesförvaltningen kan en specialtjänsteman för viss tid förflyttas från en beskickning till utrikesministeriet om tjänstemannen samtycker till det eller om det finns vägande skäl till det. Specialtjänstemannen är på förordnande skyldig att övergå till ett uppdrag som motsvarar tjänsten.

Lagen om utrikesförvaltningen stiftades med grundlagsutskottets medverkan så att den motsvarar kraven i den nya grundlagen. Enligt grundlagsutskottet är bestämmelserna i 17 och 18 § om skyldigheten för allmänna tjänstemän och specialtjänstemän att flytta viktiga ur konstitutionell synpunkt på grund av bestämmelserna i 9 § 1 mom. i grundlagen om rätten att fritt välja bostadsort. Enligt grundlagsutskottet uppvisar också utrikesförvaltningen konstitutionellt sett väsentliga särdrag. I en karriär inom utrikesförvaltningen ingår förflyttning med regelbundna intervaller till olika tjänsteställen och från ett land till ett annat. De som söker sig till utrikesförvaltningen är på förhand medvetna om förflyttningsskyldigheten. Bestämmelserna om flyttning i lagförslaget är exakta och delvis beroende av tjänstemännens samtycke. Från rättssäkerhetssynvinkel är det viktigt att ändring i beslut om förflyttning till ett annat tjänsteställe kan sökas i enlighet med 30 § 2 mom. I överensstämmelse med sitt tidigare ställningstagande (GrUU 40/1998 rd - RP 240/1998) ansåg utskottet att de föreslagna bestämmelserna om tjänstemännens förflyttningsskyldighet inte påverkade lagförslagets lagstiftningsordning.

Bestämmelserna i 16 § i lagförslag 1 kan inte som det konstaterats anses inverka begränsande på utövandet av de grundläggande fri- och rättigheterna på ett betydande sätt.

4.2 Uppgifter som samlas in för expertregistret

I 17 och 18 § i lagförslag 1 föreslås bestämmelser om den personuppgiftsansvariges skyldighet att registrera och lämna ut personuppgifter om personer som deltar i utbildning och övningar som avses i lagen eller står i ett sådant anställningsförhållande som avses i lagen. Dessutom föreslås det i 20 § i lagförslaget att förvaringstiden för uppgifterna ska förlängas från nuvarande två år till tio år.

Vid bedömningen av bestämmelserna om behandling av personuppgifter har grundlagsutskottet i sin etablerade praxis ansett att bestämmelserna måste granskas mot 10 § i grundlagen. Enligt den paragrafens 1 mom. utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Grundlagsutskottets praxis har varit att lagstiftarens handlingsutrymme begränsas både av den här bestämmelsen

RP 164/2018 rd

och av att skyddet för personuppgifter delvis ingår i skyddet för privatlivet som tryggas i samma moment. Det är alltså fråga om att lagstiftaren ska trygga denna rättighet på ett sätt som kan anses godtagbart med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna som en helhet. Om man ser till skyddet för personuppgifter har grundlagsutskottet ansett det viktigt att reglera åtminstone syftet med registreringen av uppgifterna, uppgifternas innehåll, det tillåtna användningsändamålet inklusive rätten att överlåta registrerade uppgifter samt den tid uppgifterna finns kvar i registret och den registrerades rättsskydd. Dessutom ska regleringen av dessa faktorer på lagnivå vara heltäckande och detaljerad (se GrUU 14/1998 rd, GrUU 1/2018 rd och GrUU 14/2018 rd).

Grundlagsutskottet har konstaterat att särskild hänsyn bör tas till att inskränkningar i skyddet för privatlivet måste bedömas utifrån de allmänna villkoren för inskränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna (se GrUU 42/2016 rd och de utlåtanden som nämns där). Det har varit av betydelse att grundlagsutskottets vedertagna praxis har varit att lagstiftarens handlingsutrymme vid utfärdandet av bestämmelser om behandling av personuppgifter i synnerhet begränsas av att skyddet för personuppgifter delvis ingår i skyddet för privatlivet som tryggas i samma moment i 10 § i grundlagen. Lagstiftaren ska trygga denna rättighet på ett sätt som kan anses godtagbart med tanke på systemet med de grundläggande fri- och rättigheterna som helhet. Utskottet har därför särskilt bedömt att tillåtelse att behandla känsliga uppgifter berör själva kärnan i skyddet för personuppgifter (GrUU 37/2013 rd) varför till exempel bildandet av register som innehåller sådana uppgifter bör bedömas i förhållande till villkoren för inskränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna, i synnerhet med tanke på lagstiftningens acceptabilitet och proportionalitet (GrUU 29/2016 rd och till exempel GrUU 21/2012 rd, GrUU 47/2010 rd och GrUU 14/2009 rd). Utskottet har beaktat att de uppgifter som lämnas ut är av känslig natur när de har bedömt omfattningen, exaktheten och innehållet i fråga om regleringen om de uppgifter som ska fås och lämnas ut trots sekretessen (se t.ex. GrUU 38/2016 rd och GrUU 14/2018 rd).

Den i 17 och 18 § i propositionens lagförslag 1 avsedda skyldigheten för den personuppgiftsansvarige att registrera och lämna ut personuppgifter, även känsliga uppgifter om personens hälsotillstånd, ska bedömas i ljuset av de allmänna villkoren för inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna. De exakta och noggrant avgränsade bestämmelserna i förslaget är på lagnivå och de har utarbetats med rätt proportioner och med iakttagande av proportionalitetsprincipen. De begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna som föreslås sträcker sig inte till kärnan i den grundläggande fri- eller rättigheten i fråga och står inte heller i strid med Finlands internationella förpliktelser gällande de mänskliga rättigheterna. De har inte heller inverkan på personens rättsskyddsarrangemang. Särskild uppmärksamhet bör fästas vid det att personen enligt allmänna dataskyddsförordningen bl.a. har rätt att få tillgång till uppgifterna, rätt att korrigera och radera uppgifter och rätt att begränsa behandlingen. Det är också av betydelse att det har ställts en förhöjd tröskel för registrering och utlämning av uppgifter om en persons hälsa och att syftet med registreringen och utlämnandet av uppgifterna är att garantera personens arbetssäkerhet.

4.3 Bostadsersättning, utbildningsersättning och dagvårdsersättning

I 14 a–c § i lagförslag 1 föreslås det bestämmelser om att bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättning ska betalas till dem som arbetar i sekretariatsuppgifter. Ersättningarna betalas inte till andra än dem som har sekretariatsuppgifter. Förslagen bör bedömas enligt den allmänna bestämmelsen om jämlikhet i 6 § 1 mom. i grundlagen och enligt till den anknutna principen om lika lön.

Enligt bestämmelsen om jämlikhet är alla lika inför lagen. Ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund någon orsak som gäller hans eller hennes person. Jämlikhetsbestämmelsen riktas också till lagstiftaren. Samtidig är det typiskt för lagstiftningen att den på grund av ett visst godtagbart samhällsligt intresse behandlar människor olika, bl.a. för att främja faktisk jämlikhet. Enligt förarbeten till grundlagsreformen och grundlagsutskottets praxis har det dock betonats att jämlikhetsprincipen inte orsakar strikta gränser för lagstiftarens prövningsrätt när man eftersträvar reglering som förutsätts av samhällsutvecklingen (RP 309/1993 rd, GrUU 59/2006 rd, GrUU 1/2006 rd, s. 2/I, GrUU 38/2006 rd). Skillnaderna får emellertid inte vara godtyckliga och de får inte bli oskäliga (jfr t.ex. GrUU 11/2012 rd, GrUU 37/2010 rd). Det väsentliga är huruvida man kan särbehandla någon på ett sätt som är godtagbart med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd, GrUU 14/2006 rd, GrUU 25/2006 rd).

I enlighet med principen om lika lön ska jämlikhet iakttagas vid lönesättning. Till personer som gör samma eller liknande arbete ska betalas samma lön, om det inte finns godtagbara skäl för att betala olika lön. I regeringens proposition till den gällande arbetsavtalslagen (55/2001), där det i 2 kap. 2 § 3 mom. föreskrivs om skyldigheterna i fråga om likabehandling, har likabehandling definierats som att

RP 164/2018 rd

alla får en lika behandling i likadana situationer och att arbetstagare som är jämförbara med varandra behandlas lika i likartade situationer (RP 157/2000 rd, s. 72–73). Enligt regeringens proposition till diskrimineringslag (1325/2014) kan grunder till löneskillnader kan vara orsaker som hänför sig exempelvis till hur krävande uppgifterna är, personlig prestation, längre arbetserfarenhet, specialansvar, obekväma arbetstider, arbetstagarens mångsidighet eller arbetsförhållanden (RP 19/2014 rd, s. 124).

Också för närvarande ersätts kostnaderna för experter som arbetar i uppgifter inom civil krishantering på olika sätt beroende på om personerna arbetar i sekretariatsuppgifter eller fältuppgifter. Till alla som arbetar i fältuppgifter betalas med stöd av förordningen om civil krishantering ett lika stort belopp på 15 euro i ersättning på grund av gällande förhållanden, medan de som arbetar i sekretariatsuppgifter inte får det. Enligt förordningen betalas samma ersättning på grund av gällande förhållanden för alla sekretariatsuppgifter oberoende av prisnivån på placeringsorten, medan ersättningen när det gäller operationsuppdrag bestäms enligt uppdragets placeringsort.

Syftet med den föreslagna regleringen är att skapa ett mera rättvist och tydligare ersättningssystem så att Finland kan tillhandahålla så kompetenta sökande som möjligt för olika uppgifter inom civil krishantering. Tillämpningsområdet för ersättningssystemet baserar sig också i fortsättningen på i vilken uppgift och under vilka förhållanden experten arbetar.

För dem som arbetar i sekretariatsuppgifter föreslås en kompletterande bostadsersättning, vars syfte är att endast i vissa dyra städer ersätta de boendekostnader som det nuvarande systemet med ersättning på grund av gällande förhållanden inte täcker. Eftersom ersättning på grund av gällande förhållanden som är avsedd för städer där sekretariatet finns i fortsättningen fastställs utifrån det dagtraktamente som EU betalar i Bryssel, gäller den kompletterande bostadsersättningen städer som är dyrare än Bryssel, t.ex. Genève och New York. Det är viktigt att observera att ersättningen på grund av gällande förhållanden i fråga om fältuppgifter bestäms enligt kostnadsnivån på placeringsorten och att den ska täcka boendekostnaderna. Med andra ord har den ersättning på grund av gällande förhållanden som experter får beräknats täcka boendekostnaderna i alla andra sekretariatsuppgifter än dem som är placerade i städer som är dyrare än Bryssel. Därför är den kompletterande bostadsersättning som nu föreslås ingen extra förmån som beviljas vissa experter, utan ett sätt att göra systemet med ersättning på grund av gällande förhållande jämlikare än förut.

Dessutom föreslås det att dagvårds- och utbildningskostnaderna för barn till experter som arbetar i sekretariatsuppgifter ersätts. Genom ändringen strävar man efter att så många som möjligt ska ha möjlighet att söka dessa tjänster som är oerhört viktiga för Finlands verksamhet inom civil krishantering. Ersättningssystemet stöder i synnerhet möjligheten för kvinnor som har barn att söka uppdrag inom civil krishantering.

Familjeersättningar föreslås endast för dem som arbetar i sekretariatstjänster, inte för fältuppgifter, eftersom sekretariatsuppgifterna finns i trygga länder och det inte ur arbetsgivarens synvinkel finns hinder för att familjen kommer med. Ersättningar till familjer föreslås inte i detta skede i fråga om fältuppgifter, eftersom det ur arbetsgivarens synvinkel finns säkerhetsutmaningar i att familjen tas med. Ett grundläggande problem är att de som genomför operationerna i regel antingen helt förbjuder familjerna närvaro på verksamhetsområdet eller inte förbinder sig att t.ex. ordna evakuering av familjerna i krissituationer. Praxis när det gäller frågor som hänför sig till säkerheten varierar emellertid, och till vissa uppgifter skulle det i princip vara möjligt att ta med familjen. Det skulle emellertid inte vara jämlikt att utsträcka rätten till familjeersättningar endast för vissa fältuppgifter, eftersom detta mycket sannolikt skulle leda till att det inom samma verksamhetsområde skulle kunna finnas experter som får ersättningar på olika grunder. Därför har det i propositionen ansetts att det när det gäller att ta med familjer till fältuppgifter är förknippat med sådana utmaningar som man inte kan lösa endast genom ett nationellt beslut.

Avsikten är att de som arbetar i fältuppgifter också i fortsättningen ska få ett belopp på 15 euro i ersättning på grund av gällande förhållanden enligt förordningen, vilket betalas för den olägenhet som uppgiftens placering medför i fråga om hälsa och trivsel. Den här ersättningen betalas inte för sekretariatsuppgifter, eftersom det inte finns motsvarande olägenheter i sådana boendemiljöer som de städer där sekretariatet är belägna.

Den definition av sekretariatsuppgifter som föreslås i lagen om civil krishantering medför att det inom samma verksamhetsområde inte samtidigt kan finnas experter inom både sekretariatsuppgifter och inom fältuppgifter som omfattas av olika ersättningssystem.

RP 164/2018 rd

Med ovan nämnda grunder kan särbehandlingen motiveras på ett sätt som är godtagbart med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna. Särbehandlingen inte är godtycklig och skillnaderna blir inte oskäligen. Propositionen kan sålunda inte anses vara problematisk med avseende på bestämmelserna om jämlikhet i 6 § i grundlagen.

Lagförslagen kan enligt regeringens uppfattning behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om civilpersonals deltagande i krishantering**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om civilpersonals deltagande i krishantering (1287/2004) 21 och 22 §,
ändras lagens rubrik, 1—4 §, 5 § 1 mom., 6 §, 6 a § 1 mom. 3 punkten, 6 b § 2 mom., 7—9 §, 10 §
 2 mom., 11 §, 13 § 2 mom. och 14—20 §,
 av dem 2 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 217/2006, 5 § 1 mom., 17 § 3 mom. och 18 § 3 mom.
 sådana de lyder i lag 471/2008, 6 a § 1 mom. 3 punkten och 6 b § 2 mom. sådana de lyder i lag
 259/2015 samt 7 § 3 mom. i lag 309/2009, samt
fogas till lagen nya 2 a, 4 a—4 c, 14 a—14 c och 15 a—15 e § som följer:

Lag**om civilpersoners deltagande i krishantering**

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att stödja Finlands deltagande i internationell krishantering
 1) för att förebygga och begränsa konflikter, skapa och återställa rättsstaten och andra centrala samhällsfunktioner, upprätthålla fred och stabilitet samt genomföra andra med dessa jämförbara åtgärder,
 2) för att utveckla Finlands, Europeiska unionens och internationella organisationers krishanteringsförmåga, och
 3) i undantagsfall för att lindra andra omfattande störningar och katastrofer.

2 §

Lagens tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om
 1) civilpersoners deltagande i krishantering utomlands,
 2) den nationella beredskap som deltagandet i krishantering förutsätter samt upprätthållande och utveckling av den,
 3) rättigheter och skyldigheter för civilpersoner som deltar i krishantering utomlands, och
 4) Krishanteringscentret.
 Denna lag, med undantag av vad som föreskrivs i 6 a—d §, tillämpas med stöd av 38 § i räddningslagen (379/2011) på anställningsförhållandet och ställningen i biståndsverksamheten för den finländska personal som deltar i lämnande av bistånd vid räddningsinsatser. Bestämmelser om nationell beredskap för lämnande av bistånd vid räddningsinsatser finns i lagen om Räddningsinstitutet (607/2006).

Denna lag gäller inte humanitärt bistånd, utvecklingssamarbete eller verksamhet som finansieras under statsbudgetens anslagsmoment för egentligt utvecklingssamarbete eller verksamhet som avses i lagen om militär krishantering (211/2006).

2 a §

Definitioner

I denna lag avses med
 1) *make* den anställdas make eller sambo som lever med den anställda, om de samboende bevisligen har bott tillsammans i minst två år eller har eller har haft ett gemensamt barn,
 2) *barn*

RP 164/2018 rd

- a) den anställdas barn under 20 år som denne har vårdnaden om eller hade vårdnaden om innan barnet fyllde 18 år och som inte förtjänar sitt uppehålle genom eget arbete,
- b) makens barn under 20 år som maken har vårdnaden om eller hade vårdnaden om innan barnet fyllde 18 år och som inte förtjänar sitt uppehålle genom eget arbete,
- c) den anställdas eller makens barn som fyllt 20 år och vars intressebevakare den anställda eller maken är och som på grund av sjukdom, lyte eller skada inte förmår försörja sig genom eget arbete,
- 3) *familjemedlem* make och barn,
- 4) *medföljande familjemedlem* make och barn som bor på sekretariatets placeringsort i samma hus-håll som den anställda; som medföljande räknas dock inte boende under en kortare tid än sex månader,
- 5) *sekretariatsuppgifter* ett uppdrag inom Europeiska unionen eller en internationell organisation som är placerat i en stat som hör till Europeiska unionen eller Europeiska frihandelssammanslutningen eller vid högkvarteret för en internationell organisation som är placerat inom ett område som till sina säkerhetsförhållanden motsvarar dessa, vid en ständig representation som är placerad vid högkvarteret eller vid ett högkvartersliknande verksamhetsställe som utför en särskild självständig uppgift.

3 §

Ansvarsområden

Utrikesministeriet behandlar ärenden som gäller civilpersoners deltagande i krishantering.
Inrikesministeriet behandlar ärenden som gäller den nationella beredskapen.

4 §

Nationell beredskap

Den nationella beredskapen omfattar

- 1) beredskap att rekrytera civilpersoner som kan skickas utomlands för krishantering,
- 2) ordnande av krishanteringsutbildning för civilpersoner,
- 3) materiell och logistisk beredskap,
- 4) forskning och utveckling,
- 5) samordnande inom olika förvaltningsområden av de frågor som avses i 1—4 punkten, och
- 6) samarbete med fristående organisationer för upprätthållande och utvecklande av de frågor som avses i 1—4 punkten.

4 a §

Krishanteringscentret

I anslutning till inrikesministeriet finns Krishanteringscentret. Centrets har till uppgift är att sköta de uppgifter som avses i 4 § 1—4 punkten samt att vara den arbetsgivare som avses i 5 § 1 mom.

4 b §

Krishanteringscentrets organisation

Krishanteringscentret har en direktör och andra tjänstemän samt vid behov annan personal.

Direktören har till uppgift att leda, övervaka och utveckla Krishanteringscentrets verksamhet samt svara för verksamhetens kvalitet och resultat. Direktören utnämner Krishanteringscentrets tjänstemän och anställer centrets övriga personal. Krishanteringscentrets direktör utnämns av statsrådet.

4 c §

Arbetsordning

Krishanteringscentret har en arbetsordning som direktören fastställer efter att ha hört inrikesministeriet. I arbetsordningen bestäms det om centralens organisation, personalens uppgifter, behandling och avgörande av ärenden samt om övrig allmän organisering av verksamheten.

5 §

Offentligrättsligt anställningsförhållande

Den som deltar i krishantering utomlands står i ett offentligrättsligt anställningsförhållande för viss tid till staten. Personens arbetsgivare är Krishanteringscentret. Utrikesministeriet är dock arbetsgivare, om det är ändamålsenligt med tanke på utrikes- och säkerhetspolitiken, eller inrikesministeriet, om uppdraget är betydande med tanke på den nationella beredskapen. I fråga om internationell räddningsverksamhet är Räddningsinstitutet arbetsgivare.

6 §

Förhållande till Europeiska unionen, internationella organisationer och föranstaltare av operationer

Den som anställs i anställningsförhållande är medan anställningsförhållandet varar i operativt hänseende underställd Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar operationen.

6 a §

Befogenheter för den som står i anställningsförhållande

På den som står i anställningsförhållande tillämpas när det gäller

3) en person som med stöd av 7 § är tjänstledig från sin tjänst vid Tullen vad som föreskrivs i tullen (304/2016) eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den,

6 b §

Rätt att bära maktmedelsredskap och rätt att använda maktmedel

I samband med utnämningen till eller under tiden för anställningsförhållandet fastställer arbetsgivaren personens rätt att i enlighet med 1 mom. bära maktmedelsredskap på operationsområdet och använda maktmedel vid utförandet av tjänstgöringsuppdrag.

7 §

Tjänstledighet, befrielse från arbetet och fortbestånd av arbetsavtals- eller tjänsteförhållandet

Den som är anställd hos staten, en kommun eller en samkommun ska beviljas oavlönad tjänstledighet eller befrielse från arbetet under tiden för följande verksamhet:

- 1) ett i denna lag avsett anställningsförhållande,
- 2) av Krishanteringscentret ordnad grundutbildning inom civil krishantering eller av Räddningsinstitutet ordnad grundutbildning inom internationell räddningsverksamhet,
- 3) introduktionsutbildning som föregår anställningsförhållandet, och
- 4) sådan utbildning eller sådana övningar i anknytning till internationell räddningsverksamhet som genom inrikesministeriets beslut betraktas som nödvändiga för att Finland ska kunna uppnå och upprätthålla den beredskap som Finlands internationella åtaganden kräver.

Det arbetsavtals- eller tjänsteförhållande som den person då står i som ska utnämnas till ett i denna lag avsett anställningsförhållande eller som ska delta i en i 1 mom. avsedd utbildning eller övning, får inte av personens arbetsgivare avslutas på grund av anställningsförhållandet, utbildningen eller övningen eller sägas upp under den tid anställningsförhållandet, utbildningen eller övningen pågår.

På personens rätt att återgå till arbetet efter att anställningsförhållandet, utbildningen eller övningen har upphört eller avbrutits tillämpas 4 § i lagen om fortbestånd av arbetsavtals- och tjänsteförhållandet för den som fullgör skyldighet att försvara landet (305/2009).

RP 164/2018 rd

8 §

Semesterersättning

Till dem som inte än statsanställda och som har beviljats tjänstledighet utan lön eller befrielse från arbetet för den tid ett i denna lag avsett anställningsförhållande pågår, betalas semesterersättning i enlighet med semesterlagen (162/2005) för tiden för anställningsförhållandet enligt denna lag. Semesterersättningen betalas efter att anställningsförhållandet i enlighet med utnämningsbrevet har avslutats, om inte något annat har avtalats.

9 §

Familjeledigheter och sjukledighet

Rätten till sjukledighet och lön för sjukledigheten samt till frånvaro och lön i samband med ett barns födelse och vård av barn för en person i anställningsförhållande bestäms i enlighet med statens allmänna tjänste- och arbetskollektivavtal.

10 §

Grupplivförsäkring

Om någon som stod i anställningsförhållande enligt denna lag har avlidit och hans eller hennes rättsinnehavare har rätt till ersättning som Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar operationen med anledning av samma anställningsförhållande betalar till följd av dödsfallet, ges stöd enligt 1 mom. ut endast till den del det är större än ersättningen.

11 §

Pensionsrätt

Bestämmelser om den pensionsrätt som ett anställningsförhållande enligt denna lag medför finns i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016).

Om en person har en anställning som avses i 101 § 1 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn när ett anställningsförhållande enligt denna lag inleds och upphör, och medan anställningsförhållandet varar är tjänstledig eller befriad från anställningen, kan arbetsinkomsten från anställningsförhållandet enligt denna lag beaktas i enlighet med 103 och 104 § i pensionslagen för den offentliga sektorn när personens pension bestäms.

13 §

Grundlön

Närmare bestämmelser om löneklasser och förfarandet för utbetalning av lön utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

14 §

Ersättning på grund av gällande förhållanden

Till en person i anställningsförhållande betalas en ersättning på grund av gällande förhållanden för täckande av särskilda kostnader och ökade levnadskostnader samt för ogynnsamma förhållanden i uppdragets verksamhetsområde som inverkar på hälsan, säkerheten eller trivseln. Ersättning på grund av gällande förhållanden betalas, om inte Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar operationen betalar dagpenning eller någon annan ersättning, eller om inte den dagpenning eller ersättning som betalas är tillräcklig.

Bestämmelser om beloppet av och betalningsförfarandet för ersättningen på grund av gällande förhållanden utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

RP 164/2018 rd

14 a §

Bostadsersättning

En person som arbetar i sekretariatsuppgifter har rätt att få ersättning för sådana skäligen kostnader som boendet på sekretariatets placeringsort medför. Vid bedömningen av boendekostnadernas skälighet beaktas förhållandena på sekretariatets placeringsort och tjänstemannens familjeförhållanden.

Bestämmelser om de godtagbara kostnader som bostadsersättningen baseras på och om ersättningens belopp utfärdas genom förordning av inrikesministeriet. Närmare bestämmelser om bostadsersättningen och förfarandet vid ansökan om samt beviljande och betalning av ersättningen får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

14 b §

Utbildningsersättning

En person som arbetar i sekretariatsuppgifter har rätt att få ersättning för skäligen kostnader för in-skrivnings- och terminsavgifter för förskoleundervisning, grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och yrkesinriktad grundexamensutbildning, nedan *utbildningsersättning*, för medföljande barn, samt för skäligen kostnader för skolbespisning, om personens mandatperiod är minst ett år. Rätten till utbildningsersättning börjar vid ingången av läsåret det kalenderår då barnet fyller 5 år och upphör vid utgången av den termin då barnet fyller 20 år.

Vid bedömningen av kostnadernas skälighet beaktas särförhållandena på sekretariatets placeringsort, undervisningens nivå och innehåll samt undervisningsspråkets och skolsystemets lämplighet med hänsyn till barnets tidigare skolgång och möjligheter till fortsatt utbildning.

Närmare bestämmelser om utbildningsersättningen och dess belopp samt förfarandet vid ansökan om och beviljande och betalning av ersättningen får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

14 c §

Dagvårdsersättning

En person som arbetar i sekretariatsuppgifter har rätt att få ersättning för skäligen kostnader för medföljande barns dagvård, nedan *dagvårdsersättning*. En förutsättning för att få ersättning är att vården ordnas på en av arbetsgivaren godkänd dagvårdsplats.

Rätten till dagvårdsersättning börjar vid ingången av den kalendermånad som följer på barnets treårsdag och upphör när rätten till utbildningsersättning börjar. Bestämmelser om tidigareläggning av rätten till ersättning kan utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

Bestämmelser om beloppet av dagvårdsersättningen utfärdas genom förordning av inrikesministeriet. Närmare bestämmelser om dagvårdsersättningen och förfarandet vid ansökan om samt beviljande och betalning av ersättningen utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

15 §

Ersättande av vissa kostnader

Extra kostnader som fullgörandet av uppgifterna orsakar en person i anställningsförhållande ersätts om inte kostnaderna täcks av den ersättning som Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar operationen betalar.

Närmare bestämmelser om ersättandet av kostnader och förfarandet i anknytning till det utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

15 a §

Subsidiaritet för bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättning

En person i anställningsförhållande har rätt till bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättning endast om maken inte har rätt att få motsvarande förmåner av en annan arbetsgivare. Om både personen i anställningsförhållande och dennes make står i ett sådant anställningsförhållande som avses i denna lag och de har kommenderats till samma sekretariats placeringsort, betalas bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättningar så att vardera maken får hälften. Om maken till en person i anställningsförhållande har förordnats till samma placeringsort som sekretariatets som en sådan tjänsteman inom utri-

RP 164/2018 rd

kesförvaltningen som avses i lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen (596/2006), betalas bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättning enligt den av makarna vars ersättning är större.

15 b §

Ersättningar under familjeledigheter och sjukledighet

En person i anställningsförhållande har rätt att under i 9 § avsedd familjeledighet och sjukledighet få ersättning på grund av gällande förhållanden på motsvarande grunder och i motsvarande omfattning som det i statens tjänstekollektivavtal har avtalats om betalning av lön vid sådan frånvaro. En person som arbetar i sekretariatsuppgifter har rätt att få bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättning till fullt belopp under sjukledighet. Dessutom har en person som arbetar i sekretariatsuppgifter rätt att få bostads- och utbildningsersättning till fullt belopp under sådan moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningsperiod samt adoptivförälders föräldrapenningsperiod som avses i sjukförsäkringslagen (1224/2004).

Ett villkor för utbetalning av ersättning är att personen under familjeledigheten eller sjukledigheten bor på det verksamhetsområde som den aktör som avses i 6 § har bestämt.

15 c §

Ersättningar i samband med dödsfall

Om en person i anställningsförhållande avlider under tjänstgöringsperioden, kvarstår rätten att få ersättning på grund av gällande förhållanden, bostadsersättning, utbildningsersättning och dagvårdsersättning till utgången av den kalendermånad då personen avled. Arbetsgivaren kan av särskilda skäl besluta att rätten till bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättning kvarstår även längre.

En person i anställningsförhållande har rätt att få ersättningar som betalas för en medföljande familjemedlem till utgången av den kalendermånad då familjemedlemmen avled.

15 § d

Ansökan om ersättningar

Bostadsersättning, utbildningsersättning och dagvårdsersättning betalas efter ansökan. En person i anställningsförhållande ska utan dröjsmål informera arbetsgivaren om sådana ändringar i förhållandena som påverkar grunderna för betalning av en ersättning. Ansökan om ersättning ska göras inom sex månader från den dag då rätten till ersättning uppkom. Beslut om ersättning ska fattas inom två månader från det att ansökan mottagits.

15 e §

Återkrav

Betalade ersättningar kan återkrävas, om förutsättningen för ersättningen inte uppfylls. En ersättning återkrävs emellertid inte, om en förutsättning som hänför sig till anställningsperioden eller till boendet inte uppfyllts på grund av den anställdas eller en familjemedlems sjukdom, sådant avslutande av anställningsförhållandet eller sådan flyttning till uppgifter i Finland som är oberoende av den anställda eller av något annat motsvarande av arbetsgivaren godkänt skäl. På återkrav av de ersättningar som avses i denna lag tillämpas i övrigt 60 och 61 § i statstjänstemannalagen.

Närmare bestämmelser om förfarandet vid återkrav av ersättningar får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

16 §

Avslutande av anställningsförhållandet samt förflyttning till uppgifter i Finland

Utöver vad som bestäms i statstjänstemannalagen om avslutande av tjänsteförhållande kan ett anställningsförhållande enligt denna lag sägas upp, om det uppdrag i vilket personen har placerats upphör eller om Finlands nationella deltagande i krishanteringen minskas eller deltagandet upphör.

En person i anställningsförhållande får flyttas från ett krishanteringsuppdrag i utlandet till ett tjänsteförhållande på viss tid i enlighet med statstjänstemannalagen till sin arbetsgivares huvudsakliga verksamhetsställe till dess att anställningsförhållandet enligt denna lag upphör, om personen samtycker eller det finns vägande skäl till detta. Arbetsgivaren ska sträva efter att placera personen i en upp-

RP 164/2018 rd

gift i Finland som är av motsvarande svårighetsgrad som uppgiften i utlandet. På anställningsskyddet för den som flyttats till ett tjänsteförhållande för viss tid tillämpas 7 §.

17 §

Ändamålet med registret och personuppgiftsansvarig

För skötseln av uppgifter enligt denna lag finns ett expertregister. Uppgifter som förts in i expertregistret får användas för rekrytering av personer till uppdrag inom i denna lag avsedd krishantering och inom i 38 § i räddningslagen avsedd internationell räddningsverksamhet, för arbetsgivarens personaladministration, för utbildnings- och övningsverksamhet, för underhåll av operationsinformation och lägesbilder samt för utbildnings- och kompetensutveckling.

Krishanteringscentret är personuppgiftsansvarig för expertregistret. I fråga om internationell räddningsverksamhet är Räddningsinstitutet personuppgiftsansvarig.

18 §

Informationskällor och datainnehåll

I expertregistret kan i fråga om dem som föreslagits för eller utnämnts till ett anställningsförhållande eller deltar i utbildning eller övningar för en uppgift inom i denna lag avsedd krishantering eller inom i 38 § i räddningslagen avsedd internationell räddningsverksamhet, föras in följande behövliga uppgifter:

- 1) namn, personbeteckning eller födelsetid, medborgarskap och kontaktuppgifter,
- 2) utbildning,
- 3) arbetserfarenhet,
- 4) familjemedlemmars namn, personbeteckning eller födelsetid, och
- 5) uppgifter med anknytning till ett sådant anställningsförhållande, en sådan utbildning eller sådana övningar som avses i denna lag.

I expertregistret kan dessutom införas nödvändiga uppgifter om allergier, blodgrupp och vaccinationer för den som utnämnts till ett uppdrag inom internationell räddningsverksamhet eller som deltar i utbildning eller övningar.

De uppgifter som förts in i registret kan med den registrerades samtycke kontrolleras med de informationskällor som den registrerade uppgett.

19 §

Utlämnande av uppgifter

Uppgifter i expertregistret får trots sekretessbestämmelserna och 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) utlämnas i rekryterings-, utbildnings- och forskningssyfte till utrikesministeriet, inrikesministeriet, Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar en operation. Innan uppgifterna lämnas ska den som begär uppgifter lägga fram utredning om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.

Uppgifter som avses i 18 § 2 mom. får utlämnas i enlighet med 1 mom. endast om det är nödvändigt för att den som tar emot uppgifterna ska kunna sköta sina uppgifter. Separata bestämmelser gäller för behandlingen av personbeteckningar.

20 §

Förvaringstiden för uppgifter

Uppgifter om den som står eller har stått i ett sådant anställningsförhållande, deltagit i sådan utbildning eller i en sådan övning som avses i denna lag förvaras i registret i tio år räknat från tidpunkten då senaste anställningsförhållande, utbildning eller övning upphörde, om inte personen har begärt att uppgifterna om honom eller henne ska utplånas tidigare.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Den flyttningsskyldighet som föreskrivs i 16 § 2 mom. tillämpas endast på sådana personer vars anställningsförhållande börjar efter ikraftträdandet av denna lag.

RP 164/2018 rd

Ärenden som gäller i 2 § 2 mom. i lagen om Räddningsinstitutet avsedda krishanteringsuppdrag och som är anhängiga vid Räddningsinstitutet, ingångna avtal och förbindelser liksom även de rättigheter och skyldigheter som följer av dem övergår till Krishanteringscentret vid ikraftträdandet av denna lag.

2.

Lag

om ändring av lagen om Räddningsinstitutet

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om Räddningsinstitutet (607/2006) 3 a § och 4 § 2 mom., sådana de lyder i lag 472/2008, samt
ändras 2 § 2 mom., sådant det lyder i lag 472/2008, som följer:

2 §

Räddningsinstitutets uppgift

Räddningsinstitutet ska dessutom under inrikesministeriets styrning sköta rekrytering samt materiell och logistisk beredskap i anknytning till lämnande av bistånd vid sådan internationell räddningsverksamhet som avses i 38 § i räddningslagen (379/2011) samt sköta den riksomfattande utbildningen och övningar i anknytning till internationell räddningsverksamhet. Räddningsinstitutet sköter i enlighet med vad inrikesministeriet bestämmer de praktiska arrangemangen i anknytning till lämnande av bistånd vid internationell räddningsverksamhet och på det sätt som avses i 5 § i lagen om civilpersoners deltagande i krishantering (1287/2004) är arbetsgivare för personer som deltar i internationell räddningsverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag (1522/2016) 1 § 1 mom. 1 och 2 punkten som följer:

1 §

Personkrets

Denna lag tillämpas på

1) personer som står i anställningsförhållande enligt lagen om militär krishantering (211/2006) eller lagen om civilpersoners deltagande i krishantering (1287/2004),

2) personer som deltar i utbildning och övningar enligt lagen om militär krishantering eller utbildning och övningar enligt lagen om civilpersoners deltagande i krishantering,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 4 oktober 2018

Statsminister

Juha Sipilä

Inrikesminister Kai Mykkänen

1.

Lag**om ändring av lagen om civilpersonals deltagande i krishantering**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om civilpersonals deltagande i krishantering (1287/2004) 21 och 22 §,
ändras lagens rubrik, 1—4 §, 5 § 1 mom., 6 §, 6 a § 1 mom. 3 punkten, 6 b § 2 mom., 7—9 §, 10 §
 2 mom., 11 §, 13 § 2 mom. och 14—20 §,
 av dem 2 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 217/2006, 5 § 1 mom., 17 § 3 mom. och 18 § 3 mom.
 sådana de lyder i lag 471/2008, 6 a § 1 mom. 3 punkten och 6 b § 2 mom. sådana de lyder i lag
 259/2015 samt 7 § 3 mom. i lag 309/2009, samt
fogas till lagen nya 2 a, 4 a—4 c, 14 a—14 c och 15 a—15 e § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Lag**om civilpersonals deltagande i krishantering**

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att stödja Finlands deltagande i internationell krishantering

1) för att förebygga och begränsa konflikter, avhjälpa de skador de åstadkommit och återställa ett fungerande samhälle,

2) för att lindra skadeverkningarna av storo-lyckor och naturkatastrofer, och

3) för att utveckla Europeiska unionens och internationella organisationers krishanteringsberedskap.

2 §

Lagens tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om

1) civilpersonals deltagande i krishantering utomlands,

2) den nationella beredskap som deltagandet i krishantering förutsätter samt upprätthållande och utveckling av den, och

3) rättigheter och skyldigheter för den civilpersonal som deltar i krishantering utomlands.

Lag**om civilpersoners deltagande i krishantering**

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att stödja Finlands deltagande i internationell krishantering

1) för att förebygga och begränsa konflikter, skapa och återställa rättsstaten och andra centrala samhällsfunktioner, upprätthålla fred och stabilitet samt genomföra andra med dessa jämförbara åtgärder,

2) för att utveckla Finlands, Europeiska unionens och internationella organisationers krishanteringsförmåga, och

3) i undantagsfall för att lindra andra omfattande störningar och katastrofer.

2 §

Lagens tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om

1) civilpersoners deltagande i krishantering utomlands,

2) den nationella beredskap som deltagandet i krishantering förutsätter samt upprätthållande och utveckling av den,

3) rättigheter och skyldigheter för civilpersoner som deltar i krishantering utomlands, och

4) Krishanteringscentret.

Denna lag, med undantag av vad som föreskrivs i 6 a—d §, tillämpas med stöd av 38 § i räddningslagen (379/2011) på anställningsförhållandet och ställningen i biståndsverksamheten för den finländska personal som deltar i läm-

Denna lag gäller dessutom humanitärt bistånd som avses i 49 § i räddningslagen (468/2003). Den gäller inte annat humanitärt bistånd, utvecklingssamarbete eller verksamhet som finansieras under anslagsmomentet för egentligt utvecklingssamarbete eller verksamhet som avses i lagen om militär krishantering.

nande av bistånd vid räddningsinsatser. Bestämmelser om nationell beredskap för lämnande av bistånd vid räddningsinsatser finns i lagen om Räddningsinstitutet (607/2006).

Denna lag gäller inte humanitärt bistånd, utvecklingssamarbete eller verksamhet som finansieras under statsbudgetens anslagsmoment för egentligt utvecklingssamarbete eller verksamhet som avses i lagen om militär krishantering (211/2006).

2 a §

Definitioner

I denna lag avses med

1) **make** den anställdas make eller sambo som lever med den anställda, om de samboende bevisligen har bott tillsammans i minst två år eller har eller har haft ett gemensamt barn,

2) **barn**

a) den anställdas barn under 20 år som denne har vårdnaden om eller hade vårdnaden om innan barnet fyllde 18 år och som inte förtjänar sitt uppehälle genom eget arbete,

b) makens barn under 20 år som maken har vårdnaden om eller hade vårdnaden om innan barnet fyllde 18 år och som inte förtjänar sitt uppehälle genom eget arbete,

c) den anställdas eller makens barn som fyllt 20 år och vars intressebevakare den anställda eller maken är och som på grund av sjukdom, lyte eller skada inte förmår försörja sig genom eget arbete,

3) **familjemedlem** make och barn,

4) medföljande familjemedlem make och barn som bor på sekretariatets placeringsort i samma hushåll som den anställda; som medföljande räknas dock inte boende under en kortare tid än sex månader,

5) **sekretariatsuppgifter** ett uppdrag inom Europeiska unionen eller en internationell organisation som är placerat i en stat som hör till Europeiska unionen eller Europeiska frihandelssammanslutningen eller vid högkvarteret för en internationell organisation som är placerat inom ett område som till sina säkerhetsförhållanden motsvarar dessa, vid en ständig representation som är placerad vid högkvarteret eller vid ett högkvartersliknande verksamhetsställe som utför en särskild självständig uppgift.

3 §

Ansvarsområden

Utrikesministeriet behandlar ärenden som gäller civilpersonals deltagande i krishantering.

Inrikesministeriet behandlar ärenden som gäller den nationella beredskapen samt ärenden som

3 §

Ansvarsområden

Utrikesministeriet behandlar ärenden som gäller civilpersoners deltagande i krishantering.

Inrikesministeriet behandlar ärenden som gäller den nationella beredskapen.

gäller bistånd genom räddningsväsendet enligt 49 § i räddningslagen.

4 §

Nationell beredskap

Till den nationella beredskapen hör
 1) beredskap att rekrytera civilpersonal som kan skickas utomlands för krishantering,
 2) materiell och logistisk beredskap,
 3) krishanteringsutbildning för civilpersonal,
 4) samordnande inom olika förvaltningsområden av förberedelserna gällande det som nämns i 1—3 punkten, och
 5) samarbete med fristående organisationer för upprätthållande och utvecklande av det som nämns i 1—3 punkten.

4 §

Nationell beredskap

Den nationella beredskapen omfattar
 1) beredskap att rekrytera *civilpersoner* som kan skickas utomlands för krishantering,
 2) *ordnande av krishanteringsutbildning för civilpersoner,*
 3) *materiell och logistisk beredskap,*
 4) *forskning och utveckling,*
 5) samordnande inom olika förvaltningsområden av de frågor som avses i 1—4 punkten, och
 6) *samarbete med fristående organisationer för upprätthållande och utvecklande av de frågor som avses i 1—4 punkten.*

4 a §

Krishanteringscentret

I anslutning till inrikesministeriet finns Krishanteringscentret. Centrets har till uppgift är att sköta de uppgifter som avses i 4 § 1—4 punkten samt att vara den arbetsgivare som avses i 5 § 1 mom.

4 b §

Krishanteringscentrets organisation

Krishanteringscentret har en direktör och andra tjänstemän samt vid behov annan personal.

Direktören har till uppgift att leda, övervaka och utveckla Krishanteringscentrets verksamhet samt svara för verksamhetens kvalitet och resultat. Direktören utnämner Krishanteringscentrets tjänstemän och anställer centrets övriga personal. Krishanteringscentrets direktör utnämns av statsrådet.

4 c §

Arbetsordning

Krishanteringscentret har en arbetsordning som direktören fastställer efter att ha hört inrikesministeriet. I arbetsordningen bestäms det om centralens organisation, personalens uppgifter, behandling och avgörande av ärenden samt om övrig allmän organisering av verksamheten.

5 §

Offentligrättsligt anställningsförhållande

Den som deltar i krishantering utomlands står i ett offentligrättsligt anställningsförhållande för viss tid till staten, som i egenskap av arbetsgivare företräds av Räddningsinstitutet. Staten som arbetsgivare företräds dock av utrikesministeriet, om det är ändamålsenligt med tanke på utrikes- och säkerhetspolitiken, och av inrikesministeriet i ärenden som är av betydelse för den nationella beredskapen.

6 §

Ställningen för en person i anställningsförhållande

Den som anställs i anställningsförhållande är medan anställningsförhållandet varar i operativt hänseende underställd Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar krishanteringsoperationen

6 a §

Befogenheter för den som står i anställningsförhållande

På den som står i anställningsförhållande tillämpas när det gäller

3) en person som med stöd av 7 § är tjänstledig från sin tjänst vid Tullen vad som föreskrivs i tullagen (1466/1994) eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den,

6 b §

Rätt att bära maktmedelsredskap och rätt att använda maktmedel

I samband med utnämningen till eller under tiden för anställningsförhållandet fastställer *den statliga* arbetsgivaren expertens rätt att i enlighet med 1 mom. bära maktmedelsredskap på operationsområdet och använda maktmedel vid utförandet av tjänstgöringsuppdrag.

7 §

Tjänstledighet och ett arbets- eller tjänsteförhållandes fortbestånd

En statsanställd skall beviljas oavlönad tjänst-

5 §

Offentligrättsligt anställningsförhållande

Den som deltar i krishantering utomlands står i ett offentligrättsligt anställningsförhållande för viss tid till staten. *Personens* arbetsgivare är *Krishanteringscentret*. *Utrikesministeriet är dock arbetsgivare, om det är ändamålsenligt med tanke på utrikes- och säkerhetspolitiken, eller inrikesministeriet, om uppdraget är betydande med tanke på den nationella beredskapen. I fråga om internationell räddningsverksamhet är Räddningsinstitutet arbetsgivare.*

6 §

Förhållande till Europeiska unionen, internationella organisationer och föranstaltare av operationer

Den som anställs i anställningsförhållande är medan anställningsförhållandet varar i operativt hänseende underställd Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar operationen.

6 a §

Befogenheter för den som står i anställningsförhållande

På den som står i anställningsförhållande tillämpas när det gäller

3) en person som med stöd av 7 § är tjänstledig från sin tjänst vid Tullen vad som föreskrivs i tullagen (304/2016) eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den,

6 b §

Rätt att bära maktmedelsredskap och rätt att använda maktmedel

I samband med utnämningen till eller under tiden för anställningsförhållandet fastställer arbetsgivaren *personens* rätt att i enlighet med 1 mom. bära maktmedelsredskap på operationsområdet och använda maktmedel vid utförandet av tjänstgöringsuppdrag.

7 §

Tjänstledighet, befrielse från arbetet och fortbestånd av arbetsavtals- eller tjänsteförhållandet

Den som är anställd hos staten, en kommun el-

ledighet eller befrielse från arbetet för den tid ett anställningsförhållande som avses i denna lag varar.

ler en samkommun ska beviljas oavlönad tjänstledighet eller befrielse från arbetet under tiden för följande verksamhet:

1) ett i denna lag avsett anställningsförhållande,

2) av Krishanteringscentret ordnad grundutbildning inom civil krishantering eller av Räddningsinstitutet ordnad grundutbildning inom internationell räddningsverksamhet,

3) introduktionsutbildning som föregår anställningsförhållandet, och

4) sådan utbildning eller sådana övningar i anknytning till internationell räddningsverksamhet som genom inrikesministeriets beslut betraktas som nödvändiga för att Finland ska kunna uppnå och upprätthålla den beredskap som Finlands internationella åtaganden kräver.

Ett arbets- eller tjänsteförhållande som den som utnämns till ett anställningsförhållande enligt denna lag innehar vid utnämningstidpunkten får inte avslutas av arbetsgivaren på grund av anställningsförhållandet eller sägas upp av arbetsgivaren medan anställningsförhållandet varar.

Det arbetsavtals- eller tjänsteförhållande som den person då står i som ska utnämnas till ett i denna lag avsett anställningsförhållande eller som ska delta i en i 1 mom. avsedd utbildning eller övning, får inte av personens arbetsgivare avslutas på grund av anställningsförhållandet, utbildningen eller övningen eller sägas upp under den tid anställningsförhållandet, utbildningen eller övningen pågår.

Efter att anställningsförhållandet har upphört eller avbrutits har personen rätt att återgå till arbetet i enlighet med 4 § i lagen om fortbestånd av arbetsavtals- och tjänsteförhållandet för den som fullgör skyldighet att försvara landet (305/2009).

På personens rätt att återgå till arbetet efter att anställningsförhållandet, utbildningen eller övningen har upphört eller avbrutits tillämpas 4 § i lagen om fortbestånd av arbetsavtals- och tjänsteförhållandet för den som fullgör skyldighet att försvara landet (305/2009).

8 §

Semesterersättning

Till andra personer än sådana som avses i 7 § 1 mom. betalas semesterersättning enligt semesterlagen (272/1973) när ett anställningsförhållande som avses i denna lag upphör.

8 §

Semesterersättning

Till dem som inte än statsanställda och som har beviljats tjänstledighet utan lön eller befrielse från arbetet för den tid ett i denna lag avsett anställningsförhållande pågår, betalas semesterersättning i enlighet med semesterlagen (162/2005) för tiden för anställningsförhållandet enligt denna lag. Semesterersättningen betalas efter att anställningsförhållandet i enlighet med utnämningensbrevet har avslutats, om inte något annat har avtalats.

9 §

Familjeledigheter och sjukledighet

Rätten till sjukledighet och lön för sjukledigheten samt till frånvaro i samband med ett barns födelse och vård av barn för en person i anställningsförhållande bestäms i enlighet med statens allmänna tjänste- och arbetskollektivavtal.

9 §

Familjeledigheter och sjukledighet

Rätten till sjukledighet och lön för sjukledigheten samt till frånvaro och lön i samband med ett barns födelse och vård av barn för en person i anställningsförhållande bestäms i enlighet med statens allmänna tjänste- och arbetskollektivavtal.

10 §

Grupplivförsäkring

Om någon som stod i anställningsförhållande enligt denna lag har avlidit och hans eller hennes rättsinnehavare har rätt till ersättning som Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar krishanteringsoperationen med anledning av samma anställningsförhållande betalar till följd av dödsfallet, ges stöd enligt 1 mom. ut endast till den del det är större än ersättningen.

10 §

Grupplivförsäkring

Om någon som stod i anställningsförhållande enligt denna lag har avlidit och hans eller hennes rättsinnehavare har rätt till ersättning som Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar *operationen* med anledning av samma anställningsförhållande betalar till följd av dödsfallet, ges stöd enligt 1 mom. ut endast till den del det är större än ersättningen.

11 §

Pensionsrätt

Beträffande den pensionsrätt som ett anställningsförhållande enligt denna lag medför bestäms i lagen om statens pensioner (280/1966) och lagen om statens familjepensioner (774/1968).

Om en förmänstagare har en anställning som avses i 8 § 4 mom. 1—3 punkten i lagen om statens pensioner när ett anställningsförhållande enligt denna lag inleds och upphör, och medan anställningsförhållandet varar är tjänstledig eller befriad från anställningen, kan tjänstgöringen enligt denna lag beaktas i enlighet med 10 § 3 mom. i lagen om statens pensioner när förmänstagarens pension bestäms.

11 §

Pensionsrätt

Bestämmelser om den pensionsrätt som ett anställningsförhållande enligt denna lag medför finns i *pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016)*.

Om en *person* har en anställning som avses i 101 § 1 mom. i *pensionslagen för den offentliga sektorn* när ett anställningsförhållande enligt denna lag inleds och upphör, och medan anställningsförhållandet varar är tjänstledig eller befriad från anställningen, kan arbetsinkomsten från anställningsförhållandet enligt denna lag beaktas i enlighet med 103 och 104 § i *pensionslagen för den offentliga sektorn* när personens pension bestäms.

13 §

Grundlön

Bestämmelser om löneklasser utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

13 §

Grundlön

Närmare bestämmelser om löneklasser och förfarandet för utbetalning av lön utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

14 §

Ersättning på grund av gällande förhållanden

Till en person i anställningsförhållande betalas en ersättning på grund av gällande förhållanden för täckande av särskilda kostnader och ökade levnadskostnader, om inte kostnaderna täcks av den dagpenning eller en annan ersättning som Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar krishanteringsoperationen betalar.

14 §

Ersättning på grund av gällande förhållanden

Till en person i anställningsförhållande betalas en ersättning på grund av gällande förhållanden för täckande av särskilda kostnader och ökade levnadskostnader *samt för ogynnsamma förhållanden i uppdragets verksamhetsområde som inverkar på hälsan, säkerheten eller trivseln*. Ersättning på grund av gällande förhållanden betalas, om inte Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar operationen betalar dagpenning eller någon annan ersättning, eller om inte den dagpenning eller ersättning som betalas är tillräcklig.

Bestämmelser om beloppet av ersättningen på grund av gällande förhållanden utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

Bestämmelser om beloppet av *och betalningsförfarandet för ersättningen* på grund av gällande förhållanden utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

14 a §

Bostadsersättning

En person som arbetar i sekretariatsuppgifter har rätt att få ersättning för sådana skäligen kostnader som boendet på sekretariatets placeringsort medför. Vid bedömningen av boendekostnadernas skälighet beaktas förhållandena på sekretariatets placeringsort och tjänstemannens familjeförhållanden.

Bestämmelser om de godtagbara kostnader som bostadsersättningen baseras på och om ersättningens belopp utfärdas genom förordning av inrikesministeriet. Närmare bestämmelser om bostadsersättningen och förfarandet vid ansökan om samt beviljande och betalning av ersättningen får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

14 b §

Utbildningsersättning

En person som arbetar i sekretariatsuppgifter har rätt att få ersättning för skäligen kostnader för inskrivnings- och terminsavgifter för förskoleundervisning, grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och yrkesinriktad grundexamensutbildning, nedan utbildningsersättning, för medföljande barn, samt för skäligen kostnader för skolbespisning, om personens mandatperiod är minst ett år. Rätten till utbildningsersättning börjar vid ingången av läsåret det kalenderår då barnet fyller 5 år och upphör vid utgången av den termin då barnet fyller 20 år.

Vid bedömningen av kostnadernas skälighet beaktas särförhållandena på sekretariatets placeringsort, undervisningens nivå och innehåll samt undervisningsspråkets och skolsystemets lämplighet med hänsyn till barnets tidigare skolgång och möjligheter till fortsatt utbildning.

Närmare bestämmelser om utbildningsersättningen och dess belopp samt förfarandet vid ansökan om och beviljande och betalning av ersättningen får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

14 c §

Dagvårdsersättning

En person som arbetar i sekretariatsuppgifter har rätt att få ersättning för skäligen kostnader för medföljande barns dagvård, nedan dagvårdsersättning. En förutsättning för att få ersättning

är att vården ordnas på en av arbetsgivaren godkänd dagvårdsplats.

Rätten till dagvårdsersättning börjar vid ingången av den kalendermånad som följer på barnets treårsdag och upphör när rätten till utbildningsersättning börjar. Bestämmelser om tidigareläggning av rätten till ersättning kan utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

Bestämmelser om beloppet av dagvårdsersättningen utfärdas genom förordning av inrikesministeriet. Närmare bestämmelser om dagvårdsersättningen och förfarandet vid ansökan om samt beviljande och betalning av ersättningen utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

15 §

Ersättande av vissa kostnader

Extra kostnader som fullgörandet av uppgifterna orsakar en person i anställningsförhållande ersätts om inte kostnaderna täcks av den ersättning som Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar krishanteringsoperationen betalar.

Bestämmelser om förfarandet för ersättande av kostnader utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

15 §

Ersättande av vissa kostnader

Extra kostnader som fullgörandet av uppgifterna orsakar en person i anställningsförhållande ersätts om inte kostnaderna täcks av den ersättning som Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar operationen betalar.

Närmare bestämmelser om ersättandet av kostnader och förfarandet i anknytning till det utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

15 a §

Subsidiaritet för bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättning

En person i anställningsförhållande har rätt till bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättning endast om maken inte har rätt att få motsvarande förmåner av en annan arbetsgivare. Om både personen i anställningsförhållande och dennes make står i ett sådant anställningsförhållande som avses i denna lag och de har kommanderats till samma sekretariats placeringsort, betalas bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättning så att vardera maken får hälften. Om maken till en person i anställningsförhållande har förordnats till samma placeringsort som sekretariatets som en sådan tjänsteman inom utrikesförvaltningen som avses i lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen (596/2006), betalas bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättning enligt den av makarna vars ersättning är större.

15 b §

Ersättningar under familjeledigheter och sjukledighet

En person i anställningsförhållande har rätt att under i 9 § avsedd familjeledighet och sjukledighet få ersättning på grund av gällande förhållanden på motsvarande grunder och i motsva-

rande omfattning som det i statens tjänstekollektivavtal har avtalats om betalning av lön vid sådan frånvaro. En person som arbetar i sekretariatsuppgifter har rätt att få bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättning till fullt belopp under sjukledighet. Dessutom har en person som arbetar i sekretariatsuppgifter rätt att få bostads- och utbildningsersättning till fullt belopp under sådan moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningsperiod samt adoptivförälders föräldrapenningsperiod som avses i sjukförsäkringslagen (1224/2004).

Ett villkor för utbetalning av ersättning är att personen under familjeledigheten eller sjukledigheten bor på det verksamhetsområde som den aktör som avses i 6 § har bestämt.

15 c §

Ersättningar i samband med dödsfall

Om en person i anställningsförhållande avlider under tjänstgöringsperioden, kvarstår rätten att få ersättning på grund av gällande förhållanden, bostadsersättning, utbildningsersättning och dagvårdsersättning till utgången av den kalendermånad då personen avled. Arbetsgivaren kan av särskilda skäl besluta att rätten till bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättning kvarstår även längre.

En person i anställningsförhållande har rätt att få ersättningar som betalas för en medföljande familjemedlem till utgången av den kalendermånad då familjemedlemmen avled.

15 § d

Ansökan om ersättningar

Bostadsersättning, utbildningsersättning och dagvårdsersättning betalas efter ansökan. En person i anställningsförhållande ska utan dröjsmål informera arbetsgivaren om sådana ändringar i förhållandena som påverkar grunderna för betalning av en ersättning. Ansökan om ersättning ska göras inom sex månader från den dag då rätten till ersättning uppkom. Beslut om ersättning ska fattas inom två månader från det att ansökan mottagits.

15 e §

Återkrav

Betalade ersättningar kan återkrävas, om förutsättningen för ersättningen inte uppfylls. En ersättning återkrävs emellertid inte, om en förutsättning som hänför sig till anställningsperioden eller till boendet inte uppfyllts på grund av den anställdas eller en familjemedlems sjukdom, sådant avslutande av anställningsförhållandet eller

16 §

Avslutande av anställningsförhållande

Utöver vad som bestäms i statstjänstemannalagen om avslutande av tjänsteförhållande kan ett anställningsförhållande enligt denna lag sägas upp, om den uppgift i vilken personen har placerats upphör.

17 §

Ändamålet med registret och registeransvarig

Expertregistret är ett personregister som förs med hjälp av automatisk databehandling.

De uppgifter som förts in i registret kan användas när personer rekryteras till krishantering som avses i denna lag.

Räddningsinstitutet är registeransvarig för expertregistret. Inrikesministeriet har rätt att använda registret genom teknisk anslutning.

18 §

Informationskällor och datainnehåll

En person kan registrera sig och i expertregistret

16 §

Avslutande av anställningsförhållandet samt förflyttning till uppgifter i Finland

Utöver vad som bestäms i statstjänstemannalagen om avslutande av tjänsteförhållande kan ett anställningsförhållande enligt denna lag sägas upp, om det uppdrag i vilket personen har placerats upphör eller om Finlands nationella deltagande i krishantering minskas eller deltagandet upphör.

En person i anställningsförhållande får flyttas från ett krishanteringsuppdrag i utlandet till ett tjänsteförhållande på viss tid i enlighet med statstjänstemannalagen till sin arbetsgivares huvudsakliga verksamhetsställe till dess att anställningsförhållandet enligt denna lag upphör, om personen samtycker eller det finns vägande skäl till detta. Arbetsgivaren ska sträva efter att placera personen i en uppgift i Finland som är av motsvarande svårighetsgrad som uppgiften i utlandet. På anställningsskyddet för den som flyttats till ett tjänsteförhållande för viss tid tillämpas 7 §.

17 §

*Ändamålet med registret och **personuppgiftsansvarig***

För skötseln av uppgifter enligt denna lag finns ett expertregister. Uppgifter som förts in i expertregistret får användas för rekrytering av personer till uppdrag inom i denna lag avsedd krishantering och inom i 38 § i räddningslagen avsedd internationell räddningsverksamhet, för arbetsgivarens personaladministration, för utbildnings- och övningsverksamhet, för underhåll av operationsinformation och lägesbilder samt för utbildnings- och kompetensutveckling.

Krishanteringscentret är personuppgiftsansvarig för expertregistret. I fråga om internationell räddningsverksamhet är Räddningsinstitutet personuppgiftsansvarig.

18 §

Informationskällor och datainnehåll

I expertregistret kan i fråga om dem som före-

ret införa

- 1) sitt namn, sin födelsetid och sina kontaktuppgifter,
- 2) uppgifter om sin utbildning,
- 3) uppgifter om sin arbetserfarenhet,
- 4) uppgifter om vilka slags uppgifter han eller hon är intresserad av, och
- 5) sin egen bedömning av om hans eller hennes hälsotillstånd är tillräckligt bra för uppgifterna i fråga.

Den registeransvarige ansvarar inte för riktigheten av de uppgifter enligt 1 mom. som är införda i registret. De uppgifter som meddelats till registret kan med den registrerades samtycke kontrolleras med de informationskällor som den registrerade uppgivit.

Den registeransvarige kan i registret föra in uppgift om en persons deltagande i krishanteringsutbildning som Räddningsinstitutet ordnat, tidpunkten för inledande och upphörande av ett anställningsförhållande enligt denna lag samt om personens uppdrag och stationeringsort under anställningsförhållandet.

19 §

Utlämnande av uppgifter

Nödvändiga uppgifter i expertregistret kan lämnas ut för rekryteringsändamål, även med hjälp av teknisk anslutning, till utrikesministeriet, Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar en krishanteringsoperation.

20 §

Förvaringstiden för uppgifter

Uppgifter som förts in i expertregistret utplånas två år efter registreringen, om inte den som har registrerat sig vill att uppgifterna om honom eller henne skall utplånas tidigare.

slagits för eller utnämnts till ett anställningsförhållande eller deltar i utbildning eller övningar för en uppgift inom i denna lag avsedd krishantering eller inom i 38 § i räddningslagen avsedd internationell räddningsverksamhet, föras in följande behövliga uppgifter:

- 1) namn, personbeteckning eller födelsetid, medborgarskap och kontaktuppgifter,
- 2) utbildning,
- 3) arbetserfarenhet,
- 4) familjemedlemmars namn, personbeteckning eller födelsetid, och
- 5) uppgifter med anknytning till ett sådant anställningsförhållande, en sådan utbildning eller sådana övningar som avses i denna lag.

I expertregistret kan dessutom införas nödvändiga uppgifter om allergier, blodgrupp och vaccinationer för den som utnämnts till ett uppdrag inom internationell räddningsverksamhet eller som deltar i utbildning eller övningar.

De uppgifter som förts in i registret kan med den registrerades samtycke kontrolleras med de informationskällor som den registrerade uppgett.

19 §

Utlämnande av uppgifter

Uppgifter i expertregistret får trots sekretessbestämmelserna och 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) utlämnas i rekryterings-, utbildnings- och forskningssyfte till utrikesministeriet, inrikesministeriet, Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar en operation. Innan uppgifterna lämnas ska den som begär uppgifter lägga fram utredning om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.

Uppgifter som avses i 18 § 2 mom. får utlämnas i enlighet med 1 mom. endast om det är nödvändigt för att den som tar emot uppgifterna ska kunna sköta sina uppgifter. Separata bestämmelser gäller för behandlingen av personbeteckningar.

20 §

Förvaringstiden för uppgifter

Uppgifter om den som står eller har stått i ett sådant anställningsförhållande, deltagit i sådan utbildning eller i en sådan övning som avses i denna lag förvaras i registret i tio år räknat från tidpunkten då senaste anställningsförhållande, utbildning eller övning upphörde, om inte personen har begärt att uppgifterna om honom eller

henne ska utplånas tidigare.

Uppgifter om en person som står eller har stått i anställningsförhållande enligt denna lag sparas dock i registret två år efter att det sista anställningsförhållandet upphörde.

Den registeransvarige har rätt att utplåna uppgifter som förts in i registret, om kontaktuppgifterna för den som fört in uppgifterna inte framgår av dem eller om uppgifterna är uppenbart felaktiga.

21 §

(upphävs)

Annan behandling av uppgifter

Till övriga delar tillämpas på hemlighållande och utlämnande av uppgifter lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) samt på behandlingen av personuppgifter personuppgiftslagen (523/1999).

22 §

(upphävs)

Tillämpning av andra bestämmelser
Angående rätt till olycksfallsersättning för personer som står i anställningsförhållande enligt denna lag gäller vad som föreskrivs i lagen om olycksfallsersättning för statstjänstemän (449/1990) och yrkessjukdomslagen (1343/1988).

2.

Lag

om ändring av lagen om Räddningsinstitutet

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om Räddningsinstitutet (607/2006) 3 a § och 4 § 2 mom., sådana de lyder i lag 472/2008, samt
ändras 2 § 2 mom., sådant det lyder i lag 472/2008, som följer:

Gällande lydelse

2 §

Räddningsinstitutets uppgift

Räddningsinstitutet ska sköta den beredskap att rekrytera civilpersonal som kan skickas utomlands för krishantering och den materiella och logistiska beredskap som avses i 4 § 1 mom. i lagen om civilpersonals deltagande i krishantering (1287/2004) samt ordna krishanteringsutbildning för civilpersonal enligt nämnda lag. Räddningsinstitutet företräder staten i egenskap av arbetsgivare enligt 5 § i ovan nämnda lag. Dessutom ska Räddningsinstitutet svara för forsknings- och utvecklingsverksamheten inom den nationella beredskapen.

Föreslagen lydelse

2 §

Räddningsinstitutets uppgift

Räddningsinstitutet ska dessutom under inrikesministeriets styrning sköta rekrytering samt materiell och logistisk beredskap i anknytning till lämnande av bistånd vid sådan internationell räddningsverksamhet som avses i 38 § i räddningslagen (379/2011) samt sköta den riksomfattande utbildningen och övningar i anknytning till internationell räddningsverksamhet. Räddningsinstitutet sköter i enlighet med vad inrikesministeriet bestämmer de praktiska arrangemangen i anknytning till lämnande av bistånd vid internationell räddningsverksamhet och på det sätt som avses i 5 § i lagen om civilpersoners deltagande i krishantering (1287/2004) är arbetsgivare för personer som deltar i internationell räddningsverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3 a §

Räddningsinstitutets enheter

För de uppgifter som nämns i 2 § 2 mom. finns Krishanteringscentret vid Räddningsinstitutet. Bestämmelser om Räddningsinstitutets övriga enheter finns i arbetsordningen. Krishanteringscentrets direktör utnämns av inrikesministeriet.

(*upphävs*)

4 §

Beslutanderätt

(*upphävs*)

Med avvikelse från 1 mom. avgörs de ärenden som avses i 2 § 2 mom. av Krishanteringscentrets direktör så som närmare be-

stäms om beslutanderätten i Räddningsinstituts arbetsordning.

3.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag (1522/2016) 1 § 1 mom. 1 och 2 punkten som följer:

Gällande lydelse

1 §

Personkrets

Denna lag tillämpas på
1) personer som står i anställningsförhållande enligt lagen om militär krishantering (211/2006) eller lagen om civilpersonals deltagande i krishantering (1287/2004),
2) personer som deltar i utbildning och övningar enligt lagen om militär krishantering eller utbildning enligt lagen om civilpersonals deltagande i krishantering,

Föreslagen lydelse

1 §

Personkrets

Denna lag tillämpas på
1) personer som står i anställningsförhållande enligt lagen om militär krishantering (211/2006) eller lagen om civilpersoners deltagande i krishantering (1287/2004),
2) personer som deltar i utbildning och övningar enligt lagen om militär krishantering eller utbildning och övningar enligt lagen om *civilpersoners* deltagande i krishantering,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Inrikesministeriets förordning

om ändring av inrikesministeriets förordning om anställningsvillkoren för civilpersonal som deltar i krishantering

I enlighet med inrikesministeriets beslut
upphävs i inrikesministeriets förordning om anställningsvillkoren för civilpersonal som deltar i krishantering (35/2005) 7 och 8 §,
ändras förordningens rubrik, 1 §, 2 §, 4 §, 6 §, 10 § 1 punkten, 11 § 1 och 3 mom., rubriken för 12 §, 14 § 1 mom. och 15 § 1 mom. och bilaga 1 till förordningen,
av dem 2 §, 4 §, 10 § 1 punkten, 11 § 1 och 3 mom. och 14 § 1 mom. sådana de lyder i förordning 36/2011, och
fogas till förordningen nya 6 a–c §, som följer:

Inrikesministeriets förordning

om anställningsvillkoren för civilpersoner som deltar i krishantering

1 §

Tillämpningsområde

I denna förordning föreskrivs om löneklass och betalningsförfarande för lönen, ersättning på grund av gällande förhållanden, bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättning, ersättande av extra kostnader som fullgörandet av uppgifterna orsakar samt ersättningsarnas subsidiaritet när det gäller en person som deltar i sådan krishantering utomlands som avses i lagen om civilpersoners deltagande i krishantering (1287/2004).

2 §

Löneklasser

I ett avlöningssystem som grundar sig på uppgiftens svårighetsgrad utgår månadslönen för personer i anställningsförhållande enligt löneklasserna i bilagan till denna förordning.

Arbetsgivaren placerar uppgifterna i löneklasser. Om uppgiftens svårighetsgrad under anställningsförhållandet förändras väsentligt och annat än tillfälligt omplaceras uppgiften vid behov i en annan löneklass.

Arbetsgivaren kan i särskilda fall med den person som utnämns till ett anställningsförhållande ingå ett skriftligt avtal om den månadslön som ska betalas i uppgiften.

4 §

Ersättning på grund av gällande förhållanden

Till personer som inte arbetar i sekretariatsuppgifter betalas för ogynnsamma förhållanden i uppdragets verksamhetsområde som inverkar på hälsan, säkerheten eller trivseln för varje anställningsdag 15 euro i ersättning på grund av gällande förhållanden. Till övriga delar bestäms det om beloppet av ersättningen på grund av gällande förhållanden i bilagan till denna förordning.

6 §

Betalning av lön och ersättning på grund av gällande förhållanden

Månadslönen och ersättningen på grund av gällande förhållanden betalas för varje kalendermånad i efterhand senast den sista vardagen i kalendermånaden.

RP 164/2018 rd

6 a §

Bostadsersättning

Till de boendekostnader som bostadsersättningen baserar sig på räknas hyra för en bostad samt fasta kostnader som hänför sig till bostaden men som inte beror på personens egen konsumtion.

Dessutom kan bostadsersättning betalas för nödvändiga boendekostnader för boende på hotell eller annat tillfälligt boende då personen inte har tillgång till den bostad som berättigar till bostadsersättningen.

På maximibelopp av bostadsersättningen tillämpas i enlighet med bilaga 9 till utrikesministeriets förordning om ersättningar inom utrikesrepresentationen (1048/2010) de hyrestak som tillämpas på sådana tjänstemän som inte är förpliktade till representation i hemmet.

Bostadsersättningens självrisk bestäms utifrån vad som föreskrivs i den nämnda bilagan i fråga om hyrestaket för ett hushåll i Bryssel på 1—2 personer som inte har skyldighet till representation i hemmet.

6 b §

Utbildningsersättning

Som utbildningsersättning betalas utgifterna för skolbespisning, om de inte ingår i terminsavgiften, dock högst 1 050 euro per läsår. Om barnet inte deltar i skolbespisningen, betalas 525 euro per läsår i bidrag för måltidskostnader. Om ersättningen endast omfattar en del av läsåret, är beloppet motsvarande andel av ersättningen för hela läsåret.

Kostnader som föranleds av gymnasieutbildning eller yrkesinriktad grundexamensutbildning betalas, om barnet inte har fullgjort lärokursen för gymnasiet eller en yrkesläroanstalt enligt det finländska skolsystemet. Den anställdas självkostnadsandel är dock 370 euro per läsår, om läroböckerna ingår i läroanstaltens terminsavgift.

6 c §

Dagvårdsersättning

Dagvårdsersättningens självkostnadsandel för barn som fyllt tre år är 3 100 euro om året och maximibeloppet för den del som överskrider självkostnadsandelen 7 400 euro om året, räknat från det våren inleddes.

Dagvårdsersättningens självkostnadsandel för barn under tre år är 1 550 euro om året och maximibeloppet för den del som överskrider självkostnadsandelen 3 700 euro om året, räknat från det våren inleddes. Ersättning betalas dock inte för dagvård av barn under tre år, om den anställda eller maken har rätt till hemvårdsstöd för barnet i fråga.

När barnet flyttar bort från sekretariatets placeringsort eller övergår till att omfattas av utbildningsersättningen, beräknas självkostnadsandelen och ersättningens maximibelopp för tidsperioden i fråga proportionellt i motsvarande mån av det årliga beloppet.

9 §

Resekostnader

10 §

Ersättning för resekostnader innan ett anställningsförhållande börjar

Till en person i anställningsförhållande betalas innan anställningsförhållandet börjar ersättning för resekostnaderna i enlighet med statens vid respektive tidpunkt gällande tjänstekollektivavtal angående ersättande av resekostnader, då han eller hon deltar i

1) intervjuer ordnade av en instans som avses i 6 § i lagen om civilpersoners deltagande i krishantering,

Resekostnader under pågående anställningsförhållande

En i anställningsförhållande stående persons resa från hemorten eller från den ort där arbetsplatsen är belägen till det tjänstgöringsområde som utses av en instans som avses i 6 § i lagen om civilpersoners deltagande i krishantering då anställningsförhållandet börjar och resan från tjänstgöringsområdet till hemorten eller till den ort där arbetsplatsen är belägen då anställningsförhållandet upphör ersätts på det sätt som anges i 10 § eller ordnas genom arbetsgivarens försorg och på arbetsgivarens bekostnad.

En person i anställningsförhållande ersätts för varje påbörjad anställningsperiod på sex månader för en flygresa tur och retur från tjänstgöringslandet till personens hemland med den för staten mest förmånliga flygrutten. En person i anställningsförhållande ersätts på samma villkor i stället för en resa till hemlandet för en flygresa tur och retur från tjänstgöringslandet till Finland.

12 §

Ersättningar för resekostnader efter det att anställningsförhållandet upphört

14 §

Ersättningarnas subsidaritet

Då en instans som avses i 6 § i lagen om civilpersoners deltagande i krishantering betalar dagpenning eller någon annan ersättning för täckande av särskilda kostnader och ökade levnadskostnader retroaktivt till en person i anställningsförhållande, återkrävs ett belopp som motsvarar kostnaderna för den lands- och operationsspecifika ersättningen på grund av gällande förhållanden som har betalats enligt bilagan till denna förordning.

15 §

Utrustning

Under den tid anställningsförhållandet varar ges den beklädnad och personliga utrustning som en instans som avses i 6 § i lagen om civilpersoners deltagande i krishantering kräver eller som arbetsgivaren fastställer vederlagsfritt för att användas av personen i fråga eller ersätts anskaffningen av dessa på grundval av uppvisade giltiga kvitton i enlighet med särskilt beslut av arbetsgivaren.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2019.

Om ersättningarna på grund av gällande förhållanden i enlighet med denna förordning vid ikraftträdandet av förordningen är mindre än ersättningarna på grund av gällande förhållanden i gällande bestämmelser, betalas ersättning på grund av gällande förhållanden i enlighet med de bestämmelser som gällde vid denna förordnings ikraftträdande till anställningsförhållandets slut i enlighet med utnämningensbrevet.

Löneklasser för civilpersoner som deltar i krishantering

Löneklass	Lön/månad
10	10 926,54 euro
9	9 834,11 euro
8	8 859,56 euro
7	7 981,59 euro
6	7 179,97 euro
5	6 488,88 euro
5 a	6 144,14 euro
4	5 799,40 euro
3	5 332,33 euro
2	4 904,19 euro
1	4 514,97 euro

Ersättningar på grund av gällande förhållanden

Land/operation

Ersättning på grund av gällande
förhållanden/dag

Krishanteringsuppdrag i länder med
en EU-operation under tiden för
utnämningen till anställningsförhållandet

Ersättningarna bestäms i enlighet med de ersättningar för EU:s GSFP-operationer som gäller vid tidpunkten i fråga (Guidelines for allowances for seconded staff participating in EU civilian crisis management missions dated 10 March 2009 (RELEX 215, PESC 310, CIVCOM 149, COSDP 214, ändrad 2013); Indicative level of allowances. Från ersättningarna görs samma avdrag i fråga om logi, bespisning och andra förmåner som EU gör från de nämnda ersättningarna för sina operationer. Om EU avslutar sin operation under tiden anställningsförhållandet varar, betalas ersättningen till samma belopp till dess att anställningsförhållandet upphör.

Afghanistan
Kenya

194,56 euro
132,82 euro

Sekretariatsuppgifter
Bryssel
Genève
Riga
Strasbourg och Wien
Warszawa och Vilnius

138,15 euro
169,82 euro
129,10 euro
133,63 euro
120,05 euro

EU CRT / SSR

Om uppdraget finns i ett land som hör till tillämpningsområdet för ersättningarna för EU:s GSFP-operationer, bestäms ersättningen på grund av gällande förhållanden i enlighet med de ersättningarna. Från er-

RP 164/2018 rd

sättningarna görs samma avdrag i fråga om logi, bespisning och andra förmåner som EU gör från de nämnda ersättningarna för sina operationer.

I övriga fall är ersättningen 135 euro. Ersättningen på grund av gällande förhållanden kan höjas om tjänstgöringsförhållandena kräver det.

Räddningsbranschens personal i uppgifter enligt
38 § i räddningslagen (379/2011)

135 euro